

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
NETWORK PARTICIPATION AFFECTING JOB PERFORMANCE AMONG TEACHERS
AT NON-FORMAL EDUCATION CENTERS IN RAYONG, CHANTHABURI
AND TRAT PROVINCES

วิทยานิพนธ์

ของ

ปัทมา กะจะวงษ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ธันวาคม 2560

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
NETWORK PARTICIPATION AFFECTING JOB PERFORMANCE AMONG TEACHERS
AT NON-FORMAL EDUCATION CENTERS IN RAYONG, CHANTHABURI
AND TRAT PROVINCES

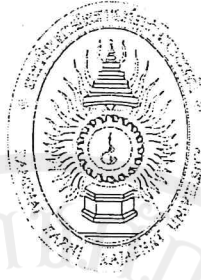
วิทยานิพนธ์
ของ
ปัทมา กะจะวงษ์

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ธันวาคม 2560

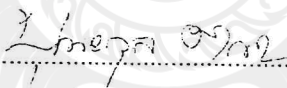
ใบรับรองวิทยานิพนธ์

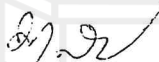
เรื่อง

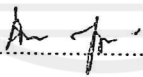
การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด
Network Participation Affecting Job Performance among Teachers at Non-formal Education Centers
in Rayong, Chanthaburi and Trat Provinces

บัทมา กะจะวงษ์

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานสอบวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.บุณยกุล หัตถกิติ)

..... ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.นริศ สวัสดิ์)

..... กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.เจนจบ สุานสงประสิทธิ์)

..... กรรมการสอบวิทยานิพนธ์
(อาจารย์ ดร.ธีรังกูร วรบำรุงกุล)

ได้รับอนุมัติจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี ให้นำเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(อาจารย์ ดร.วิวัฒน์ เพชรศรี)

วันที่ 10 เดือน มีนาคม พ.ศ. 2560

ปัทมา กะจะวงษ์. (2560). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษา
นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. วิทยานิพนธ์.
ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

นริศ สวัสดิ์ กศ.ค. (การบริหารการศึกษา)	ประธานกรรมการ
เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ ปร.ค. (เทคโนโลยีการศึกษา)	กรรมการ

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยพร้อมทั้งหาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและสร้างสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำการศึกษาเกี่ยวกับครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 97 คน ที่คัดเลือกมาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่ายจากประชากร 128 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จำนวน 77 ข้อ และแบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 83 ข้อ ที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 และ 0.97 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปคำนวณหาค่าเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ค่าคงที่และสัมประสิทธิ์ การพยากรณ์

ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมาก 2) การปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมาก 3) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4) การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 2.07 + .52X$ และสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = .55 Z_x$

Pattama Kajawong. (2018). **Network Participation Affecting Job Performance among Teachers at Non-formal Education Centers in Rayong, Chanthaburi and Trat Provinces.**

Thesis M.Ed. (Educational Administration). Chanthaburi: Rambhai Barni Rajabhat University.

Thesis Advisors

Naris Sawasdee Ed.D. (Educational Administration)

Chairman

Jenjob Suksangprasit Ph.D. (Educational Technology)

Member

Abstract

The purposes of this research were to study network participation and job performance among teachers at non-formal education centers, to study the relationship between network participation and job performance among these teachers and to create a prediction equation for how network participation affects job performance. The sample of this research was a group of 97 teachers of non-formal education centers and was selected by simple random sampling. The research instruments used were a 77- item questionnaire about network performance and an 83- item questionnaire about job performance. The alpha-coefficient level of the questionnaires' reliability were 0.98 and 0.97. The statistics used for data analysis and hypothesis testing were: Mean, Standard Deviation, Pearson Product-Moment Correlation Coefficient and Simple Regression Analysis.

The results of the study were as follows: 1) network participation at non-formal education centers was at the high level, 2) job performance at non-formal education centers was at the high level, 3) the relationship between network participation and job performance was positive at the middle level at the statistically significant level of .01, and 4) since network participation affected job performance at the statistically significant level of .01, a prediction equation can be created using raw score $\hat{Y} = 2.07 + .52X$ and standard score $\hat{Z}_y = .55Z_x$

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จสมบูรณ์ได้ ด้วยความกรุณาช่วยเหลือให้คำแนะนำอย่างดียิ่ง จากอาจารย์ ดร.บุญยกุล หัตถกิจ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.นริศ สวัสดิ์ ประธานกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร.เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ กรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และ อาจารย์ ดร.ธีรังกูร วรบำรุงกุล กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้วิจัยขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ตรวจเครื่องมือวิจัย ให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการจัดทำเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบพระคุณครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดชลบุรีและสระแก้ว ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี ที่ให้ความกรุณาตอบแบบวัดของเครื่องมือวิจัยในการทดลองเพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย และขอขอบพระคุณครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ที่กรุณาให้ความร่วมมือตอบแบบวัดของเครื่องมือวิจัยเป็นอย่างดี รวมทั้งบุคคลอื่น ๆ ที่ได้ให้การสนับสนุนและช่วยเหลือให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยดี

ปัทมา กะจะวงษ์

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมุติฐานในการวิจัย.....	7
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	9
การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542.....	9
ความหมายของการศึกษานอกระบบ.....	11
ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย.....	13
การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551.....	14
การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	15
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล.....	25
ความหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล.....	26
บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล.....	27
บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จังหวัดที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล.....	27

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
2 (ต่อ)	
บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล.....	27
บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล.....	28
มาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล. ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559.....	29
การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย.....	43
การมีส่วนร่วม.....	43
ภาคีเครือข่าย.....	50
ด้านการวางแผน.....	50
ด้านการประสานงาน.....	52
ด้านความร่วมมือ.....	55
ด้านการทำงานร่วมกัน.....	57
ด้านการประเมินผล.....	58
การปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล.....	61
ด้านบริหารจัดการ.....	61
ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน.....	62
ด้านนิเทศ ติดตามและรายงานผล.....	66
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	67
งานวิจัยต่างประเทศ.....	67
งานวิจัยในประเทศ.....	68

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย..... 79
	การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง..... 79
	เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 80
	การเก็บรวบรวมข้อมูล..... 82
	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 82
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 83
4	การวิเคราะห์ข้อมูล..... 84
	สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล..... 84
	การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 85
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล..... 86
5	สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ..... 91
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย..... 91
	วิธีดำเนินการวิจัย..... 91
	สรุปผลการวิจัย..... 93
	อภิปรายผล..... 93
	ข้อเสนอแนะ..... 97
บรรณานุกรม.....	99
ภาคผนวก.....	104
	ภาคผนวก ก รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ..... 105
	ภาคผนวก ข หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย..... 107
	ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 115
	ภาคผนวก ง คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย..... 129
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	139

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	79
2	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย.....	86
3	การปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	87
4	ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครู การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	88
5	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย.....	90
6	คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	130

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2 โครงสร้างการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.....	17
3 โครงสร้างสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด.....	23
4 โครงสร้างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ.....	25
5 โครงสร้างการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล.....	35

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมา

การศึกษา คือ กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และการศึกษาตลอดชีวิต คือ การศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องและตลอดชีวิต โดยมีความมุ่งหมายของการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมีหลักการจัดการศึกษา คือ การจัดการศึกษาให้ยึดหลักว่า เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและการพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง ซึ่งจัดการศึกษามี 3 รูปแบบคือการศึกษาระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัด และประเมินผลซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ ทั้งนี้สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้ง 3 รูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. 2542 : 2 - 6)

จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติหมวด 3 มาตรา 15 ทำให้เกิดพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 ในมาตรา 9 บัญญัติไว้ว่า ให้กระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

โดยให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ดังต่อไปนี้ ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับประโยชน์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้และสามารถเลือกรับบริการได้หลากหลายตามความต้องการของตนเอง ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและผู้จัดแหล่งการเรียนรู้สำหรับการศึกษิตตามอัธยาศัยมีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียน โดยบูรณาการความรู้ ปลูกฝังคุณธรรม และค่านิยมที่ดีงาม และผู้ส่งเสริมและสนับสนุน ซึ่งเป็นผู้เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนและผู้จัดการเรียนรู้มีการดำเนินการ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุน ให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง และเพื่อประโยชน์ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่าย โดยให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวงกระทรวงศึกษาธิการมีอำนาจหน้าที่เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 4 - 7) การดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มียุทธศาสตร์มีจุดเน้นในการดำเนินงาน คือ พัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลให้เป็นกลไกการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาและส่งเสริมภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างและกระจายโอกาสในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน จุดเน้นในการดำเนินงานส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยเน้นการประสานเชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัด โรงเรียนและภาคีเครือข่ายอื่นที่ดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการเพื่อการทำงานร่วมกัน การส่งต่อผู้เรียน และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2559 : 3) คณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในระดับตำบล โดยมีหลักการทำงานที่ยึดชุมชนเป็นฐานในการทำงานและการเรียนรู้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ พร้อมทั้งสร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน และส่งเสริม สนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่ายและเพื่อประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 2) ซึ่งมีภาคีเครือข่าย หมายถึง บุคคลครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ

สถาบันศาสนา สถานประกอบการและองค์กรอื่น ๆ รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วมหรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 2) ภาติเครือข่ายหน่วยงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นเครือข่ายทางสังคมที่เกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน องค์กรที่เกี่ยวข้อง ในทุกระดับ มีเป้าหมายในการทำร่วมกันคือ การส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน ซึ่งในปัจจุบันสังคมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก มีการเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยี การสื่อสาร การคมนาคม ประชาชนมีวิถีชีวิตที่เป็นเปลี่ยนแปลงไป ประชาชนส่วนใหญ่ยังมีฐานะยากจน ไม่สามารถพึ่งพาได้ มีหนี้สิน ขาดโอกาส พลาดโอกาสทางการศึกษา ขาดทักษะชีวิต ในการคิดวิเคราะห์สถานการณ์ต่าง ๆ อย่างมีเหตุผล การแก้ปัญหาเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชน จึงมีความซับซ้อนยากต่อการแก้ไขหรือพัฒนาโดยหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนวัยแรงงานที่อยู่ในเมืองและในชนบท จึงต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายฝ่ายร่วมเป็นภาติเครือข่ายในการทำงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้งนี้เพื่อต้องการให้เกิดการผลักดันกระบวนการเรียนรู้ร่วมกันทางสังคม ปัจจุบันหน่วยงานและสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีการประสานร่วมมือกันจัดการเรียนรู้กับภาติเครือข่ายมาอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. ม.ป.ป. : 2 - 3) ดังนั้นภาติเครือข่ายจึงมีความสำคัญต่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมาก ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการมีส่วนร่วมของภาติเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยองจันทบุรี และตราด เพื่อนำผลการวิจัยมาใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของภาติเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของภาติเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาติเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ประโยชน์ของการวิจัย

ผลการวิจัยใช้เป็นข้อมูลพัฒนาและปรับปรุงวิธีการและรูปแบบการบริหารจัดการ การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้สอดคล้องกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย และใช้ข้อมูลในการส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด จำนวน 128 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด จำนวน 97 คน คัดเลือกมาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรพยากรณ์ ได้แก่ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายใน 5 ด้าน คือ
 - 1.1 ด้านการวางแผน
 - 1.2 ด้านการประสานงาน
 - 1.3 ด้านความร่วมมือ
 - 1.4 ด้านการทำงานร่วมกัน
 - 1.5 ด้านการประเมินผล
2. ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ การปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน 4 ด้าน คือ
 - 2.1 ด้านบริหารจัดการ
 - 2.2 ด้านกิจกรรมหลักของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 2.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 2.4 ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล

นิยามศัพท์เฉพาะ

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล หมายถึง หน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในตำบล

ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง บุคลากรที่สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน้าที่การปฏิบัติงานในระดับตำบล โดยมีจุดมุ่งหมายให้ประชาชนได้รับ โอกาสการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ภาคีเครือข่าย หมายถึง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและองค์กรอื่น ๆ รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วมหรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย หมายถึง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและองค์กรอื่น ๆ รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วมหรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเข้ามามีบทบาทในฐานะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน การพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร ร่วมประชุมและแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายเดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและผู้ปฏิบัติงานต่างเกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้นสามารถทำให้การทำงานร่วมกันสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี โดยภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านการวางแผน หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า ได้แก่ การสำรวจความต้องการการพัฒนาการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา กำหนดเป้าหมายของการวางแผน จัดทำแผนงาน โครงการให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา การประเมินผลแผนงานและโครงการ และการให้ข้อเสนอแนะในการทำงานครั้งต่อไป

2. ด้านการประสานงาน หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประสานงาน ได้แก่ กำหนดรูปแบบการประสานงาน จัดระบบการประสานงานที่มีคุณภาพ กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการประสานงาน แต่งตั้งผู้ประสานงานในแต่ละหน่วยงานและติดตามตรวจสอบการปฏิบัติงาน

3. ด้านความร่วมมือ หมายถึง ขอบข่ายของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือในการดำเนินงาน ได้แก่ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทุน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร สนับสนุนสถานที่ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. ด้านการทำงานร่วมกัน หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย ได้แก่ การร่วมกำหนดและจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมในการพัฒนาการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5. ด้านการประเมินผล หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล การพัฒนาการศึกษาของภาคีเครือข่าย ได้แก่ การติดตามผลการวางแผนงาน ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงานและโครงการนำข้อมูลการทำงานมาปรับปรุงในการทำงานครั้งต่อไป ในการพัฒนาการศึกษาของงานการศึกษาในระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การปฏิบัติงานของครุการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือห้องเรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ซึ่งตั้งอยู่ในระดับตำบลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน ได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยครุการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลมีแนวทางในการปฏิบัติงานใน 4 ด้าน คือ

1. ด้านบริหารจัดการ หมายถึง เป็นกระบวนการของการวางแผนด้านกายภาพ ด้านอาคารสถานที่ สื่อ วัสดุครุภัณฑ์ ให้เพียงพอกับความต้องการ และด้านบุคลากร

2. ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล หมายถึง บทบาทหน้าที่หลักของครุการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดตั้งเป็นศูนย์ข้อมูล ข่าวสารของชุมชน ศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและศูนย์ชุมชน

3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน หมายถึง ประชาสัมพันธ์ ส่งเสริม เสริมสร้าง และพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญ และเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

4. ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล หมายถึง การนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี และการรายงานผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี โดยจัดทำปฏิทินการรายงานผลการจัดกิจกรรมจัดเก็บข้อมูลและรวบรวมผลการจัดกิจกรรม

จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด และรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้กรอบแนวคิดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสำนักงานการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พร้อมทั้งนำหลักการและแนวคิดของนักการศึกษาอีกหลายท่านมาใช้เป็นกรอบแนวความคิดในการวิจัย ดังภาพประกอบ 1 (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 5 - 14)

ตัวแปรพยากรณ์

- การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย**
1. ด้านการวางแผน
 2. ด้านการประสานงาน
 3. ด้านความร่วมมือ
 4. ด้านการทำงานร่วมกัน
 5. ด้านการประเมินผล

ตัวแปรเกณฑ์

- การปฏิบัติงานของครูการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**
1. ด้านบริหารจัดการ
 2. ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
 4. ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมุติฐานในการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

บทที่ 2

แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

1. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.1 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542
 - 1.2 ความหมายของการศึกษานอกระบบ
 - 1.3 ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย
 - 1.4 การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551
 - 1.5 การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 2.1 ความหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 2.2 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 2.3 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 2.4 บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 2.5 บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 2.6 มาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 2.7 ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559
3. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
 - 3.1 การมีส่วนร่วม
 - 3.2 ภาคีเครือข่าย
 - 3.3 ด้านการวางแผน
 - 3.4 ด้านการประสานงาน

- 3.5 ด้านความร่วมมือ
- 3.6 ด้านการทำงานร่วมกัน
- 3.7 ด้านการประเมินผล
- 4. การปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 4.1 ด้านบริหารจัดการ
 - 4.2 ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
 - 4.3 ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
 - 4.4 ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล
- 5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยต่างประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยในประเทศ

การศึกษจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 2 - 6) ให้ความหมายของการศึกษาไว้ว่า การศึกษา หมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อมสังคมการเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตและให้ความหมายของการศึกษาตลอดชีวิตไว้ว่าเป็นการศึกษาที่เกิดจากการผสมผสานระหว่างการศึกษาในระบบการศึกษจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้สามารถพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต และการจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข มีหลักการจัดการศึกษาระบบ โครงสร้าง กระบวนการจัดการศึกษาและรูปแบบการจัดการศึกษาดังต่อไปนี้

1. หลักการจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้
 - 1.1 เป็นการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชน
 - 1.2 ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา
 - 1.3 การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ให้เป็นไปอย่างต่อเนื่อง
2. ระบบ โครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้

- 2.1 มีเอกภาพด้านนโยบาย และมีความหลากหลายในการปฏิบัติ
- 2.2 มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น
- 2.3 มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาและจัดระบบประกันคุณภาพการศึกษาทุกระดับและประเภทการศึกษา
- 2.4 มีหลักการส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา และการพัฒนาครู คณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง
- 2.5 ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษา
- 2.6 การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันทางสังคมอื่น ๆ โดยการจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย

3. รูปแบบการจัดการศึกษา มีสามรูปแบบคือการศึกษาระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย มีรายละเอียดดังนี้

3.1 การศึกษาระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

3.2 การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา ซึ่งโดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3.3 การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อ หรือแหล่งความรู้อื่น ๆ สถานศึกษาอาจจัดการศึกษาในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งหรือทั้งสามรูปแบบก็ได้ ให้มีการเทียบโอนผลการเรียนที่ผู้เรียนสะสมไว้ในระหว่างรูปแบบเดียวกันหรือต่างรูปแบบได้ไม่ว่าจะเป็นผลการเรียนจากสถานศึกษาเดียวกันหรือไม่ก็ตาม รวมทั้งจากการเรียนรู้นอกระบบตามอัธยาศัย การฝึกอาชีพ หรือจากประสบการณ์การทำงาน

โดยการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ และการจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้

และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาในเรื่องต่อไป นี้ ความรู้เรื่องเกี่ยวกับตนเองและความสัมพันธ์ของตนเองกับสังคม ได้แก่ ครอบครัว ชุมชน ชาติและสังคมโลกความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ความเป็นมาของสังคมไทยและระบบการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ความรู้และทักษะด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รวมทั้งความรู้ความเข้าใจและประสบการณ์เรื่องการจัดการการบำรุงรักษาและการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลยั่งยืน ความรู้เกี่ยวกับศาสนาศิลปะวัฒนธรรม การกีฬา ภูมิปัญญาไทย และการประยุกต์ใช้ภูมิปัญญา ความรู้ และทักษะด้านคณิตศาสตร์ และด้านภาษาเน้นการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ความรู้และทักษะในการประกอบอาชีพและการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข

ความหมายของการศึกษานอกระบบ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 6) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549 : 33) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาซึ่งจัดบริการให้แก่ผู้พลาดโอกาสเข้าศึกษาในระบบโรงเรียนโดยไม่จำกัดวัย เพศ พื้นฐานการศึกษา กิจกรรมทางการศึกษามีความยืดหยุ่นในเรื่องต่าง ๆ เช่น ระเบียบ กฎเกณฑ์ หลักสูตร ระยะเวลาของกิจกรรมเพื่อสอดคล้องกับสภาพของกลุ่มเป้าหมายซึ่งมีหลากหลาย การศึกษานอกระบบเกิดขึ้นมาจากความเชื่อพื้นฐานหรือปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิตที่ว่าคุณคนได้รับการศึกษาอย่างเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต

จรวยพร ธรณินทร์ (2550 : 2) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กระบวนการจัดการพัฒนาสมรรถนะของผู้เรียนทั้งที่เป็นทัศนคติ ทักษะและความรู้ ซึ่งทำได้ยืดหยุ่นกว่าการเรียนในระบบโรงเรียนทั่วไป สมรรถนะที่เกิดจากการศึกษานอกระบบมีตั้งแต่ทักษะในการเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไขความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบ และความมีวินัย

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 2) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง กิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจนมีรูปแบบ หลักสูตรวิธีการจัด

และระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554 : 48) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่จัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่จำกัดพื้นฐานการศึกษา อาชีพ ประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายที่จะให้ผู้เรียนได้รับความรู้ด้านพื้นฐาน ทักษะในการประกอบอาชีพ และทักษะที่จำเป็นสำหรับความรู้ด้านอื่น ๆ เป็นฐานในการดำรงชีวิต การจัดการศึกษานอกระบบมีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขความสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับวิถีชีวิตและความต้องการของผู้เรียน

เดวิด และเคนท์ (David and Keehn .1971 : 13) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การศึกษาที่เรียกได้หลายแบบ เช่น การศึกษานอกระบบ การศึกษาผู้ใหญ่ การศึกษาตลอดชีวิต หรือการศึกษาแบบเบ็ดเสร็จ ซึ่งพัฒนาขึ้นเพื่อเป็นทางเลือกเพื่อช่วยเปิดช่องทางให้กับประชากร ได้เข้ารับบริการจากระบบการศึกษาในโรงเรียนได้อย่างเต็มที่ เป็นวิธีการศึกษาที่ยืดหยุ่นได้ง่าย

เซฟฟีลด์ และคาย โจนัวส์ (Sheffield and Diejomaoh. 1972 : 5) ให้ความหมายของการศึกษานอกระบบไว้ว่า การศึกษานอกระบบ หมายถึง การจัดการศึกษาที่ครอบคลุมการเรียนการสอนเกือบทุกประเภทและรวมถึงการฝึกอบรมต่าง ๆ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ของบุคคล จากพ่อแม่ โรงงาน และนโยบายทั้งชาติในการรู้หนังสือ เพื่อสนองความต้องการหลายอย่าง โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อให้ผู้ที่ไม่มีโอกาสเรียนในระบบโรงเรียนได้มีโอกาสศึกษา
2. เพื่อให้ผู้ที่จบการศึกษาจากระบบในโรงเรียนแล้วได้มีโอกาสหาความรู้และได้รับการฝึกฝนเพิ่มเติม เพื่อนำไปประกอบอาชีพ
3. ช่วยให้ผู้ที่กำลังปฏิบัติงานอยู่ได้มีโอกาสแสวงหาความรู้เพิ่มเติม เพื่อเสริมประสิทธิภาพในการทำงาน

จากแนวคิดทั้งหมดข้างต้น สรุปว่า การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล มีรูปแบบหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพจัดให้กับประชาชนทุกเพศทุกวัย ไม่จำกัดพื้นฐานการศึกษาอาชีพ ประสบการณ์หรือความสนใจ โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเอง การทำงานเป็นกลุ่ม การแก้ไข

ความขัดแย้ง การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม การเป็นผู้นำ การแก้ปัญหาาร่วมกัน การสร้างความเชื่อมั่น ความรับผิดชอบ ความมีวินัยรวมถึงได้รับความรู้ด้านพื้นฐาน ทักษะในการประกอบอาชีพ และทักษะที่จำเป็นสำหรับความรู้ด้านอื่น ๆ เป็นฐานในการดำรงชีวิต

ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (2542 : 6) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจ ศักยภาพ ความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม สื่อหรือแหล่งความรู้อื่น ๆ

สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน (2549 : 35) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง เป็นการศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตตามสถานการณ์ในชีวิตเป็นการเรียนรู้จาก ประสบการณ์ การทำงาน หรือเรียนรู้จากบุคคล ครอบครัว สภาพแวดล้อม สื่อ แหล่งความรู้ แบบต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ทักษะ ความบันเทิง และการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะสำคัญ คือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ ไม่มีการลงทะเบียน และไม่มีการสอน ไม่มีประกาศนียบัตร หรือไม่มีสถานที่แน่นอนเรียนที่ไหนก็ได้

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 2) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวัน ของบุคคลซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

สมบัติ สุวรรณพิทักษ์ (2551 : 203) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การเรียนรู้จากการเรียนรู้ที่หลากหลาย เช่น ครอบครัว การทำงาน บุคคลต่าง ๆ สื่อมวลชน จากแหล่งการเรียนรู้และจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีข้อกำหนดด้านเวลา สถานที่และช่วงเวลา

อนันต์ เฟื่องทอง (2553 : 12) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง กิจกรรมการเรียนรู้ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคลซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างตลอดชีวิต ตามความสนใจความต้องการ โอกาส ความพร้อม และศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554 : 49) ให้ความหมายไว้ว่า การศึกษาตามอัธยาศัย หมายถึง การศึกษาที่เกิดขึ้นตามวิถีชีวิตที่ผู้เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสมัครใจ ศักยภาพ ความพร้อม และโอกาส โดยศึกษาจากประสบการณ์การทำงาน บุคคล ครอบครัว สื่อมวลชน ชุมชน แหล่งความรู้ต่าง ๆ เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ ความบันเทิงและการพัฒนาคุณภาพชีวิต โดยมีลักษณะสำคัญคือ ไม่มีหลักสูตร ไม่มีเวลาเรียนที่แน่นอน ไม่จำกัดอายุ

ไม่มีการลงทะเบียน ไม่มีการสอบ ไม่มีการรับประกาศนียบัตร มีหรือไม่มีสถานศึกษาที่แน่นอน เรียนที่ไหนก็ได้ สามารถเรียนได้ตลอดเวลาและเกิดขึ้นในทุกช่วงวัยตลอดชีวิต

สรุปว่า การศึกษาตามอัธยาศัยเป็นการศึกษาที่มีวิธีการเรียนรู้ในหลายแบบ ซึ่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ตามความสนใจ ศักยภาพความพร้อมและโอกาส โดยศึกษาจากบุคคล ครอบครัวยุติ การทำงาน สื่อมวลชน จากแหล่งการเรียนรู้และจากการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยเป็นการเรียนรู้ที่ไม่มีข้อกำหนดด้านเวลาสถานที่และช่วงเวลา

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ความหมาย การศึกษานอกระบบไว้ว่า เป็นกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียนหรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่น และหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษา หรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ และให้ความหมายของการศึกษาตามอัธยาศัยไว้ว่า เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ ในวิถีชีวิตประจำวันของบุคคล ซึ่งบุคคลสามารถเลือกที่จะเรียนรู้ได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ตามความสนใจ ความต้องการ โอกาสความพร้อมและศักยภาพในการเรียนรู้ของแต่ละบุคคล รวมทั้ง ให้ความหมายของภาคีเครือข่ายไว้ว่า ภาคีเครือข่าย หมายถึง บุคคล ครอบครัวยุติ ชุมชน องค์กร ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วมหรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยและให้ประโยชน์ในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาให้บุคคลได้รับการ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพตามกฎหมายว่าด้วย การศึกษาแห่งชาติโดยให้บุคคลซึ่งได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานไปแล้วหรือไม่ก็ตาม มีสิทธิได้รับการ การศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัยได้แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ให้เป็นไปตาม กระบวนการและการดำเนินการที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัตินี้ โดยการส่งเสริมและสนับสนุน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ยึดหลักดังต่อไปนี้ (พระราชบัญญัติส่งเสริม การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 2 - 3)

1. การศึกษานอกระบบการจัดการศึกษานอกระบบมีหลักการดังนี้

1.1 ความเสมอภาคในการเข้าถึงและได้รับการศึกษาอย่างกว้างขวาง ทั่วถึง เป็นธรรม และมีคุณภาพเหมาะสมกับสภาพชีวิตของประชาชนและการกระจายอำนาจแก่สถานศึกษา

1.2 การให้ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนรู้

2. การศึกษาตามอัธยาศัย มีแนวทางและวิธีการจัดการศึกษาดังนี้

2.1 การเข้าถึงแหล่งการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความสนใจและวิถีชีวิตของผู้เรียน
ทุกกลุ่มเป้าหมาย

2.2 การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้มีความหลากหลายทั้งส่วนที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น
และส่วนที่นำเทคโนโลยีมาใช้ในการศึกษา

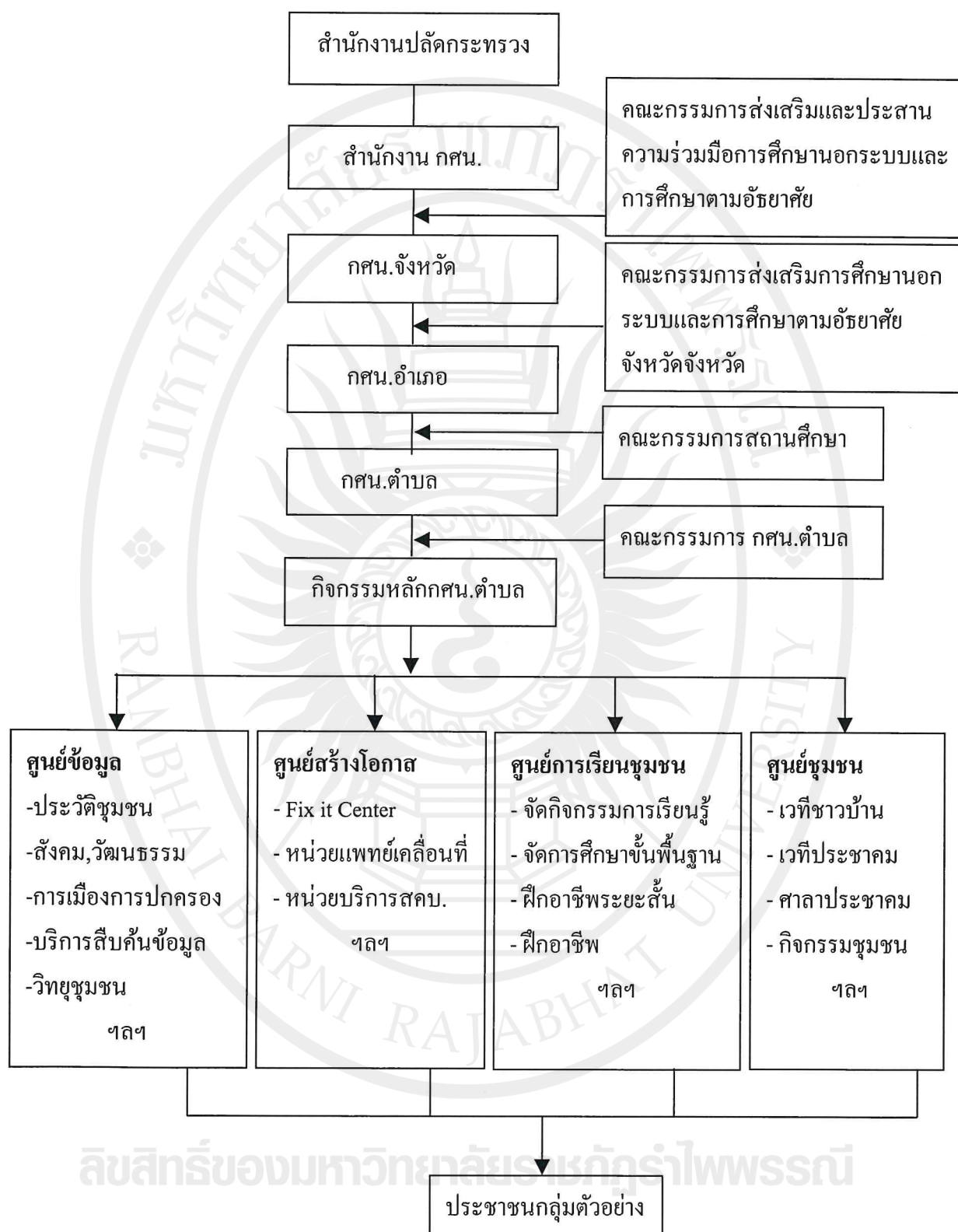
2.3 การจัดกรอบหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เป็นคุณประโยชน์ต่อผู้เรียน

การส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายในเรื่อง
ดังต่อไปนี้ ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาศักยภาพกำลังคนและสังคมที่ใช้
ความรู้และภูมิปัญญาเป็นฐานในการพัฒนา ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ความมั่นคงและ
คุณภาพชีวิต ทั้งนี้ตามแนวทางการพัฒนาประเทศและภาคีเครือข่าย เกิดแรงจูงใจและความพร้อม
ในการมีส่วนร่วมเพื่อจัดกิจกรรมการศึกษาและการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ
ให้ดำเนินการเพื่อเป้าหมายในเรื่องดังต่อไปนี้ ผู้เรียนได้รับความรู้และทักษะพื้นฐานในการแสวงหา
ความรู้ที่จะเอื้อต่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต ผู้เรียนได้เรียนรู้สาระที่สอดคล้องกับความสนใจและ
ความจำเป็นในการยกระดับคุณภาพชีวิตทั้งในด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม
ผู้เรียนสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์และเทียบโอนผลการเรียนกับการศึกษาในระบบ
และการศึกษานอกระบบ (พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.
2551 : 3 - 4) โดยกระทรวงศึกษาธิการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัย ให้ความสำคัญแก่ผู้เกี่ยวข้องตามบทบาทและหน้าที่ดังนี้ ผู้เรียนซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับ
ประโยชน์มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ และสามารถเลือกรับบริการได้หลากหลาย
ตามความต้องการของตนเอง ผู้จัดการเรียนรู้สำหรับการศึกษานอกระบบและผู้จัดแหล่งการเรียนรู้
สำหรับการศึกษาตามอัธยาศัย มีการดำเนินการที่หลากหลายตามศักยภาพเพื่อตอบสนอง
ความต้องการของผู้เรียน โดยบูรณาการความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีงามและผู้ส่งเสริม
และสนับสนุน ซึ่งเป็นผู้ที่เอื้อประโยชน์ให้แก่ผู้เรียนและผู้จัดการเรียนรู้ มีการดำเนินการที่หลากหลาย
เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย ส่วนราชการหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องและภาคีเครือข่าย
อาจดำเนินการส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องสื่อและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จำเป็นสำหรับ
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และการช่วยเหลือด้านการเงินเพื่อการจัดการศึกษา
นอกระบบ การจัดการศึกษา การพัฒนาวิชาการและบุคลากร การใช้ประโยชน์จากทรัพยากร

เพื่อการศึกษาและการยกย่องประกาศเกียรติคุณสำหรับผู้จัดการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สิทธิประโยชน์ตามความเหมาะสมให้แก่ ผู้ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบ การสร้างและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อให้ผู้เรียนของการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถเข้าถึงได้ตามความเหมาะสมทรัพยากรอื่นที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินการ เพื่อให้บุคคลและชุมชนได้เรียนรู้ตามความสนใจและความต้องการที่สอดคล้องกับความจำเป็นในสังคมของการศึกษาตามอัธยาศัย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขในการส่งเสริมและสนับสนุนตามวรรคหนึ่ง ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวงและเพื่อประโยชน์ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เพื่อดำเนินการในเรื่องดังต่อไปนี้ จัดให้มีโครงสร้างพื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ เช่น แหล่งการเรียนรู้ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน สื่อ และเทคโนโลยีที่หลากหลายเพื่อให้ผู้เรียนมีโอกาสเข้าถึงการเรียนรู้ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายเพื่อให้เกิดความร่วมมือและการพัฒนาอย่างต่อเนื่องส่งเสริม และสนับสนุนให้ภาคีเครือข่ายได้รับโอกาสในการจัดสรรทรัพยากรและเข้าถึงแหล่งเงินทุน เพื่อดำเนินงาน ซึ่งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีโครงสร้างดังภาพประกอบ 2

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพประกอบ 2 โครงสร้างการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ที่มา : พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 6

การดำเนินการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยนั้น ให้มีคณะกรรมการส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานความร่วมมือการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นผู้ดำเนินงาน โดยมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. กำหนดนโยบายและแผนการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

2. กำหนดแนวทางการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3. ส่งเสริมและสนับสนุนการประสานงานระหว่างส่วนราชการ รัฐวิสาหกิจและภาคเอกชน ทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. เสนอแนะต่อรัฐมนตรีในการจัดทำและการพัฒนาระบบการเทียบโอนผลการเรียนจากการเรียนรู้ในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5. ปฏิบัติงานอื่นใดตามที่พระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นบัญญัติให้เป็นอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการหรือตามที่คณะรัฐมนตรีมอบหมาย ให้คณะกรรมการแต่งตั้งคณะกรรมการขึ้นคณะหนึ่งเรียกว่า คณะอนุกรรมการภาคีเครือข่ายที่ประกอบด้วยภาคส่วนต่าง ๆ ของสังคมที่เข้ามามีส่วนร่วมในการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน อนุกรรมการ คุณสมบัติ หลักเกณฑ์ วิธีการได้มาของประธานและอนุกรรมการ วาระการดำรงตำแหน่งและการพ้นจากตำแหน่ง รวมทั้งอำนาจหน้าที่ของคณะอนุกรรมการภาคีเครือข่าย ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง และให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขึ้นในสำนักงานปลัดกระทรวง กระทรวงศึกษาธิการ โดยมีเลขาธิการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งมีฐานะเป็นอธิบดีและเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการ พนักงานและลูกจ้าง และรับผิดชอบการดำเนินงานของสำนักงาน สำนักงานมีอำนาจหน้าที่ดังต่อไปนี้

5.1 เป็นหน่วยงานกลางในการดำเนินการ ส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และรับผิดชอบงานธุรการของคณะกรรมการ

5.2 จัดทำข้อเสนอแนะ นโยบาย ยุทธศาสตร์ แผนและมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยต่อคณะกรรมการ

5.3 ส่งเสริม สนับสนุนและดำเนินการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการ การวิจัย การพัฒนาหลักสูตรและนวัตกรรมการศึกษา บุคลากร และระบบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.4 ส่งเสริม สนับสนุน และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบโอนความรู้ และประสบการณ์และการเทียบระดับการศึกษา

5.5 ส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานให้บุคคล ครอบครัวยุวมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ รวมตัวกันเป็นภาคีเครือข่าย เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.6 จัดทำข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้ประโยชน์เครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร สถานีวิทย์โทรทัศนเพื่อการศึกษา วิทยุชุมชน ศูนย์วิทยุศาสตร์เพื่อการศึกษา ห้องสมุดประชาชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและแหล่งการเรียนรู้อื่น เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้และการพัฒนาคุณภาพชีวิตอย่างต่อเนื่องของประชาชน

5.7 ดำเนินการเกี่ยวกับการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.8 ปฏิบัติงานอื่นใดตามพระราชบัญญัตินี้หรือกฎหมายอื่นที่บัญญัติให้เป็นอำนาจ หน้าที่ของสำนักงาน หรือตามที่รัฐมนตรีมอบหมาย

ส่วนในระดับจังหวัดให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดทุกจังหวัดดังต่อไปนี้ ในกรุงเทพมหานครให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นประธานกรรมการ ปลัดกรุงเทพมหานคร เลขาธิการการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยผู้แทนกระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ ผู้แทนกระทรวงมหาดไทย ผู้แทนกระทรวงแรงงาน ผู้แทนกระทรวงสาธารณสุขและผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนแปดคนเป็นกรรมการ ซึ่งในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้ปฏิบัติงานในภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ งานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน และให้ผู้อำนวยการ สำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เป็นกรรมการและเลขานุการ ส่วนในจังหวัดอื่นให้มีคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัดเป็นประธานกรรมการ ปลัดจังหวัดเกษตรจังหวัด สาธารณสุขจังหวัด แรงงานจังหวัด พัฒนาสังคมและความมั่นคง ของมนุษย์จังหวัดนายกองค์การบริหารส่วนจังหวัด และผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจำนวนแปดคนเป็นกรรมการซึ่งในจำนวนนี้จะต้องแต่งตั้งจากผู้ปฏิบัติงานในภาคเอกชนที่เกี่ยวข้องกับ งานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในพื้นที่ของจังหวัดจำนวนไม่น้อยกว่าห้าคน และให้ผู้อำนวยการสำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

เป็นกรรมการและเลขานุการ คุณสมบัติวาระการดำรงตำแหน่งการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการ ผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมของคณะกรรมการให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. ให้คำปรึกษาและร่วมมือในการพัฒนาการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกับภาคีเครือข่าย
2. ส่งเสริมและสนับสนุนภาคีเครือข่ายเพื่อจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้สอดคล้องกับนโยบายและมาตรฐานที่คณะกรรมการกำหนด
3. ติดตามการดำเนินการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและหน่วยงานที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีคุณภาพและมาตรฐานตามที่กำหนด และสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศรวมทั้งความต้องการเพื่อการพัฒนาของท้องถิ่น
4. ปฏิบัติงานอื่นตามที่คณะกรรมการมอบหมายมีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดทุกจังหวัด ดังต่อไปนี้ ในกรุงเทพมหานครให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครเป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงาน และเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจหน้าที่บริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในกรุงเทพมหานครในจังหวัดอื่น ให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดเป็นหน่วยงานในสังกัดของสำนักงาน และเป็นหน่วยงานการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดและมีอำนาจหน้าที่บริหารการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในจังหวัดให้หน่วยงานการศึกษาตามวรรคหนึ่งมีผู้อำนวยการเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครหรือสำนักงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด แล้วแต่กรณีรวมทั้งเป็นผู้บังคับบัญชาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสถานศึกษาที่อยู่ในพื้นที่ที่รับผิดชอบและมีฐานะเป็นผู้บริหารการศึกษาตามกฎหมายว่าด้วย ระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาตลอดจนรับผิดชอบในการปฏิบัติราชการ

ของหน่วยงานดังกล่าว โดยสถานศึกษาทำหน้าที่ ส่งเสริม สนับสนุน ประสานงานและจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมกับภาคีเครือข่าย การดำเนินงานของสถานศึกษา จัดให้มีศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเป็นหน่วยจัดกิจกรรมและสร้างกระบวนการเรียนรู้ของชุมชนก็ได้ การจัดตั้ง ยุบ เลิก รวมการกำหนดบทบาทอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษาตามวรรคหนึ่งให้เป็นไปตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด และให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด มีการจัดโครงสร้างเป็น 7 กลุ่ม แต่ละกลุ่มมีหน้าที่รับผิดชอบดังนี้

4.1 กลุ่มอำนวยการ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับงานธุรการ งานสารบรรณ งานการเงินบัญชีและพัสดุงาน อาคารสถานที่ และยานพาหนะ งานเกี่ยวกับสวัสดิการงานประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ให้บริการข่าวสารข้อมูล งานควบคุมภายใน งานบุคลากร งานนิติการ และงานศูนย์ราชการใสสะอาด

4.2 กลุ่มยุทธศาสตร์และการพัฒนา มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดทำข้อเสนอ นโยบายและยุทธศาสตร์จัดทำแผนงาน โครงการแผนปฏิบัติการประจำปี วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายแผนงาน โครงการจัดทำและเสนอขอจัดตั้งจัดสรรงบประมาณประจำปี จัดทำระบบและฐานข้อมูลสารสนเทศ และรายงานสนับสนุนการตรวจราชการของกระทรวงศึกษาธิการ งานเลขานุการคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด

4.3 กลุ่มส่งเสริมการศึกษานอกระบบ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมการศึกษาพื้นฐานนอกระบบ การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต และการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน ส่งเสริมการจัดกระบวนการเรียนรู้ การเทียบโอน การศึกษางานเทียบระดับการศึกษา เป็นศูนย์ให้คำปรึกษาแนะนำ (Advice Center) การส่งเสริมงานกิจการนักศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับการตรวจสอบคุณวุฒิการศึกษา การจัดทำข้อมูลรายบุคคลเพื่อขอสนับสนุนงบประมาณ และการจัดทำระดับผลการเรียนเฉลี่ย (GPA) และการจัดเรียงลำดับผลการเรียน (PR)

4.4 กลุ่มส่งเสริมการศึกษิตตามอัธยาศัย มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญา การพัฒนาห้องสมุดประชาชน การศึกษาทางสื่อสารมวลชน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและการจัดนิทรรศการและเผยแพร่

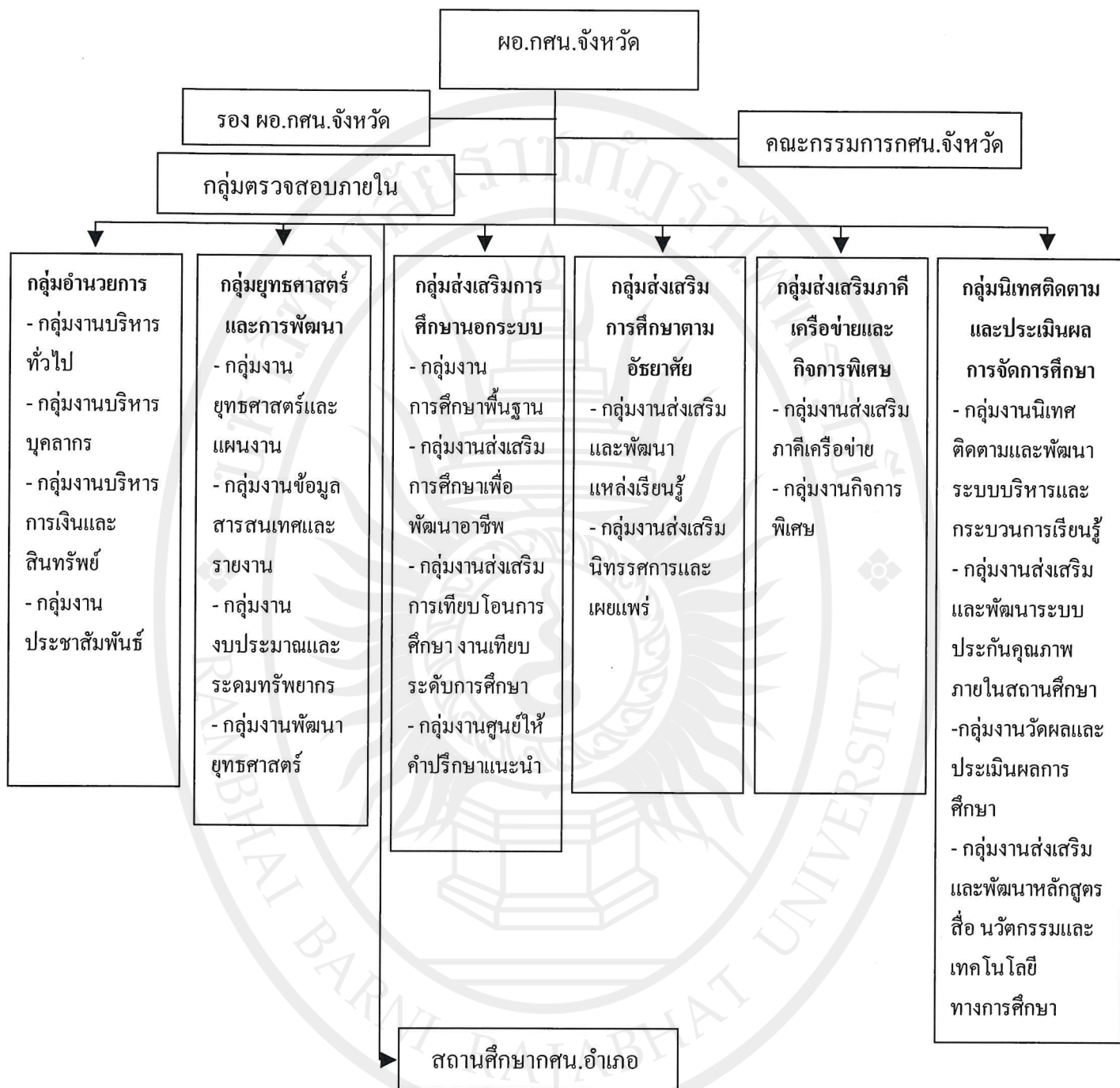
4.5 กลุ่มส่งเสริมภาคีเครือข่ายและกิจการพิเศษ มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการส่งเสริม สนับสนุน ภาคีเครือข่ายโดยระดมสรรพกำลังจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนให้ทุกภาคส่วนของสังคมเป็นเครือข่ายร่วมจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสนับสนุนโครงการพิเศษต่าง ๆ เช่น โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ งานป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด โรคเอดส์ กิจกรรมประชาธิปไตย งานลูกเสือ และยุวกาชาด

งานกองทุนกู้ยืมเพื่อการศึกษา งานการศึกษาเพื่อความมั่นคงของชาติและส่งเสริมสนับสนุนนโยบายของจังหวัด

4.6 กลุ่มนิเทศติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษา มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพ การศึกษางานพัฒนา ทรัพยากรบุคคล และเครือข่ายเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์การปฏิบัติงาน งานส่งเสริมและพัฒนา หลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การวัดผลและประเมินผลการศึกษาและ การจัดการความรู้ (KM)

4.7 กลุ่มตรวจสอบภายใน มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการตรวจสอบ การบริหารงบประมาณ การเงินการบัญชี การพัสดุ การตรวจทานการควบคุมภายในและตรวจสอบ ผลการดำเนินงานของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยจังหวัดมีโครงสร้างการบริหารงาน ดังภาพประกอบ 3

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาพประกอบ 3 โครงสร้างสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด
 ที่มา : พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 7

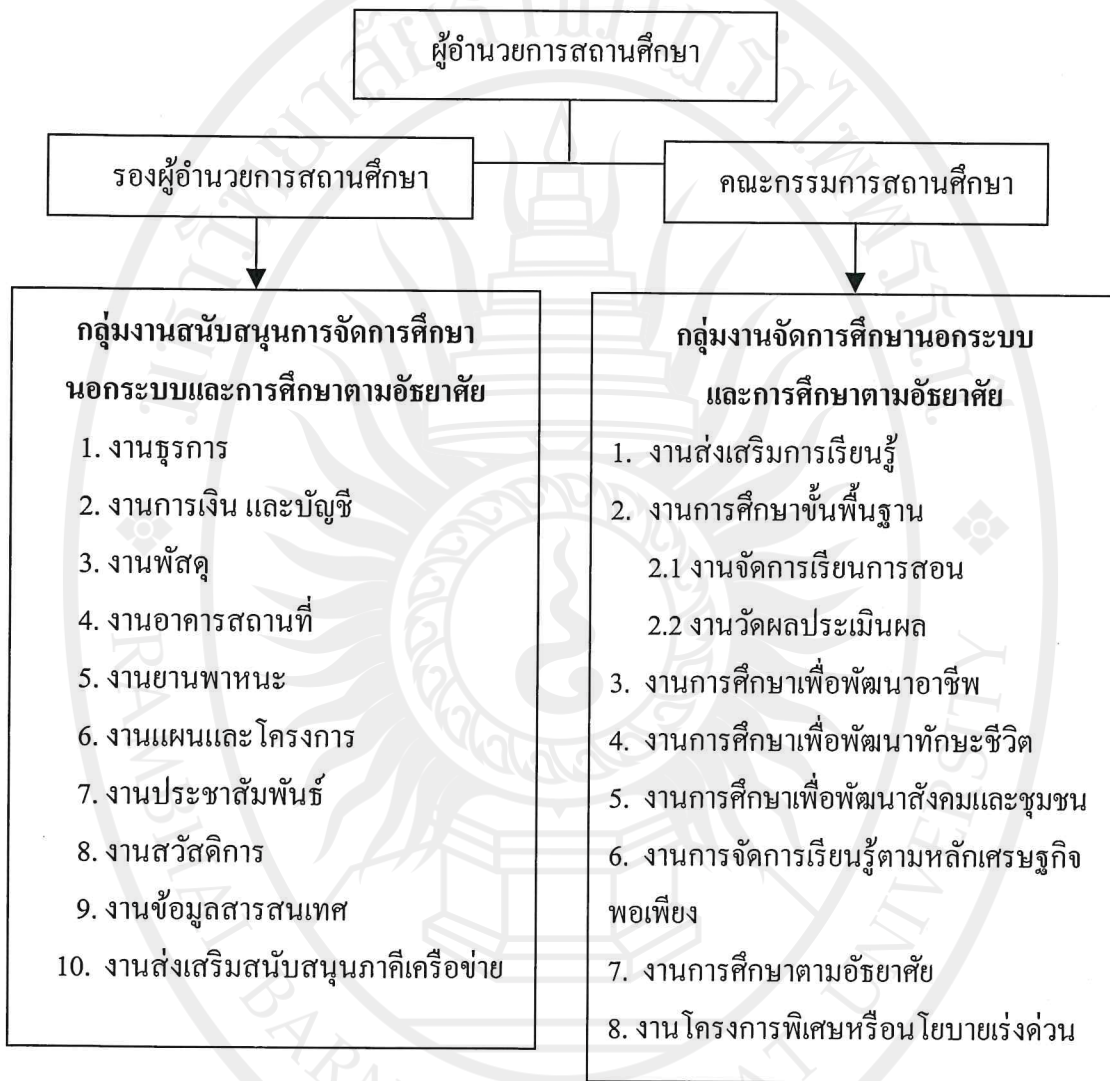
สำหรับในระดับอำเภอให้มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
 ที่จัดตั้งตามประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่อง การกำหนดอำนาจ และหน้าที่ของสถานศึกษา

มาตรา 18 วรรคสาม พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551 รัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา ในสังกัด สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 964 แห่ง ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ มีอำนาจและหน้าที่ดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. ประกาศ. 2551)

1. จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. ส่งเสริม สนับสนุน และประสานภาคีเครือข่าย เพื่อการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ดำเนินการตามนโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
4. จัดส่งเสริมสนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริในพื้นที่
5. จัดส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาแหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น
6. วิจัยและพัฒนาคุณภาพหลักสูตร สื่อ กระบวนการเรียนรู้ และมาตรฐานการศึกษานอกระบบ
7. ดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน การเทียบ โอนความรู้และประสบการณ์
8. กำกับ ดูแล ตรวจสอบ นิเทศภายใน ติดตามประเมินผลและรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
10. ระดมทรัพยากรเพื่อใช้ในการจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
11. ดำเนินการประกันคุณภาพภายในให้สอดคล้องกับระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการที่กำหนด
12. ปฏิบัติงานอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอมีโครงสร้างการบริหารงาน
ดังภาพประกอบ 4

ภาพประกอบ 4 โครงสร้างศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ
ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ. 2551 : 52

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

การปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) ได้ให้ความสำคัญเรื่อง การศึกษาและการเรียนรู้ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและการเรียนรู้ ของคนไทยเพิ่ม โอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และส่งเสริม การมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารจัดการเพื่อให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิต

ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีคุณภาพ ให้บรรลุวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ว่าคนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายให้มีการจัดตั้งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลขึ้น เพื่อให้เป็นศูนย์การเรียนรู้ระดับตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้สำหรับประชาชน เพื่อประชาชนได้ใช้ในการแสวงหาความรู้เพื่อให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ซึ่งสำนักงานการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2553 : 1 - 4, 15 - 18) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ในการดำเนินงานของภาคส่วนต่าง ๆ ไว้ดังนี้

ความหมาย หลักการ วัตถุประสงค์ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

1. ความหมาย

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล หมายถึง หน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่ตั้งอยู่ในตำบลทุกตำบล

2. หลักการ

หลักการทำงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ชีตชุมชนเป็นฐานในการทำงานและการเรียนรู้ โดยใช้ต้นทุนของชุมชน เช่น อาคาร สถานที่ แหล่งวิทยากร ภูมิปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรมประเพณี มีการประสานเครือข่ายในชุมชนร่วมจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยส่งเสริมสนับสนุนให้ทุกภาคส่วนในชุมชนและสังคมเข้ามามีส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ทั้งในฐานะผู้ให้บริการ ผู้รับบริการ มีส่วนร่วมเป็นเจ้าของ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหา บูรณาการกระบวนการเรียนรู้ และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สอดคล้องกับวิถีชีวิตของผู้เรียนและชุมชน มีคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่เป็นคนในชุมชน ให้การส่งเสริมสนับสนุน ติดตามดูแลและร่วมประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

3. วัตถุประสงค์

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจัดตั้งขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

3.1 เพื่อเป็นศูนย์กลางการเรียนรู้และจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อให้ประชาชนได้รับการศึกษาตลอดชีวิตอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

3.2 เพื่อสร้างและขยายภาคีเครือข่ายในการมีส่วนร่วมการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในชุมชน

3.3 เพื่อส่งเสริมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของภาคีเครือข่าย

3.4 เพื่อประสานและเชื่อมโยงการดำเนินงานจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยงานทั้งภาครัฐ เอกชนและภาคประชาชน

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

1. สนับสนุนสื่อการเรียนรู้
2. ร่วมพัฒนาหลักสูตรการจัดการศึกษานอกระบบ
3. จัดเวทีแสดงผลงานทางวิชาการระดับภาค
4. ร่วมพัฒนาครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
5. วิจัยเพื่อการพัฒนาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

1. ชี้แจงนโยบายจุดเน้นการดำเนินงาน
2. สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
3. พัฒนาหัวหน้าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ครูอาสาสมัครนอกโรงเรียนและคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
4. ประสานภาคีเครือข่ายระดับจังหวัดเข้าร่วมจัดกิจกรรมระดับตำบล
5. จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
6. กำกับ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
7. เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในรูปแบบต่าง ๆ

บทบาทหน้าที่ของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอที่มีต่อการจัดการศึกษาของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

1. สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับนโยบายจุดเน้นของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. สนับสนุนงบประมาณตามแผนปฏิบัติงานประจำปีของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
3. จัดซื้อจัดหาสื่อ วัสดุอุปกรณ์ ที่จำเป็นต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และการให้บริการ

4. พัฒนาหัวหน้าการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ครูอาสาสมัครนอกโรงเรียน และคณะกรรมการการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5. ประธานภาคีเครือข่ายเข้าร่วมจัดกิจกรรมระดับตำบล

6. ร่วมกับการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลจัดกิจกรรมการเรียนรู้

7. จัดและพัฒนาระบบงานธุรการของการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

8. นิเทศ ติดตามและประเมินผลการดำเนินงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

9. สรุปวิเคราะห์ผลการดำเนินงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในระดับอำเภอ รายงานสำนักงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

10. เสริมสร้างแรงจูงใจในการปฏิบัติงานในรูปแบบต่าง ๆ

บทบาทหน้าที่ของหัวหน้าการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีบทบาทสำคัญในการจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของประชาชนและสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ในชุมชน โดยมีหัวหน้าการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ดังนี้

1. การวางแผน

1.1 จัดทำฐานข้อมูลชุมชน

1.2 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

1.3 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

2. การจัดและส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

2.1 จัดและส่งเสริมการศึกษาจากระบบดังนี้

2.1.1 การส่งเสริมการรู้หนังสือ

2.1.2 การศึกษาจากระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.1.3 การศึกษาต่อเนื่อง

2.2 จัดและส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัย

2.2.1 ส่งเสริมการอ่าน

2.2.2 จัดและพัฒนาแหล่งเรียนรู้

2.2.3 บริการข่าวสารข้อมูลและสื่อทุกประเภท

2.2.4 จัดและส่งเสริมกิจกรรมห้องสมุดประชาชนตำบลห้องสมุดชุมชน มุมหนังสือบ้าน

3. บริการการเรียนรู้ในชุมชนร่วมกับภาคีเครือข่าย

3.1 ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการ การอาชีวศึกษา (สอศ.)

3.2 ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.)

3.3 ศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารชุมชน (ICT) ร่วมกับ กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม

3.4 มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิตร่วมกับสถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และ เทคโนโลยี (สสวท.)

3.5 หน่วยแพทย์เคลื่อนที่ร่วมกับโรงพยาบาลสถานีอนามัย

3.6 ธนาคารเคลื่อนที่

3.7 การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยร่วมกับกรมป้องกันบรรเทาสาธารณภัย

3.8 อำเภอเคลื่อนที่ร่วมกับอำเภอ

4. สร้างและพัฒนาภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ในชุมชน โดยการประสานขอความร่วมมือ จากภาคีเครือข่าย องค์กรชุมชน ผู้รู้ ผู้ทรงคุณวุฒิ ตลอดจนภูมิปัญญาท้องถิ่น เพื่อร่วมเป็นอาสาสมัคร การศึกษานอกโรงเรียน อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นต้น

5. ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ แผนงาน โครงการกิจกรรมและผลการดำเนินงานของ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในรูปแบบต่าง ๆ

6. รายงานผลการปฏิบัติงาน

6.1 รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด

6.2 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล

มาตรฐานและตัวบ่งชี้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2554 : 5 - 29) ได้เสนอมาตรฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ

1. ด้านบริหารจัดการประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

1.1 อาคาร สภาพเหมาะสมมั่นคง แข็งแรง ปลอดภัย และมีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ การจัดการเรียนรู้โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้

- 1.1.1 สภาพอาคารอยู่ในสภาพเหมาะสมมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย
- 1.1.2 มีการจัดสภาพแวดล้อมที่สะอาด ร่มรื่น สวยงามทั้งภายในและภายนอก
- 1.1.3 มีพื้นที่การใช้สอยในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เพียงพอ
- 1.1.4 สถานที่มีความเป็นสัดส่วนหรือมีความเป็นเอกเทศ
- 1.1.5 มีการเปิดบริการอย่างน้อย 5 วันต่อสัปดาห์ (กิจกรรมและการบริการ)
- 1.1.6 สถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ประชาชนสามารถมาใช้บริการได้สะดวก
- 1.1.7 มีระบบสาธารณูปโภค เช่น ไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต
- 1.2 สื่อ อุปกรณ์ ครุภัณฑ์ และสิ่งอำนวยความสะดวกในการจัดการเรียนรู้ โดยมีเกณฑ์การพิจารณา ดังนี้
- 1.2.1 มีสื่อการสอนและอุปกรณ์การเรียน เช่นแบบเรียน คู่มือชุดการเรียนรู้ อุปกรณ์กีฬาครอบคลุมนักเรียนทุกคน
- 1.2.2 มีโต๊ะ เก้าอี้ หรือที่นั่งสำหรับอ่านหนังสืออย่างเพียงพอ ทั้งภายในและภายนอกสำหรับผู้ให้บริการ
- 1.2.3 มีหนังสือพิมพ์ วารสาร สื่อ เอกสารสิ่งพิมพ์
- 1.2.4 มีที่วางหนังสือพิมพ์ มีตู้ชั้นใส่เอกสารอย่างเพียงพอ
- 1.2.5 มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดี (CD) วีซีดี (VCD) และดีวีดี (DVD)
- 1.2.6 มีโทรทัศน์ เครื่องเล่นซีดี (CD) วีซีดี (VCD) และดีวีดี (DVD)
- 1.2.7 มีชุดรับสัญญาณดาวเทียม (ETV)
- 1.2.8 มีอุปกรณ์สำนักงาน เช่น เครื่องคอมพิวเตอร์ เครื่องถ่ายเอกสาร โทรศัพท์ โปรเจคเตอร์ เป็นต้น
- 1.2.9 มีเครื่องคอมพิวเตอร์สำหรับให้บริการอย่างน้อย 6 เครื่องพร้อมสัญญาณอินเทอร์เน็ต
- 1.2.10 มีเครื่องขยายเสียงเช่น เมกะโฟน (Megaphone) บล็อกโฟน (Boxphone)
- 1.2.11 อื่น ๆ
- 1.3 การบริหารงบประมาณ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้
- 1.3.1 มีแผนงาน โครงการ กิจกรรมจัดของงบประมาณจากต้นสังกัด
- 1.3.2 มีแผนงาน โครงการ กิจกรรมเพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากภาคีเครือข่าย
- 1.3.3 มีแผนการใช้งบประมาณ
- 1.3.4 มีการควบคุมการใช้งบประมาณอย่างมีประสิทธิภาพ

- 1.3.5 มีการรายงานผลการใช้งบประมาณ
- 1.3.6 อื่น ๆ
- 1.4 บุคลากรปฏิบัติงานครอบคลุมตามภารกิจที่กำหนด โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้
- 1.4.1 มีหัวหน้าการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล อยู่ปฏิบัติงานประจำตามสัญญาจ้าง
- 1.4.2 มีความรับผิดชอบรู้บทบาทหน้าที่ของตนเอง
- 1.4.3 มีคณะกรรมการการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ที่เป็นปัจจุบัน
- 1.4.4 มีอาสาสมัครการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
- 1.4.5 มีอาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน
- 1.4.6 มีครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลประเภทอื่น เช่น ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ครูประจำกลุ่มวิทยากรวิชาชีพ ครูสอนเสริม ครูประจำศูนย์การเรียนรู้ชุมชน ภูมิปัญญา เป็นต้น
- 1.4.7 มีการพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง
- 1.4.8 มีภาคีเครือข่ายร่วมจัดกิจกรรม
- 1.4.9 มีการสร้างขวัญกำลังใจให้แก่บุคลากร
2. ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 4 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 2.1 เป็นศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน (Information Center) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้
- 2.1.1 มีการสำรวจ รวบรวม จัดเก็บข้อมูลชุมชน ครอบคลุมครบถ้วนและเป็นปัจจุบัน
- 2.1.2 มีการประมวลผลและจัดทำระบบฐานข้อมูลระดับตำบล
- 2.1.3 มีการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ข่าวสาร ทั้งภายในและภายนอกชุมชน ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิตในรูปแบบต่าง ๆ เช่น แผนภูมิ เอกสาร นิทรรศการ ป้ายประกาศ เป็นต้น
- 2.1.4 มีการเผยแพร่ข้อมูล ข่าวสาร ที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ เคเบิลวิทยุชุมชน วิซีดี เป็นต้น
- 2.1.5 มีแผนและทิศทางในการพัฒนาการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.1.6 มีแผนปฏิบัติการประจำปีของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
ตำบล

2.2 เป็นศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้ (Opportunity Center) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

2.2.1 มีการประสานงานตามแผนการส่งเสริมการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่ายในพื้นที่และหน่วยงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร เป็นต้น

2.2.2 มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ร่วมกับหน่วยงานภาคีเครือข่าย

2.2.3 มีการจัดมูร่วมกับหน่วยงานตามบันทึกข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) เช่น สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (สอศ.) กระทรวงเทคโนโลยีและการสื่อสาร สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) เป็นต้น

2.2.4 ร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชนเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้สู่ชุมชน

2.2.5 มีการจัดทำเว็บไซต์ (Website) การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เพื่อเผยแพร่ข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ของชุมชน

2.3 เป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Learning Center) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

2.3.1 มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้หนังสือ

2.3.2 มีการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2.3.3 มีการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ

2.3.4 มีการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต

2.3.5 มีการจัดกิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน

2.3.6 มีการจัดกิจกรรมการศึกษาตามอัธยาศัย เช่น การส่งเสริมการอ่าน จัดบริการสื่อ (สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว (Student Channel ETV) เป็นต้น

2.3.7 มีการบูรณาการปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

2.3.8 มีการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาของชุมชนและความต้องการของกลุ่มเป้าหมาย เช่น ผู้สูงอายุ เด็กเร่ร่อน เด็กออกกลางคัน ทหารกองประจำการ กลุ่มผู้ต้องขัง กลุ่มคนพิการ กลุ่มอาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน (อสม.) เป็นต้น

2.4 เป็นศูนย์ชุมชน (Community Center) โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้ มีการส่งเสริมการจัดกิจกรรมของชุมชนอย่างต่อเนื่อง เช่น เวทีชาวบ้าน เวทีประชาธิปไตยตลาดนัดอาชีพ กิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา หรือวันสำคัญอื่น ๆ เป็นต้น

3. ด้านการมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 3 ตัวบ่งชี้ ได้แก่

3.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

3.1.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1.3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการดำเนินงานจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1.4 ชุมชนมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามผลการดำเนินการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.1.5 ชุมชนมีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินมาปรับปรุงและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.2 การเชื่อมโยงเครือข่ายการเรียนรู้ในตำบลและต่างตำบล โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

3.2.1 มีการสำรวจและรวบรวมแหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาไว้เป็นปัจจุบัน

3.2.2 มีการประชาสัมพันธ์และเผยแพร่แหล่งเรียนรู้ และภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง

3.2.3 มีการจัดทำข้อตกลงความร่วมมือหรือเอกสารความร่วมมือกับเครือข่ายและผู้ที่เกี่ยวข้องในชุมชน

3.2.4 มีการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้หรือภูมิปัญญาอย่างต่อเนื่อง

3.2.5 มีการเชื่อมโยงเครือข่ายแหล่งเรียนรู้หรือภูมิปัญญา

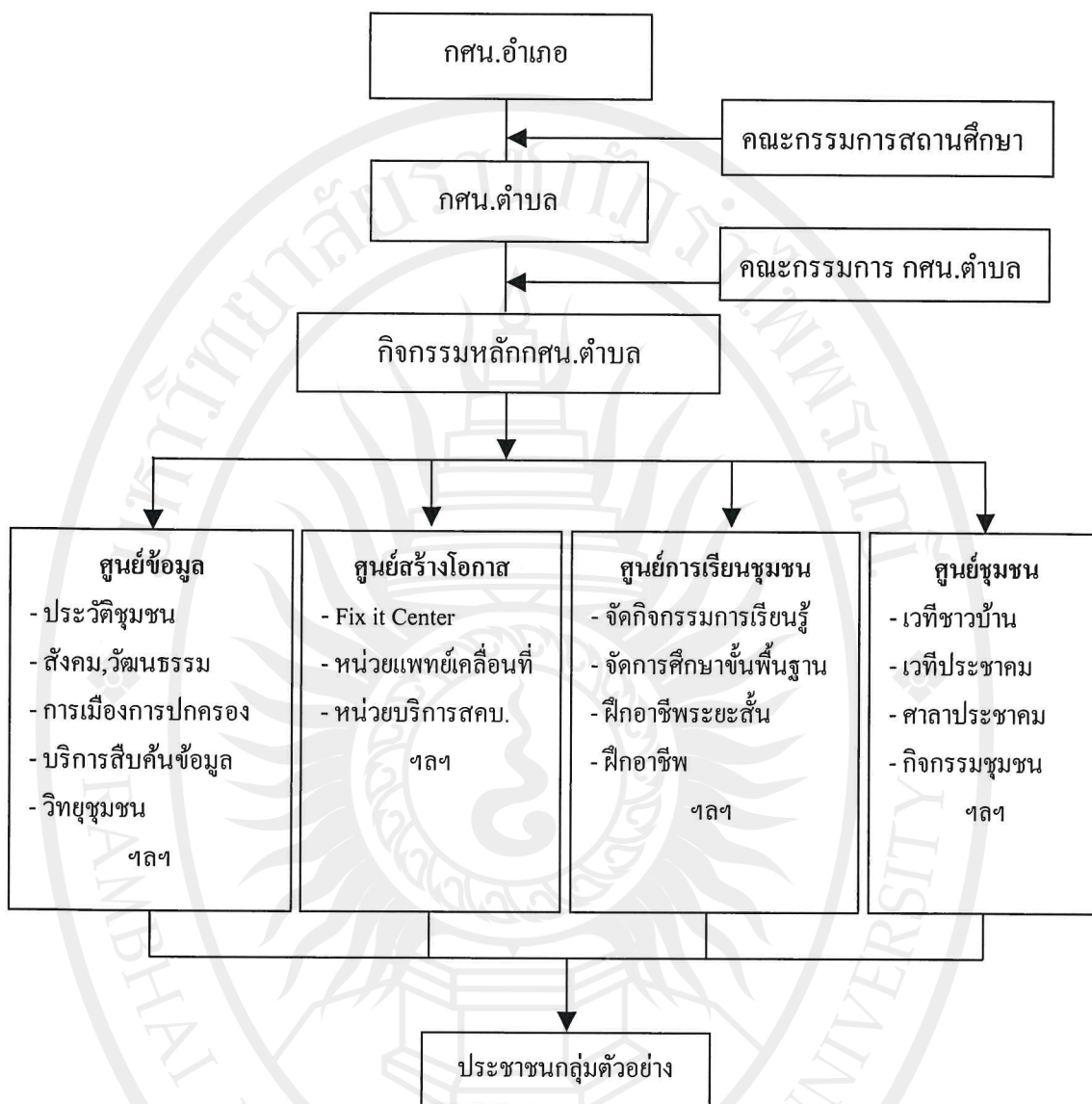
3.2.6 มีการสร้างแรงจูงใจให้แก่ภาคีเครือข่าย เช่น ใ้ประกาศเกียรติคุณ โล่รางวัล

3.3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้

3.3.1 ชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.3.2 ชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาอาคารสถานที่

- 3.3.3 ชุมชนมีส่วนร่วมในสนับสนุนงบประมาณ การจัดหาวัสดุครุภัณฑ์
- 3.3.4 ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดหาบุคลากรช่วยปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- 3.3.5 มีส่วนร่วมในการดูแลรักษา
4. ด้านการติดตามประเมินผลและรายงานผล ประกอบด้วย 2 ตัวบ่งชี้ ได้แก่
- 4.1 การติดตามและประเมินผล เกณฑ์การพิจารณา
- 4.1.1 มีแผนการติดตามผล
- 4.1.2 มีเครื่องมือในการติดตามผล
- 4.1.3 มีการดำเนินการติดตามผลและรวบรวมข้อมูลที่เป็นระบบ
- 4.1.4 มีเครือข่ายร่วมในการติดตามผล
- 4.1.5 มีการสอบถามความพึงพอใจของผู้รับบริการทุกกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
- 4.1.6 มีกระบวนการในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย
- 4.1.7 มีการนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูลมาปรับปรุงพัฒนากิจกรรม
- 4.2 การสรุปผลและการรายงานผล โดยมีเกณฑ์การพิจารณาดังนี้
- 4.2.1 มีการรายงานผลการปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนด
- 4.2.2 มีการจัดทำสรุปผลการปฏิบัติงานประจำปี
- 4.2.3 รายงานผลต่อคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
- 4.2.4 รายงานผลต่อหน่วยงานต้นสังกัด
- 4.2.5 รายงานผลต่อชุมชนและภาคีเครือข่าย
- การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีโครงสร้างการบริหารงานดังภาพประกอบ 5

ภาพประกอบ 5 โครงสร้างการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล
ที่มา : พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2551 : 8

ยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2559 : 1 - 7) กำหนดยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ไว้ดังต่อไปนี้

1. ปรัชญา

ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และปรัชญาคิดเป็น

2. วิสัยทัศน์

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยร่วมสร้างโอกาสทางการศึกษาให้กับคนไทยอย่างเสมอภาค เท่าเทียม ทัวถึง และมีคุณภาพ

3. พันธกิจ

3.1 จัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต

3.2 ส่งเสริมและสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและชุมชนในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.3 ส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

3.4 พัฒนาหลักสูตร รูปแบบการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สื่อและนวัตกรรมการวัดและประเมินผลในทุกรูปแบบ

3.5 พัฒนาบุคลากรและระบบการบริหารจัดการเพื่อมุ่งสู่การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพโดยยึดหลักธรรมาภิบาลและการมีส่วนร่วม

4. เป้าประสงค์

4.1 ประชาชนผู้ด้อย ผู้พลัด และขาดโอกาสทางการศึกษาได้รับโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างทั่วถึงและเท่าเทียม

4.2 ประชาชนกลุ่มเป้าหมายพิเศษได้รับโอกาสทางการศึกษาในรูปแบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่เป็นไปตามสภาพปัญหา และความต้องการของแต่ละกลุ่ม

4.3 ชุมชนมีส่วนร่วมในการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้ของชุมชน ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงและปรัชญาคิดเป็น อาทิ หมู่บ้านตามรอยพระยุคลบาท หมู่บ้านแห่งการอ่าน บ้านหนังสือชุมชน แหล่งการเรียนรู้ชุมชน

4.4 ประชาชนได้รับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิต และเสริมสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน โดยมีการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งการเรียนรู้อื่นในชุมชน เป็นกลไกในการจัดการเรียนรู้

4.5 ประชาชนได้รับโอกาสในเรียนรู้และมีเจตคติทางวิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยีที่เหมาะสม สามารถประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาคุณภาพชีวิตได้อย่างสร้างสรรค์

4.6 ชุมชนมีการจัดการความรู้ของชุมชน เพื่อพัฒนาไปสู่ความมั่นคง และยั่งยืนทางเศรษฐกิจ สังคมวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ และสิ่งแวดล้อม

4.7 ชุมชนทุกภาคส่วนร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการจัดส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4.8 หน่วยงานและสถานศึกษาพัฒนาและนำสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มาใช้ในการเพิ่มโอกาสและยกระดับคุณภาพในการจัดการเรียนรู้

4.9 บุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาได้รับการพัฒนา เพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างทั่วถึง

4.10 หน่วยงานและสถานศึกษามีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล

5. ตัวชี้วัด

5.1 จำนวนกลุ่มเป้าหมายผู้ด้อยพลาดและขาดโอกาสทางการศึกษาที่ได้รับการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย

5.2 จำนวนของคนไทยกลุ่มเป้าหมายต่าง ๆ (กลุ่มเป้าหมายทั่วไป) กลุ่มเป้าหมายพิเศษ และกลุ่มคนไทยทั่วไป เป็นต้น ที่เข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้ ได้รับการบริการกิจกรรมการศึกษาต่อเนื่อง และการศึกษาตามอัธยาศัยที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ

5.3 ร้อยละของผู้เรียนและผู้รับบริการมีผลสัมฤทธิ์ตามจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ของแต่ละหลักสูตรกิจกรรม

5.4 ร้อยละของผู้ไม่รู้หนังสือที่ผ่านการประเมินการรู้หนังสือตามหลักสูตรส่งเสริมการรู้หนังสือ

5.5 ร้อยละของชุมชนที่มีการจัดการความรู้และกระบวนการเรียนรู้อันเป็นผลเนื่องจากการเข้าร่วมกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.6 ร้อยละของชุมชนที่ใช้แหล่งการเรียนรู้ชุมชนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ในชุมชน

5.7 จำนวนกลุ่มประชาชนกลุ่มเป้าหมายที่ได้รับการศึกษาอบรมในหลักสูตรภาษาอังกฤษ และภาษากลุ่มประเทศอาเซียน

5.8 ร้อยละของผู้รับบริการฝึกอบรมในหลักสูตร ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน ภาษากลุ่มประเทศอาเซียนและอาเซียนศึกษาที่ผ่านเกณฑ์การประเมินตามหลักสูตร

5.9 จำนวนกิจกรรมหลักสูตรที่ใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่เหมาะสมเป็นกระบวนการสาระการเรียนรู้

5.10 จำนวนองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ ที่ร่วมเป็นภาคีเครือข่ายในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.11 จำนวนประเภทของสื่อและเทคโนโลยีทางการศึกษา ที่มีการจัดทำพัฒนาและนำไปใช้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียน ผู้รับบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.12 จำนวนนักเรียน นักศึกษา และประชาชนทั่วไปที่เข้าถึงบริการความรู้นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยผ่านช่องทางสื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีการสื่อสาร

5.13 จำนวนบุคลากรของหน่วยงานและสถานศึกษาที่ได้รับการพัฒนาเพื่อเพิ่มสมรรถนะในการปฏิบัติงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5.14 ร้อยละของสถานศึกษาในสังกัดที่มีระบบประกันคุณภาพภายในและมีการจัดทำรายงานการประเมินตนเอง

5.15 ร้อยละของสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินคุณภาพของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (สมศ.)

5.16 ร้อยละของหน่วยงานและสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีการใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการจัดทำฐานข้อมูลชุมชนและการบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยขององค์กร

5.17 ร้อยละของหน่วยงานและสถานศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่สามารถดำเนินโครงการ กิจกรรมตามบทบาทภารกิจที่รับผิดชอบได้สำเร็จตามเป้าหมายที่กำหนดไว้อย่างโปร่งใส ตรวจสอบได้โดยใช้ทรัพยากรอย่างประหยัดตามแผนที่กำหนดไว้

6. ยุทธศาสตร์

ยุทธศาสตร์ที่ 1 ลดความเหลื่อมล้ำสร้างโอกาสและยกระดับคุณภาพการศึกษา

1. เร่งลดจำนวนผู้ไม่รู้หนังสือ

2. มุ่งเน้นจัดการศึกษานอกระบบให้กับกลุ่มเป้าหมายทั่วไปและกลุ่มเป้าหมายพิเศษ อาทิ ประชาชนวัยแรงงานที่ไม่จบการศึกษาขั้นพื้นฐาน เด็กออกกลางคัน พื้นที่ชายขอบ ผู้ด้อยโอกาสผู้พิการ เร่ร่อน กลุ่มชาติพันธุ์ ชนกลุ่มน้อย ชายแดนใต้ แรงงานต่างด้าวที่สอดคล้องกับสภาพความต้องการและความจำเป็นของแต่ละกลุ่มเป้าหมาย

3. ยกระดับคุณภาพการจัดการศึกษาและการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ปรับวิธีเรียน เปลี่ยนวิธีจัดการเรียนรู้ โดยการพัฒนาหลักสูตร การพัฒนาสื่อการพัฒนาสื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) การพัฒนาบุคลากรผู้เกี่ยวข้อง การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา การประเมินเทียบระดับการศึกษา การพัฒนาการสะสมและเทียบโอนผลการเรียนและให้ความสำคัญกับการวิจัยเพื่อพัฒนางานในรูปแบบต่าง ๆ

4. ใช้สื่อเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีการสื่อสาร ที่ทันสมัยและเหมาะสม เป็นเครื่องมือในการสร้างและกระจายโอกาสทางการศึกษา อาทิ การจัดการศึกษานอกระบบผ่านทีวี สาธารณะทีวีเพิ่มเติมความรู้ (ETV) วิทยุกระจายเสียง สื่อสาธารณะ (Social Media) ในรูปแบบ ต่าง ๆ แอปพลิเคชันบนสมาร์โฟน (Application on Smart Phone) ตลอดจนส่งเสริมให้มีการสร้าง องค์ความรู้ที่หลากหลาย มีความถูกต้อง และสอดคล้องกับความจำเป็น และความต้องการของ กลุ่มเป้าหมายการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเสนอผ่านช่องทาง ดังกล่าว

5. สร้างค่านิยมอาชีวศึกษาเพิ่มสัดส่วนอาชีวศึกษาโดยขยายโครงการเรียนร่วม หลักสูตรอาชีวศึกษาและมัธยมศึกษาตอนปลายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทวิศึกษา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้ครอบคลุมทุกจังหวัด

6. มุ่งเน้นการฝึกหลักสูตรวิชาชีพพระยาศึ้นในวิชาช่างพื้นฐาน ช่างไม้ ช่างปูน ช่างเชื่อม ช่างก่อสร้าง ช่างประปา ช่างไฟฟ้า เป็นต้น และวิชาชีพพระยาศึ้นอื่น ๆ ที่สอดคล้องกับ ความต้องการของตลาดแรงงาน บริบทของพื้นที่และส่งเสริมการใช้ระบบเทคโนโลยี เพื่อการพัฒนาอาชีพ ในอันที่จะประกอบอาชีพที่สร้างรายได้ได้จริง

7. ส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อยกระดับการศึกษา และพัฒนาศักยภาพแรงงาน ในจังหวัดที่มีพื้นที่เขตเศรษฐกิจพิเศษ เพื่อสร้างโอกาสและศักยภาพในการสร้างงานและการพัฒนา อาชีพที่เป็นไปตามความต้องการและบริบทของพื้นที่พิเศษ

ยุทธศาสตร์ที่ 2 สร้างอุดมการณ์ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และสร้างค่านิยม ที่พึงประสงค์

1. ส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อสนับสนุน โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริหรือโครงการอันเกี่ยวเนื่องจากพระราชวงศ์

2. ส่งเสริมให้ชุมชนจัดตั้งหมู่บ้านเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาท เพื่อเสริมสร้าง อุดมการณ์ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต การสร้างจิตสาธารณะ การด้าน ยาเสพติด ในรูปแบบกิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด กิจกรรมค่าย การแข่งขันกีฬา

4. ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เรื่องประวัติศาสตร์และข้อมูลความเป็นมาของชุมชน เพื่อสร้างสำนึกการรักถิ่นและสร้างความเข้มแข็งของชุมชน

5. เร่งสร้างความรู้ ความตระหนัก และปลูกจิตสำนึกด้านคุณธรรม จริยธรรม ตามหลักธรรมาภิบาล ตลอดจนความรู้เรื่องกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ และอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานให้กับบุคลากรทุกระดับทุกประเภท

ยุทธศาสตร์ที่ 3 จัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทุกช่วงวัยและพัฒนาคุณภาพชีวิต

1. มุ่งเน้นการส่งเสริมให้เกิดชุมชนรักการอ่าน สร้างการอ่าน ส่งเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบหมู่บ้าน ชุมชนแห่งการอ่าน อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน บ้านหนังสือชุมชน
2. มุ่งเน้นการจัดการศึกษาเพื่อสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัว อาทิ หลักสูตรครอบครัวการศึกษา ค่ายครอบครัว การจัดกระบวนการเรียนรู้สำหรับผู้สูงอายุ โครงการหนังสือเล่มแรก (Book-start) การส่งเสริมการอ่านสำหรับปฐมวัย บ้านหลังเรียน
3. จัดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตในชุมชนในรูปแบบกลุ่มสนใจในเรื่องต่าง ๆ อาทิ การจัดการขยะ การประหยัดพลังงาน การส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม การใช้กระบวนการเรียนรู้ทางวิทยาศาสตร์ สุขภาพอนามัย ความรู้เรื่องภาษาและวัฒนธรรมในกลุ่มประเทศอาเซียน ความสามัคคีปรองดองความพอเพียง
4. ดำเนินการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลด้านอาเซียนของกระทรวงศึกษาธิการที่ทำหน้าที่รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูลพื้นฐานของศูนย์อาเซียนของหน่วยงาน ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ สังกะระที่แนวทางการดำเนินการของศูนย์อาเซียนในแต่ละพื้นที่ และจัดทำข้อเสนอเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนามาตรฐานศูนย์ฯ
5. ส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชนเชิงรุกที่หลากหลาย ทันสมัย สร้างสรรค์ต่อเนื่องและตอบสนองความต้องการของประชาชนและชุมชนและความจำเป็นเร่งด่วนต่าง ๆ ของแต่ละชุมชน รวมทั้งมีการบูรณาการความรู้ในชุมชนเพื่อเชื่อมโยงกับหลักสูตรต่าง ๆ ของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และใช้ทุนทางสังคมของแต่ละชุมชนให้เป็นแหล่งการเรียนรู้ โดยใช้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลที่ดำเนินการอยู่แล้วให้เกิดประโยชน์สูงสุด

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาการศึกษาในเขตพัฒนาพิเศษจังหวัดชายแดนภาคใต้

1. จัดและพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ที่หลากหลาย และตอบสนองปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายรวมทั้งอัตลักษณ์และความเป็นพหุวัฒนธรรมของพื้นที่
2. พัฒนาหลักสูตรการสอนภาษาที่เป็นไปตามบริบทและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ อาทิ การสอนภาษาไทยให้กับกลุ่มเป้าหมายประชาชนในพื้นที่ การสอนภาษามลายู ให้กับข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ปฏิบัติงานในพื้นที่
3. จัดและส่งเสริมการศึกษาอาชีพเพื่อการมีงานทำให้กับประชาชนกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ที่เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานในพื้นที่

4. จัดและส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อเพิ่มพูนประสบการณ์ เปิดโลกทัศน์เสริมสร้างสุขภาพ สร้างความมีวินัย ความรักความสามัคคี และความสามานฉันท์ การยึดมั่นในหลักคุณธรรมของสถาบันหลักของชาติให้กับกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างต่อเนื่อง

ยุทธศาสตร์ที่ 5 พัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลให้เป็นกลไกการขับเคลื่อนการจัดและส่งเสริมการจัดการศึกษาเพื่อสร้างและกระจายโอกาส ในการเรียนรู้ตลอดชีวิตในชุมชน

1. ส่งเสริมและพัฒนาเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยเน้นการประสานเชื่อมโยงระหว่างบ้าน วัด โรงเรียน และภาคีเครือข่ายอื่น ๆ ที่ดำเนินการในรูปแบบคณะกรรมการเพื่อการทำงานร่วมกัน การส่งต่อผู้เรียนและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ในอันที่จะเสริมสร้างสมรรถนะสำหรับการให้บริการทางการศึกษาที่ตอบสนองต่อความต้องการของผู้เรียนอย่างมีประสิทธิภาพ

2. พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ให้มีความพร้อมเกี่ยวกับโครงสร้างพื้นฐานด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (ICT) และเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาอื่นที่เหมาะสมกับพื้นที่ เพื่อให้ความพร้อมในการให้บริการการศึกษาและการเรียนรู้ที่เป็นไปตามความต้องการของประชาชนและชุมชนและสร้างโอกาสในการเรียนรู้ได้อย่างทั่วถึง

3. พัฒนาระบบการดำเนินงานในการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยให้ความสำคัญกับการใช้วงจรมคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) เพื่อการวางแผนการปฏิบัติงาน การติดตามประเมินผล และการนำผลมาพัฒนาการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลอย่างต่อเนื่อง

7. กลไกการขับเคลื่อน

7.1 ระดับสำนัก

7.1.1 จัดทำนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน

7.1.2 การสื่อสารทิศทางการองค์กรเพื่อสร้างความเข้าใจในการดำเนินงานตามนโยบายและจุดเน้นให้กับบุคลากรทุกระดับทุกประเภท

7.1.3 ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในการบริหารจัดการ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินการ

7.1.4 จัดทำมาตรฐานและตัวบ่งชี้การดำเนินงานเพื่อเป็นบรรทัดฐานในการนิเทศติดตามและประเมินผล

7.1.5 ปรับปรุง แก้ไข กฎระเบียบ แนวปฏิบัติและข้อตกลงความร่วมมือต่าง ๆ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

7.1.6 จัดทำคู่มือแนวทางการดำเนินงานในแต่ละกิจกรรม

7.1.7 ระดมสรรพกำลังทุกภาคส่วนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

7.2 ระดับจังหวัด

7.2.1 จัดทำแผนพัฒนาและแผนปฏิบัติการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยระดับจังหวัด โดยใช้ข้อมูลจากแผนพัฒนาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และแผนปฏิบัติการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ

7.2.2 บริหารและกำกับติดตามให้เป็นไปตามแผน

7.3 ระดับสถานศึกษา

7.3.1 จัดทำแผนพัฒนาศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ และแผนปฏิบัติการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยใช้ข้อมูลจากแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และแผนปฏิบัติการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

7.3.2 ใช้ข้อมูลแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และแผนปฏิบัติการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในสังกัดของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ เป็นส่วนหนึ่งในการบริหารจัดการดำเนินงาน

7.3.3 สถานศึกษาขึ้นตรงจัดทำแผนพัฒนาสถานศึกษาตามบทบาทภารกิจที่สอดคล้องกับภารกิจของพื้นที่และกลุ่มเป้าหมาย ตลอดจนส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงานของหน่วยงานสถานศึกษา

7.4 ระดับตำบล

7.4.1 จัดทำแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ในรูปแบบแผนจุลภาค (Micro Planning) เพื่อการขับเคลื่อนงานระดับตำบล

7.4.2 ใช้แผนปฏิบัติการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นแนวทางการขับเคลื่อนงานในสถานศึกษาและเป็นกรอบแนวทางในการติดตามประเมินผล

7.4.3 ใช้ชุมชนเป็นฐานในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และแหล่งเรียนรู้ชุมชนเป็นหน่วยจัดและให้บริการ

7.4.4 ใช้วงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) ในกระบวนการดำเนินงาน

การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ในการดำเนินงานของภาคีเครือข่ายของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล ได้มีการทำงานร่วมกันในด้านต่าง ๆ ของชุมชนซึ่งรวมไปถึงการพัฒนาการศึกษาของคนในชุมชน อาจกล่าวได้ว่าการทำงานของชุมชนนั้นไม่อาจขาดทีมงานส่วนใดส่วนหนึ่งไปได้ เนื่องจากทุกส่วนมีความสำคัญในการทำให้ชุมชนเกิดการพัฒนา

การมีส่วนร่วม

ประเวศ วะสี (2543 : 9 - 10) ได้กล่าวถึง ความจำเป็นที่จะต้องให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษา ว่าการศึกษาเป็นความหวังของสังคมและเป็นเสมือนต้นทางแห่งสภาพจิตใจครอบครัว วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจและสังคม เป็นกระบวนการทางการศึกษา จึงมีความเคลื่อนไหวตลอดเวลา เป็นกระบวนการที่เป็นกลางทุกคนจึงสามารถเข้ามามีส่วนร่วมได้

สำนักงานปฏิรูปการศึกษา (2545 : 77 - 86) กล่าวถึง ภารกิจที่ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมในทางวิชาการแนวการพัฒนาการศึกษาในยุคปฏิรูปที่ยึดหลักให้ผู้เรียนสำคัญที่สุด เพื่อให้เป็นคนเก่ง คนดี มีปัญญา มีความสุข มีความเป็นไทย และความเป็นสากล โดยการสร้างผู้เรียนให้มีคุณลักษณะดังกล่าวนี้ กระทำได้โดยผ่านการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ ซึ่งทุกฝ่ายในสังคมและชุมชนมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ได้แก่

1.1 การมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ได้เปิดโอกาสให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานในท้องถิ่น สามารถกำหนดสาระของหลักสูตรส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชนและสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติการพัฒนาหลักสูตรดังกล่าวนี้ เป็นไปตามแนวคิดการให้ชุมชนเป็นฐานซึ่งเปิด โอกาสให้ผู้เรียน ได้เรียนรู้อยู่ในชุมชนจากประสบการณ์จริงในสถานการณ์จริงเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่น ผู้รู้ ผู้มีประสบการณ์ และสถานประกอบการในชุมชนซึ่งผู้นำชุมชน ในฐานะเป็นที่รู้จักท้องถิ่นของตนเป็นอย่างดีจะเป็นผู้มีส่วนร่วมได้ดียิ่ง

1.2 การมีส่วนร่วมในการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จำเป็นต้องมีการจัดหาและพัฒนาสื่อกระบวนการต่าง ๆ ทั้งนี้ชุมชนสามารถนำสื่อที่มีอยู่ในท้องถิ่นใช้แหล่งเรียนรู้ โดยประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับพ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคคลในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อจัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกสถานที่และทุกเวลา รวมถึงการเข้าไปมีส่วนร่วมช่วยรัฐกับสถานศึกษาจัดตั้งแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตทุกรูปแบบในชุมชนให้เพียงพอ และมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่นควบคู่กับวิทยาการสากล ขณะที่ต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้วิทยาการสากลและใช้สื่อ

เทคโนโลยีที่ทันสมัย การพัฒนาสาระและกระบวนการเรียนรู้ควรเน้นไปที่การใช้ประโยชน์จากผู้รู้ในท้องถิ่น ทั้งนี้ผู้นำชุมชนอาจร่วมเป็นวิทยากรหรือร่วมจัดกิจกรรมในสถานศึกษา เพื่อจะได้นำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาท้องถิ่นของบุคคลดังกล่าว มาใช้ให้เกิดประโยชน์ทางการศึกษาและยกย่องเชิดชูผู้ที่ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการศึกษา รวมทั้งการสนับสนุนให้สถานศึกษาร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาสื่อการเรียน โดยใช้ภูมิปัญญาในชุมชนอีกด้วย

1.3 การมีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้เพื่อพัฒนาชุมชน ในยุคปฏิรูปการศึกษา เป้าหมายของการให้การศึกษาจะไม่จำกัดแต่เฉพาะผู้เรียนหรือจำกัดแต่ภายในโรงเรียน แต่ยังรวมไปถึงการให้ความรู้ทักษะการสร้างเจตคติและจิตสำนึกร่วมกันในการพัฒนาท้องถิ่นของตน ผู้นำชุมชน จึงต้องเป็นผู้ที่รู้จักประสาน เชื่อมโยงกับแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ รวมทั้งสถานศึกษา โดยอาจขอความร่วมมือในการแนะนำเทคโนโลยีที่ทันสมัย เพื่อเพิ่มผลผลิตในชุมชนขอวิทยากรให้ความรู้หรือขอความร่วมมือให้สถานศึกษาทำการค้นคว้าวิจัยในหัวข้อที่เป็นปัญหาของชุมชน หรือเข้าไปให้ความร่วมมือกับ โครงการที่สถานศึกษา หรือหน่วยงานอื่นจัดขึ้นเพื่อพัฒนาความเป็นอยู่ของชุมชน

1.4 การมีส่วนร่วมในการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เนื่องจากการศึกษาต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต คนในชุมชนทุกคนควรที่จะมีโอกาสได้เรียนรู้ทักษะการเรียนรู้ เพื่อจะได้พัฒนาตนเองและสังคมได้ ผู้นำชุมชนต้องมีบทบาทในการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ชุมชน หรือศูนย์การเรียนรู้ท้องถิ่นด้วยการเชื่อมโยง และแลกเปลี่ยนการเรียนรู้ระหว่างสถานศึกษาท้องถิ่นและชุมชน

2. การมีส่วนร่วมทางการบริหาร จากหลักการบริหารสถานศึกษาที่ใช้โรงเรียน เป็นฐาน โดยเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชนการบริหารและการดำเนินงานในระดับท้องถิ่น จึงกำหนดให้การปฏิบัติเสร็จสิ้นที่สถานศึกษาให้มากที่สุด โดยคำนึงถึงควมมีอิสระและคล่องตัวเป็นสำคัญ ผู้นำชุมชนและประชาชนในท้องถิ่นสามารถเข้าไปมีส่วนร่วม โดยทำหน้าที่เป็นกรรมการได้ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา รวมทั้งเข้าไปมีส่วนร่วมทางอื่น ได้แก่

2.1 การมีส่วนร่วมในฐานะกรรมการตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ได้กำหนดเรื่องคณะกรรมการสถานศึกษาที่มีหน้าที่ในการกำกับ ดูแล ส่งเสริม สนับสนุนการบริหารจัดการศึกษา โดยคำนึงถึงการบริหารและการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ผู้นำชุมชนสามารถเข้าไปร่วมเป็นกรรมการได้ทั้งในระดับเขตพื้นที่การศึกษาและระดับสถานศึกษา ซึ่งภาระหน้าที่ของคณะกรรมการทั้งสองระดับมีอย่างกว้างขวางตั้งแต่การกำหนดแผนนโยบายการดำเนินกิจกรรม ไปจนถึงการติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผล รวมทั้งเป็นผู้สะท้อน

ปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นตลอดจนประสานประโยชน์ ในการจัดการศึกษา ในสถานศึกษานั้น ๆ สามารถพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพได้มากที่สุด

2.2 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้ตรวจสอบคุณภาพการศึกษาการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษา เป็นวิธีที่ทำให้สถานศึกษามีมาตรฐานและถือเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหาร การศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยสถานศึกษาจะต้องจัดทำรายงานประจำปีเสนอต่อ หน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และจะต้องเปิดเผยรายงานการประกันคุณภาพภายใน สถานศึกษาประจำปีต่อสาธารณชนซึ่งในการตรวจสอบคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาจะต้องให้ ข้อมูลเพิ่มเติมรวมทั้งเชิญผู้ปกครองและผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับสถานศึกษาร่วมให้ข้อมูลการจัด การศึกษา ผู้นำชุมชนจึงมีบทบาทสำคัญยิ่งทั้งในด้านการให้ข้อมูลเพิ่มเติมสำหรับการประเมินภายนอก และติดตามรายงานการประเมินคุณภาพทั้งรายงานประจำปีของสถานศึกษาและรายงานการตรวจสอบ คุณภาพทุกห้าปี

2.3 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สนับสนุนการศึกษาทางเลือกผู้นำชุมชน มีหน้าที่ดูแล ให้สมาชิกในชุมชนทุกคนได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และให้ความสำคัญเป็นพิเศษแก่คนพิการ ผู้ด้อยโอกาสและผู้มีความสามารถพิเศษ โดยที่การศึกษาจะเป็นในรูปแบบการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบหรือการศึกษาตามอัธยาศัย และอนุญาตให้มีการเทียบโอนระหว่างกันได้ ขณะเดียวกันพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ก็เปิด โอกาสให้บุคคล ครอบครัว องค์กร ชุมชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคม อื่น ๆ มีสิทธิจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในศูนย์การเรียนและได้รับสิทธิประโยชน์บางประการจากรัฐ ผู้นำชุมชนจึงมีหน้าที่ในการให้การสนับสนุนบุคคล ครอบครัว หรือองค์กรในชุมชนที่ต้องการ จัดการศึกษาทางเลือกนี้ โดยที่การจัดการศึกษาในลักษณะดังกล่าว จะต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ ที่ประกาศในกฎกระทรวงและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง

2.4 การมีส่วนร่วมในฐานะผู้สร้างแรงจูงใจเพื่อการศึกษา ผู้นำชุมชนอาจทำหน้าที่ เป็นผู้ให้ข้อมูล ให้คำแนะนำ ประสานงานกับหน่วยงานเพื่อหาทางช่วยเหลือ เช่น ข้อมูลเกี่ยวกับ การสนับสนุนผู้เรียนที่มีความต้องการพิเศษ ได้แก่ ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส และผู้ที่มีความสามารถ พิเศษ โดยการจัดสรรงบประมาณ และทรัพยากรทางการศึกษาเป็นพิเศษนั้น นอกจากนี้ผู้นำชุมชน จะต้องเป็นผู้ส่งเสริมการศึกษาตลอดชีวิต ให้แก่สมาชิกในชุมชนด้วย เช่น แนะนำแหล่งเรียนรู้ หรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่หน่วยงานสถาบันทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจัดขึ้น อันจะเป็นประโยชน์ สำหรับ การเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตของบุคคลและสังคมท้องถิ่น

3. การมีส่วนร่วมทางการเงินและการลงทุนเพื่อการศึกษา ผู้นำชุมชนมีส่วนร่วมด้านต่าง ๆ ได้แก่

3.1 เป็นผู้ร่วมระดมทุนเพื่อการศึกษา การปฏิรูปการศึกษาจำเป็นจะต้องอาศัยทรัพยากรและสรรพกำลังทั้งปวงจากท้องถิ่น ผู้นำชุมชนสามารถมีส่วนร่วมในการช่วยระดมทุนเพื่อการศึกษาโดยเป็นผู้จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ปรึกษาทรัพย์สินและทรัพยากรอื่น ๆ ให้แก่สถานศึกษาและมีส่วนร่วมรับภาระค่าใช้จ่ายทางการศึกษาตามความเหมาะสมและความจำเป็น

3.2 เป็นผู้ริเริ่มและสนับสนุนการจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของชุมชนจัดการศึกษาให้สมาชิกชุมชนทุกคนได้รับสิทธิเสมอภาค และได้รับโอกาสศึกษาต่อตามกำลังความสามารถได้อย่างสูงสุด ไม่จำเป็นต้องใช้จ่ายมาก ปัจจุบันรัฐได้ให้การสนับสนุนเป็นพิเศษ ด้านการเงินและอุปกรณ์สำหรับผู้เรียนที่พิการและได้จัดกองทุนสำหรับผู้ด้อยโอกาส กองทุนเพื่อโครงการอาหารกลางวันในสถานศึกษา แต่การขอความช่วยเหลือจากรัฐแต่เพียงฝ่ายเดียวย่อมไม่เพียงพอผู้นำชุมชนอาจใช้วิธีต่าง ๆ ในการระดมทุนเพื่อสร้างแรงจูงใจให้เกิดความร่วมมือ ร่วมใจจากชุมชน สถานประกอบการและภาคเอกชน โดยจัดตั้งกองทุนเพื่อการศึกษาของชุมชนขึ้นเอง กองทุนดังกล่าวควรมีวัตถุประสงค์ที่จะช่วยเหลือแก่สมาชิกชุมชนในด้านการศึกษาให้ชัดเจน

3.3 ร่วมติดตามการใช้เงินกองทุนให้เกิดประโยชน์สูงสุด ในการร่วมระดมทุนให้สถานศึกษาได้มีเงินสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษาเป็นบทบาทที่สำคัญ ขณะเดียวกันภายหลังการร่วมระดมทุนให้สถานศึกษาแล้วผู้นำชุมชนก็สามารถมีส่วนร่วมในการเสนอและติดตามให้การใช้จ่ายเงินดังกล่าวเป็นไปอย่างโปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุด

อุทัย บุญประเสริฐ (2545 : 189 - 191) กล่าวว่า การบริหารโดยใช้หลักการกระจายอำนาจมีส่วนร่วมและคืนอำนาจให้กับประชาชน และการบริการตนเองเป็นหลักการบริหารจัดการศึกษา ซึ่งจะเป็นอีกรูปแบบหนึ่งที่จะช่วยในการประกันคุณภาพการศึกษาโดยการกระจายอำนาจหรือโอนอำนาจจากหน่วยงานของรัฐและท้องถิ่น ไปยังสถานศึกษาซึ่งอยู่ใกล้ชิดจากผู้เรียนมากที่สุด โดยให้ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน สามารถร่วมและครอบคลุมการศึกษา โดยรับผิดชอบตัดสินใจเกี่ยวกับงบประมาณ บุคลากร และหลักสูตรด้วยตนเองเพื่อนำไปสู่บทเรียนที่มีคุณภาพ

นรินทร์ ชัยพัฒน์พงศา (2546 : 14 - 15) ให้ความหมายไว้ว่า การมีส่วนร่วมหมายถึงการที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดที่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพเสมอภาคมิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผินแต่เข้าร่วมด้วยอย่างแท้จริงมากขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่แรกจนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ ซึ่งได้ให้หลักการพื้นฐานของการมีส่วนร่วมไว้ 8 ประการ ดังนี้

1. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสำคัญไม่น้อยไปกว่าเทคโนโลยีที่จะนำมาใช้เพราะถ้ามนุษย์ไม่มาร่วมคิด ร่วมรับรู้ ร่วมเข้าใจเพียงพอก็อาจไม่เกิดประโยชน์ เท่าที่ควรหรืออาจใช้เพื่อทำลายเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเองและสิ่งแวดล้อมได้

2. เชื่อว่ามนุษย์ต่างมีความคิดและมีศักดิ์ศรีเท่าเทียมกัน

3. เชื่อว่าทุกคนไม่ได้ชั่วตั้งแต่เกิด โดยเหตุที่เขาอาจจนอยู่นั้นมิใช่จากกรรมเก่า

4. เชื่อว่าชาวชุมชนต่าง ๆ มักมีภูมิปัญญาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของตน ในระดับหนึ่งบางเรื่องที่ชาวชุมชนยึดถือจึงต้องค่อย ๆ ให้ปรับตัวผสมผสานกับวิทยาการภายนอก

5. เชื่อว่าตนต่างกับชาวบ้านอยู่ไม่น้อยและชาวบ้านเองก็แตกต่างกันอยู่บ้าง

6. ต้องคิดว่ามนุษย์มีความสามารถพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ของตนให้ดีขึ้น ถ้าได้รับโอกาสที่จะร่วมคิด ร่วมเข้าใจ และร่วมจัดการเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม

7. อาจใช้การมีส่วนร่วมในหลายรูปแบบ เช่น รูปแบบโดยตรงคือมีส่วนร่วมโดยตัวบุคคลและแต่ละบุคคล หรือประชาชนก่อตั้งองค์กรขึ้นมามีส่วนร่วมหรือให้มีตัวแทนมีส่วนร่วมโดยอ้อม ซึ่งย่อมขึ้นอยู่กับบริบทของแต่ละพื้นที่

8. การมีส่วนร่วมยังมีเพิ่มขึ้น เมื่อมีสภาพที่เหมาะสมคือประชาชนในท้องถิ่นมีความรู้สึกว่าเขาได้ควบคุมโชคชะตาของตนเองมีอิสรภาพ ได้รับความเสมอภาคและได้รับความจริงใจให้มีส่วนร่วมต้องมีความสามารถพอที่จะมีส่วนร่วมด้วยได้มีการสื่อสาร 2 ทาง เพื่อให้ผู้มีส่วนร่วมได้รับรู้ข้อมูลอย่างถูกต้องและสมบูรณ์ ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมรับทราบ ร่วมคิดมีทัศนคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่โครงการมากยิ่งขึ้น เมื่อเข้ามามีส่วนร่วมแล้วไม่กระทบกระเทือนสถานภาพในหน้าที่การงานหรือทางสังคมให้ลดน้อยลง ไม่ทำให้ประชาชนเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปกว่าผลตอบแทนที่เขาประเมินว่าจะได้รับ และต้องมีกลวิธีแลกเปลี่ยนข่าวสารระหว่างโครงการและผู้มีส่วนได้เสียเป็นอย่างดี

ยงยุทธ พนาสนธิ (2546 : 24 - 26) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานมีประเด็นต่าง ๆ ดังนี้

1. หลักการมีส่วนร่วม โรงเรียนและชุมชนควรมีการปฏิสัมพันธ์ที่อยู่ในลักษณะเท่าเทียมกัน โรงเรียนต้องรับฟังความคิดเห็น ความต้องการ และปัญหาของชุมชน พร้อมทั้งให้ข้อมูลของโรงเรียน เช่น ศักยภาพในด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ชุมชนได้รับทราบถึงสิ่งเหล่านี้ ทำให้ชุมชนและโรงเรียนเกิดความเข้าใจร่วมกันมีความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกันจนทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน

2. รูปแบบการมีส่วนร่วม โรงเรียนควรเปิดรับโรงเรียนออกสู่ชุมชนหาทางสร้างความร่วมมือกับชุมชนในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนและดำเนินชีวิตร่วมกัน ควรพัฒนา

โรงเรียนให้มีลักษณะเป็นประชาคมของชุมชนอย่างแท้จริง กล่าวคือทำให้โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของคนในชุมชนเพื่อการแก้ไขปัญหาพัฒนาสังคมและโรงเรียนไปพร้อม ๆ กัน ครูจึงควรเป็นบุคคลที่ทำงานแบบไม่มีเวลาตายตัว รู้และเข้าใจชุมชนเป็นอย่างดี และสามารถผนวกเรื่องราวของชุมชนไว้ในบทเรียนในชั้นเรียนได้ และถ้าครูเป็นบุคคลในชุมชนจะเป็นการดียิ่ง

3. หลักสูตรสถานศึกษาที่ดี คือหลักสูตรที่สามารถประสานสัมพันธ์โรงเรียนกับชุมชนได้ด้วยเหตุนี้โรงเรียนต้องเปิดโอกาสและกระตุ้นให้คนในชุมชนเข้ามามีบทบาทและภาระหน้าที่ในการบริหารหลักสูตรวิเคราะห์เนื้อหาสาระของบทเรียนมีความสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน สภาพปัญหา และเงื่อนไขของชุมชนเพียงใด

4. การบริหารโรงเรียนเมื่อโรงเรียนสามารถพัฒนาตนเองจนเป็นประชาคมของชุมชนได้แล้วควรเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีบทบาทในการบริหารโรงเรียนด้วย เช่น ร่วมกำกับดูแลการบริหารโรงเรียน ร่วมกำกับดูแลคุณภาพของครู ร่วมกำหนดคุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นกับเด็กในชุมชน

จินตนา สัจจามันท์ (2549 : 48 - 49) ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมไว้ว่า การมีส่วนร่วมของประชาชน หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมถึงประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชน เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหของชุมชนโดยให้สมาชิกเข้ามามีส่วนวางแผนปฏิบัติและประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหของชุมชนและยังให้ความสำคัญของการมีส่วนร่วมและประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนดังนี้ คือ

1. ช่วยให้ประชาชนยอมรับโครงการมากขึ้นเนื่องจากเป็นโครงการที่ตรงกับปัญหาและความต้องการของประชาชน

2. ประชาชนมีความรู้สึกผูกพันรู้สึกเป็นเจ้าของโครงการมากขึ้น

3. การดำเนินงานของโครงการได้รับความร่วมมือจากประชาชนมากขึ้น

4. โครงการให้ประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้นและมีการระดมทรัพยากรเพื่อการพัฒนา
มากขึ้น

5. ช่วยพัฒนาขีดความสามารถของประชาชนมากขึ้น

ประเภทของการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ดังนี้

1. การมีส่วนร่วมที่แท้จริง (Genuine Participation) เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งจบโครงการ เริ่มตั้งแต่ร่วมศึกษาปัญหาและความต้องการ ร่วมหาวิธีแก้ปัญหา ร่วมวางแผนนโยบายและแผนงาน ร่วมตัดสินใจการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่และร่วมปฏิบัติตามแผนที่กำหนดไว้และร่วมประเมินผลโครงการ

2. การมีส่วนร่วมที่ไม่แท้จริง (Nongenuine Participation) เป็นการมีส่วนร่วมเพียงในส่วนเฉพาะผู้เข้าร่วมในการปฏิบัติตามโครงการที่ได้มีการกำหนดไว้แล้ว เช่น การเข้าเป็นสมาชิกหรือการร่วมเสียดุลแรงงาน

นอกจากนี้ยังได้มีแบ่งระดับการมีส่วนร่วมออกเป็น 7 ระดับ ดังนี้

1. การถูกบังคับ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนที่เข้าร่วมโครงการเพราะถูกบังคับโดยไม่มีทางเลือกเลย

2. การถูกหลอกล่อ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนจะถูกล่อใจด้วยผลประโยชน์เป็นรูปของค่าจ้างแรงงาน หรือความสะดวกสบายบางอย่าง แต่เบื้องหลังจริง ๆ แล้วเป็นการหาเสียงของนักการเมืองที่ยื่นโครงการมาต่อเท่านั้น

3. การถูกชักชวน การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนถูกชักชวนให้เข้าร่วมโครงการที่ถูกคิดและวางแผนจากทางราชการ แล้วถึงชักชวนให้ประชาชนร่วมมือ โดยประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ว่าเป็นโครงการที่ดีขอให้ประชาชนให้ความร่วมมือ

4. การถูกสัมภาษณ์แล้ววางแผนให้การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ผู้ที่วางแผนโครงการจะสำรวจปัญหาความต้องการของประชาชน โดยการประชุม และสัมภาษณ์ แต่การตัดสินใจว่าปัญหาคืออะไรจะวางแผนแก้ปัญหาอย่างไร และปฏิบัติการอย่างไรยังอยู่ที่การตัดสินใจของทางราชการ

5. การมีโอกาสนเสนอความคิดเห็นการมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนเริ่มเข้าไปมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นที่เกี่ยวกับการวางโครงการและการดำเนินการตามโครงการ แต่การตัดสินใจยังเป็นของส่วนราชการ

6. การมีโอกาสนเสนอโครงการการมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนมีโอกาสนเสนอโครงการราชการกับประชาชนจะมีการปรึกษาหารือกันอย่างใกล้ชิดประชาชนจะมีโอกาสตัดสินใจว่าปัญหาของตนคืออะไรจะแก้ไขได้อย่างไร วิธีใดที่ดีที่สุด จนกระทั่งมีสิทธิเสนอโครงการและเข้าร่วมปฏิบัติในโครงการ

7. การมีโอกาสดำเนินการ การมีส่วนร่วมลักษณะนี้ประชาชนจะเป็นผู้ตัดสินใจทุกเรื่องตั้งแต่การวางแผน การปฏิบัติตามแผน

สรุปได้ว่า การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่ง ฝ่ายใด ที่ไม่เคยเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมการตัดสินใจ หรือเคยเล็กน้อยได้เข้าร่วมด้วยมากขึ้น เพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผนปฏิบัติ และประเมินงานเพื่อแก้ปัญหาของชุมชน ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการศึกษาในด้าน เช่น การมีส่วนร่วมในทางวิชาการ การมีส่วนร่วมทางการบริหาร การมีส่วนร่วมทางการเงิน และการลงทุนเพื่อการศึกษา

ภาคีเครือข่าย

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 26 - 27, 48) ให้ความหมายของภาคีเครือข่ายเรียนรู้ไว้ว่า เครือข่ายการเรียนรู้ หมายถึง การประสานแหล่งความรู้ต่าง ๆ เข้าด้วยกันเพื่อรับและส่งหรือถ่ายทอดความรู้ประเภทต่าง ๆ ไปยังประชาชนอย่างต่อเนื่องและตลอดเวลา และเครือข่ายการเรียนรู้คือ การจัดและเชื่อมโยงแหล่งการเรียนรู้ให้เป็นระบบเพื่อให้ประชาชนมีโอกาสได้เรียนรู้อย่างกว้างขวาง และต่อเนื่องตลอดชีวิต โดยนำเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาใช้เพื่อขยายบริการการศึกษา แลกเปลี่ยนและกระจายความรู้ ข้อมูลข่าวสารไปสู่วงกว้างได้รวดเร็วและการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนและกระจายความรู้ทั้งที่เป็นภูมิปัญญา และองค์ความรู้ใหม่ให้กับชุมชนและยังได้กล่าวถึง การจัดการความรู้ ว่าคือกระบวนการรวบรวมการจัดระบบการแลกเปลี่ยนและการประยุกต์ใช้ความรู้ในองค์กร โดยการพัฒนาจากระบบข้อมูลไปสู่สารสนเทศเพื่อก่อให้เกิดความรู้และปัญญา ซึ่งจะทำให้ทุกคนในองค์กรมีความสามารถเข้าถึงความรู้และพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้รู้ สามารถนำความรู้ไปใช้ปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้การคิดวิเคราะห์และการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ โดยให้ความหมายของการมีส่วนร่วมว่า การที่สมาชิกทุกคนของหน่วยงานหรือองค์กรมาร่วมกันดำเนินการอย่างใด อย่างหนึ่ง โดยในการดำเนินการนั้นมีลักษณะของกระบวนการ (Process) มีขั้นตอนที่มุ่งหมายจะให้เกิดการเรียนรู้ (Learning) อย่างต่อเนื่องมีพลวัต (Dynamic) กล่าวคือ มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการแก้ไขปัญหาาร่วมกันกำหนดแผนงานใหม่ ๆ เพื่อสร้างความยั่งยืนในความสัมพันธ์ของทุกฝ่ายที่เข้าร่วมดำเนินการการมีส่วนร่วมก่อให้เกิดผลดีต่อการขับเคลื่อนองค์กรหรือเครือข่าย เพราะมีผลในทางจิตวิทยาเป็นอย่างยิ่งกล่าวคือ ผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมย่อมเกิดความภาคภูมิใจที่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหาร ความคิดเห็นถูกรับฟังและนำไปปฏิบัติ เพื่อการพัฒนาเครือข่าย และที่สำคัญผู้ที่มีส่วนร่วมจะมีความรู้สึกเป็นเจ้าของเครือข่าย ความรู้สึกเป็นเจ้าของจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนเครือข่ายที่ดีที่สุด

พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 3) ให้ความหมายไว้ว่า ภาคีเครือข่าย หมายถึง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วม หรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมใน 5 ด้าน ดังนี้

ด้านการวางแผน

การวางแผนการศึกษาโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนนั้น มีความสำคัญในการวางแผนการดำเนินการว่าในจะดำเนินกิจกรรมใดบ้างและจะดำเนินการไปในทิศทางใด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ (2544 : 25 - 26) กล่าวว่า วิธีการวางแผน โครงการ ในรูปแบบต่าง ๆ ที่ใช้กันอยู่ทั่วไปนั้นมีหลายแบบหลายวิธีด้วยกัน แต่ละแบบแต่ละวิธีก็มุ่งที่จะให้ การดำเนินงานตาม โครงการนั้นบรรลุเป้าหมายหรือบรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ วิธีวางแผนแต่ละโครงการจะพยายามทำให้เป็นสิ่งที่เข้าใจง่าย กำหนดลำดับขั้นตอนต่าง ๆ ในการ ดำเนินงานต่าง ๆ อย่างชัดเจนกำหนดให้เห็นชัดว่าจะต้องทำอะไรที่เข้าใจก่อนหลังอย่างไร เมื่อตรวจดู แผนหรืออ่านโครงการนั้น โดยตลอดแล้วให้ประสบความสำเร็จจะอย่างไรด้วยวิธีใด ในการ ดำเนินงานนั้นจะต้องใช้ทรัพยากรคน ใช้เงิน ใช้วัสดุอุปกรณ์ วัตถุดิบ และสิ่งอำนวยความสะดวก ในการปฏิบัติงานด้านต่าง ๆ มากน้อยเพียงใด นอกจากนั้นยังบอกให้ทราบอีกด้วยว่า ถ้าต้องการดู หรือพิสูจน์ว่าโครงการนั้นประสบความสำเร็จบรรลุจุดมุ่งหมายหรือไม่ก็น้อยเพียงใด ให้ดู วิธีไหน ดูจากอะไรหรือพิจารณาอย่างไร สิ่งเหล่านี้ในการวางแผนโครงการแต่ละครั้งผู้วางแผน หรือผู้รับผิดชอบการวางแผน จะต้องพยายามกำหนดให้ชัดเจนมองเห็นลำดับขั้นตอนที่แน่นอน มองเห็นความสัมพันธ์ในลำดับก่อนหลังความสอดคล้องต่อเนื่องของลำดับ ในการดำเนินงาน ในส่วนต่าง ๆ อย่างชัดเจนสามารถเข้าใจได้โดยตลอด ช่วยให้พิจารณาโครงการตัดสินใจได้โดย สะดวกยิ่งขึ้น ช่วยให้ปฏิบัติงานสามารถวางแผนปฏิบัติงานสามารถนำแผนออกปฏิบัติได้สะดวก ด้วยความเข้าใจอย่างชัดเจน ไม่คลุมเครือ

เสาวนิตย์ ชัยมุสิก (2545 : 2) ให้ความหมายของการวางแผนไว้ว่า การวางแผน หมายถึง งานทุกด้านขององค์กรที่ได้กำหนดขึ้นอย่างมีเหตุผล มีแบบแผนและระเบียบวิธีหรือขั้นตอนที่เป็น ระบบที่บุคลากรใช้เป็นเครื่องมือหรือแนวทางดำเนินงานขององค์กร และการวางแผน คือ การเตรียมการหรือคาดการณ์ไว้ล่วงหน้าทำให้ผู้บริหารมีความพร้อมที่จะปฏิบัติงานหรือกระทำ อะไรบางอย่างในอนาคต

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2546 : 16 - 17) ได้กล่าวถึง การวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนว่า เมื่อได้ทางเลือกต่าง ๆ ที่นำไปสู่เป้าหมายจะมีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอน รู้ว่าเวลาใดควรทำอะไร ที่ไหน อย่างไร อาจมีการกำหนดเป้าหมายย่อย ๆ หลาย ๆ เป้าหมายที่ต้องทำให้สำเร็จทั้งหมด เป้าหมายใหญ่จึงบรรลุ การคิดเชิงกลยุทธ์ในเรื่องเล็ก ๆ อาจเป็นการวางแผนในความคิดส่วนเรื่องใหญ่ ๆ เช่น การวางแผนกลยุทธ์ในระดับองค์การจะประกอบด้วยปัจจัยสำคัญสองส่วน คือ ส่วนที่หนึ่ง เป้าหมาย (Ends) หรือจุดหมายที่ต้องการไปถึง และส่วนที่สองวิถีทางหรือแนวทางปฏิบัติ (Means) เพื่อบรรลุจุดหมายนั้น แผนกลยุทธ์ที่กำหนดไว้ล่วงหน้าจะนำไปสู่อนาคตที่พึงประสงค์ โดยจะ เขียนออกมาเป็นขั้นตอนที่ชัดเจน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2547 : 277 - 280) ที่ให้ความหมายของ การวางแผนไว้ว่า การวางแผน หมายถึง การตัดสินใจไว้ล่วงหน้าว่าในอนาคตจะทำอะไร จะมีวิธีการดำเนินการ

อย่างไร และใครจะเป็นผู้รับผิดชอบเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายขององค์การอย่างมีประสิทธิภาพ เป็นการนำความรู้ทางนโยบายและแผนมาประยุกต์ใช้ในทางปฏิบัติ ความสำเร็จของการวางแผน คือ แผนปฏิบัติงานประกอบด้วยสาระสำคัญดังนี้ คือ

1. เป็นเรื่องที่ต้องการให้เกิดในอนาคต
2. การกำหนดผลลัพธ์ (Result) ซึ่งมีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ได้แก่ เป้าหมายรวม (Goals) วัตถุประสงค์ (Objectives) และเป้าหมายเฉพาะ (Targets)
 - 2.1 เป้าหมายรวม เป็นความมุ่งหมายส่วนรวมขององค์การ
 - 2.2 วัตถุประสงค์ แสดงความมุ่งหมายของหน่วยงานและโครงการขององค์การ
 - 2.3 เป้าหมายเฉพาะ เป็นความมุ่งหมายที่เฉพาะเจาะจง มักกำหนดเป็นเชิงปริมาณ หรือเป้าหมายที่วัดได้

3. การกำหนดแนวทางในการปฏิบัติหรือวิธีดำเนินการ (Procedure)

เฮเลน เรโนลด์ และแมรี อี ทราเมล (มปป. : 50 - 51) กล่าวถึง จำเป็นที่ต้องวางแผน ของแต่ละวันไม่เช่นนั้นแล้วก็จะจมอยู่กับงานที่ทยอยมากองสุมอยู่บนโต๊ะ เพราะเมื่อไม่วางแผน ก็จะใช้เวลาไปในการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้น แทนที่จะได้มีโอกาสสร้างสรรค์หรือพัฒนางาน ซึ่งการวางแผน ช่วยลดกิจกรรมที่ไม่เกิดประโยชน์ และการลดวันประกันพรั่ง การวางแผนในมุมกว้าง จะช่วยให้ เห็นภาพที่กว้างออกไป การวางแผนเช่นนี้ ได้แก่ การวางแผนในการทบทวนเป้าหมายระยะยาว และวัตถุประสงค์ระยะสั้น สำหรับแผนที่ดีนั้น ได้มาจากการทบทวนสิ่งที่ผ่านไปแล้วเพื่อเรียนรู้ จากสิ่งที่เคยทำผิดพลาดและปรับปรุงเพื่อให้เกิดความสำเร็จขึ้นมา การวางแผนในมุมนี้อีกคือ การวางแผนเฉพาะจุดหรือเฉพาะเรื่องเจาะจงลงไป ซึ่งได้แก่การทำดังต่อไปนี้

1. วางแผนการทำงานประจำวัน
2. คิดถึงปัญหาเรื่องคน
3. จัดระบบเวลาการทำงาน

สรุปได้ว่า ด้านการวางแผน ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า ได้แก่ การสำรวจความต้องการการพัฒนาการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนในการพัฒนา การศึกษา กำหนดเป้าหมายของการวางแผนจัดทำแผนงานหรือโครงการ ให้สอดคล้องกับ สภาพปัจจุบันของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา การประเมินผลแผนงาน โครงการ การให้ข้อเสนอแนะ ในการทำงานครั้งต่อไป

ด้านการประสานงาน

การที่บุคคลหรือหน่วยงานในองค์กร ทำงานร่วมกับบุคคลและหน่วยงานอื่นเพื่อให้บรรลุ จุดมุ่งหมายร่วมกัน มีลักษณะเป็นกระบวนการที่ต้องกระทำอย่างต่อเนื่องสอดคล้องกันไป

เพื่อให้งานสำเร็จอย่างมีประสิทธิภาพ การประสานงานเป็นตัวช่วยที่สำคัญในการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย ซึ่งการประสานงานเป็นตัวเชื่อมให้คนในชุมชนและองค์กรต่าง ๆ รวมตัวกันขึ้นเพื่อจะขับเคลื่อนชุมชนให้เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2543 : 52 - 58) ได้กล่าวถึง การเชื่อมภายในหรือการประสานงานไว้ว่า การเชื่อมภายในที่ดีต้องมีการจัดตั้งการเชื่อมที่แข็งแกร่งขึ้นระหว่างสมาชิกของทีม และผ่านมายังผู้นำทีมเป็นผู้จัดการรวมกลุ่มคน การเป็นผู้เชื่อมภายในที่ดีต้องการตัดสินใจที่รู้ตัว โดยผู้นำทีมซึ่งบทบาทเบื้องต้นของเขาก็คือ ผู้บริหารจึงควรตระหนักในการกำหนดบทบาทของตัวเอง พร้อมทั้งสำรองเวลาเพื่อการฝึกทักษะการเชื่อมของตนแทนที่จะใช้เวลาเรียนรู้เฉพาะแต่เนื้อหาทางวิชาการ การเชื่อมภายในและภายนอกเป็นบทบาทหน้าที่ที่เป็นทางการ ซึ่งควรดำเนินการโดยผู้นำทีม นอกจากสิ่งเหล่านี้แล้วก็มีการเชื่อมอีกชั้นหนึ่ง ซึ่งสามารถกระทำได้โดยสมาชิกทั้งหมดของทีมช่วยกัน และร่วมกันพัฒนาต่อไปถ้าสมาชิกทั้งหมดของทีมทำคุณประโยชน์ให้กับการเชื่อมอย่างไม่เป็นทางการนี้ได้ดี ทีมก็จะรวมกันอย่างแข็งแกร่งจนมีลักษณะยึดหยุ่นผู้บริหารจำเป็นต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในการประสานและผสมผสานงานของคนอื่น ดังนั้นคนเราจึงสร้างคำว่าผู้เชื่อมการบริหาร เพื่ออธิบายว่าเขาทำอะไร ทักษะการเชื่อมที่สำคัญมี 11 ประการ ประกอบไปด้วย

1. ผู้เชื่อมรับฟังก่อนตัดสินใจ
2. ผู้เชื่อมทำให้สมาชิกของทีมทันสมัยอย่างสม่ำเสมอ
3. ผู้เชื่อมเปิดตัวและตอบสนองต่อปัญหาของคน
4. ผู้เชื่อมพัฒนาทีมที่สมดุล
5. ผู้เชื่อมจัดสรรงานให้กับคน โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความสามารถของเขา
6. ผู้เชื่อมส่งเสริมการนับถือความเข้าใจและความไว้วางใจในระหว่างสมาชิกของทีม
7. ผู้เชื่อมมอบหมายงานที่เขาไม่จำเป็นต้องทำเอง
8. ผู้เชื่อมจัดตั้งตัวอย่างและเห็นด้วยกับทีมต่อมาตรฐานของคุณภาพที่สูง
9. ผู้เชื่อมจัดตั้งเป้าหมายที่ทำให้สัมฤทธิ์ผลได้สำหรับทีมแต่จะจงใจให้ทีมของเขา

ปรับปรุงผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ

10. ผู้เชื่อมประสานงานและเป็นตัวแทนของสมาชิกในทีม
11. ผู้เชื่อมจะให้สมาชิกของทีมเข้าเกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาประเด็นที่สำคัญ ๆ

เนตร์พัฒนา ยาวีราช (2545 : 352) ได้กล่าวถึง ปัจจัยที่ช่วยให้เกิดการประสานงานที่ดี

คือ

1. ระบบการสื่อสารที่ดี เช่น การพบปะพูดคุย การปรึกษาหารือกัน การติดต่อสื่อสาร
2. ทาง ทำให้เกิดการประสานงานที่ดี

2. การอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากทุกฝ่ายอย่างเต็มใจ
3. การเสริมสร้างขวัญและกำลังใจ
4. การควบคุมสั่งการที่ชัดเจน การวางแผนการทำงานไว้ล่วงหน้า ทำให้ทุกฝ่ายทราบหน้าที่ ทำให้การประสานงานง่ายขึ้น

ยุดา รักไทย และเบญจมาศ อ่ำพันธุ์ (2545 : 21) กล่าวถึง วิธีการประสานงานไว้ว่า ควรนำเอาส่วนดีของการชี้แนะ และการมอบหมายหน้าที่มาใช้เพื่อแก้ไขวิกฤติเกี่ยวกับการควบคุม โดยใช้ทั้งวิธีดำเนินงานแบบสั่งการจากส่วนบนกับเสนอความคิดเห็นจากส่วนล่างผสมผสานกันไป วางนโยบายและระบบเพื่อกำหนดพฤติกรรมของผู้บริหารทุกระดับ แต่อย่างไรก็ดีเมื่อองค์กรมีขนาดใหญ่ขึ้นมากและเต็มไปด้วยแบบแผนวิธีการต่าง ๆ มากขึ้นย่อมเกิดวิกฤติความล่าช้าได้

สมิต สัจฉกร (2546 : 1 - 5) กล่าวถึง เหตุผลที่ต้องมีการประสานงานไว้ว่า การประสานงานเกิดจากความต้องการที่จะให้งานหรือกิจกรรมย่อย ๆ ที่จะทำให้เกิดผลสำเร็จ โดยปฏิบัติอย่างสอดคล้อง ในจังหวะเวลาเดียวกัน ได้ผลงานที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่เป็นไป ตามข้อกำหนดประหยัดเวลา และทรัพยากรในการปฏิบัติงาน ก่อนการประสานงานเราควรกำหนดความต้องการให้แน่ชัดว่า เราประสานงานให้เกิดอะไรหรือเป็นอย่างไร หรือจะทำได้ผลรับอย่างไร เพราะหากว่าไม่มีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนเราก็อาจจะประสานงานผิดจากที่ควรจะเป็น โดยทั่วไปเราประสานงาน เพื่อให้การดำเนินงานมีความสะดวก รวดเร็ว ไม่เกิดปัญหาข้อขัดแย้ง แต่ในการประสานงานในแต่ละครั้งหรือในแต่ละกรณีเราประสานงาน โดยมีวัตถุประสงค์เฉพาะ ดังนี้

1. เพื่อแจ้งให้ผู้ซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องทราบ
2. เพื่อรักษาไว้ซึ่งความสัมพันธ์อันดี
3. เพื่อขอคำยินยอมหรือความเห็นชอบ
4. เพื่อขอความช่วยเหลือ
5. เพื่อขจัดข้อขัดแย้งอันอาจมีขึ้น

ชัยสิทธิ์ สินสมบูรณ์ทอง (2547 : 15) กล่าวถึง บทบาทของหัวหน้าที่เป็นผู้ประสานงานว่า เปรียบเช่น วงดนตรี ทีมฟุตบอล พรรคการเมือง ที่ต้องมีหัวหน้าคอยประสานให้กลุ่มต่าง ๆ ร่วมกันได้ การไม่ลงรอยกัน เกี่ยงกัน แย่งกัน ไม่พอใจกันหรือกระทบกระทั่งกัน อาจมีขึ้นได้ในทุกวงการ จึงต้องมีผู้คอยประสานให้ร่วมกันทำกรนั้น ๆ ใคอย่างราบรื่น ในการทำงานของคนหลายคนที่ร่วมกันอาจมีการไม่ลงรอยกัน เกี่ยงกัน แย่งกันไม่พอใจกัน กระทบกระทั่งกันได้ทุกหน่วยงาน จึงเป็นหน้าที่ของหัวหน้าจะต้องคอยประสานให้ลูกน้องร่วมกันทำงานให้มีประสิทธิภาพลูกน้องจึงต้องการหัวหน้าที่เป็นผู้ประสานภายในหน่วยงานให้ร่วมทำงานได้อย่างปกติสุข

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 46) ได้ให้ความหมายของการประสานงานไว้ว่า การประสานงาน หมายถึง วิธีการที่ทำให้มีคนจำนวนมากมาช่วยกันทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ได้ตกลงกันไว้โดยกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ออกเป็นหมวดหมู่เพื่อมอบหมายให้ผู้รับผิดชอบปฏิบัติด้วยความสามัคคีสมานฉันท์ และมีประสิทธิภาพที่สุด หรืออาจกล่าวได้ว่า การประสานงาน หมายถึง การจัดระเบียบวิธีการทำงาน เพื่อให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายต่าง ๆ ร่วมมือปฏิบัติงานเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เพื่อให้งานหรือกิจกรรมดำเนินไปอย่างราบรื่น สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และนโยบายขององค์กรนั้น ด้วยความสามัคคีและมีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า การประสานงาน หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประสานงาน ได้แก่ กำหนดรูปแบบ การประสานงาน จัดระบบการประสานงาน ที่มีคุณภาพ กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบในการประสานงาน แต่งตั้งผู้ประสานงานในแต่ละหน่วยงาน ติดตามตรวจสอบ การปฏิบัติงาน

ด้านความร่วมมือ

การทำงานทุกอย่างนั้นต้องอาศัยความร่วมมือจากทุกคนทุกภาคส่วน เพื่อที่จะเป็นตัวขับเคลื่อนงานให้สำเร็จตามเป้าหมายที่ตั้งไว้

ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์ (2544 : 64) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความร่วมมือไว้ว่า เครือข่ายความร่วมมือหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ ทูตเพื่อน ซึ่งเครือข่ายความร่วมมือนี้จะทำให้มีความหลากหลายทั้งกิจกรรมและองค์กรหรือกลุ่มคนที่เข้าร่วมพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือที่เกิดขึ้นทั้งในและนอกชุมชนนี้ จะก่อให้เกิดอำนาจต่อรองและการพัฒนากิจกรรมสาธารณะมากขึ้น มีการประมวลความคิดการตัดสินใจและนิยามสถานการณ์ปัญหาหรือกำหนดกฎเกณฑ์การพัฒนาร่วมกัน อีกทั้งมีการพบปะและสนทนากับคนแปลกหน้าเพื่อดึงเอาประสบการณ์แนวร่วมและทรัพยากรเพื่อประสานผลประโยชน์แก่ชุมชน เครือข่ายความร่วมมือนี้จะส่งเสริมให้ชุมชนเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ที่เท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงและเกิดสำนึกร่วมในความเป็นชุมชนท้องถิ่นและสำนึกสาธารณะเพื่อสังคม

ยูดา รักไทย และเบญจมาศ อัมพันธ์ (2545 : 21, 96 - 97) กล่าวถึง การเติบโตด้วยความร่วมมือไว้ว่าเป็นการปลูกฝังค่านิยมในการช่วยเหลือและร่วมมือกันทั้งองค์กรนั้น เป็นวิธีกำจัดความลำช้าได้เป็นอย่างดี ซึ่งเราต้องอาศัยการสื่อสารข้อมูลกันอย่างทั่วถึงและการเน้นย้ำความสำคัญของทีมต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็ทีมเฉพาะกิจหรือทีมถาวร ถึงแม้องค์กรจะดูเหมือนพัฒนาเปลี่ยนแปลงเต็มที่แล้วแต่ก็ยังมีปัญหาหลาย ๆ อย่าง ที่เราไม่อาจกำจัดได้สิ้นซากเนื่องจากความเปลี่ยนแปลงภายนอกต่าง ๆ ที่ไม่เคยหยุดนิ่ง ขณะที่ผู้นำแบบมีส่วนร่วมเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง

จะเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลงและคอยเจรจาต่อรองเรื่องรายละเอียดกับผู้ร่วมงาน สถานการณ์การเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงแบบมีส่วนร่วมนี้จะใช้ได้โดยมีประสิทธิภาพที่สุด ดังนี้

1. เมื่อต้องการความร่วมมืออย่างยิ่งจากสมาชิกเพื่อขยายผลของการเปลี่ยนแปลง โดยผู้นำและผู้ตามร่วมกัน โดยตลอดจนเกิดการเปลี่ยนแปลงตามที่ต้องการ

2. เมื่อการเปลี่ยนแปลงนั้นสามารถเจรจาต่อรองกันได้ในเรื่องรายละเอียดและ ส่วนประกอบบางอย่าง เช่น การเปลี่ยนแปลงตารางการทำงาน

3. เมื่อการเปลี่ยนแปลงนั้นถูกต่อต้านมาก แต่ผู้นำการเปลี่ยนแปลงที่จะนำแบบ มีส่วนร่วมได้ต้องมีความรู้เกี่ยวกับวิธีการรับมือการต่อต้านอย่างสร้างสรรค์ จึงสามารถควบคุม กระบวนการของกลุ่มได้โดยง่าย

4. เมื่อต้องการให้สมาชิกเกิดความรู้สึกเป็นเจ้าของการเปลี่ยนแปลงนั้นให้มากที่สุด

นงลักษณ์ สุทธิวัฒน์พันธ์ (2546 : 43 - 46) ได้กล่าว สาเหตุทำไมคนจึงอยากร่วมมือกัน ทำงาน ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้บริหารควรจะทราบว่าเพราะเหตุใด ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือลูกน้องทั้งหลาย ของท่าน จึงอยากร่วมมือทำงานอย่างกระตือรือร้น มีความสุข และทำงานเต็มที่มีประสิทธิภาพ ความเข้าใจนี้มีความสำคัญตรงที่ว่าเมื่อใดก็ตามลูกน้องไม่อยากร่วมมือทำงานเท่าที่ควรจะเป็น จะได้หาสาเหตุที่แท้จริงและแก้ไขได้ถูกต้อง

ชัยสิทธิ์ สนิทสมบูรณ์ทอง (2547 : 18) กล่าวถึง บทบาทของหัวหน้าเมื่อลูกน้อง เป็นผู้ร่วมงานลูกน้องจะเป็นคนทำหัวหน้าเป็นคนตรวจแก้และรับรองบางงานก็ต้องทำด้วยกัน ทั้งหัวหน้าและลูกน้องแต่จะเป็นงานที่ลูกน้องทำหัวหน้าตรวจแก้หรืองานทำด้วยกันทั้งหัวหน้าและ ลูกน้องก็ตาม ลูกน้องจะต้องให้ความร่วมมือร่วมใจกับหัวหน้าและผู้ร่วมงานอื่นในการทำงานนั้น งานจึงจะสำเร็จตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ หัวหน้าย่อมชอบลูกน้องที่ความร่วมมือร่วมใจ ในการทำงาน

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2551 : 47) ให้ความหมายของความร่วมมือไว้ว่า ความร่วมมือ หมายถึง ความเต็มใจของแต่ละคนในการช่วยเหลือ ซึ่งกันและกัน เพื่อนำไปสู่เป้าหมายใดเป้าหมายหนึ่งตามเป้าหมายขององค์กรหรือหน่วยงาน ความร่วมมือจะมีฝ่ายหนึ่งเป็นเจ้าของหรือเจ้าภาพงานหรือกิจกรรมนั้น ๆ แล้วขอให้ฝ่ายอื่น เข้ามาร่วม มีลักษณะเกิดขึ้นเป็นครั้ง ๆ ไปไม่มุ่งความต่อเนื่องและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง ผู้เข้าร่วมกิจกรรม แต่มุ่งให้กิจกรรมนั้น ๆ แล้วเสร็จตามความต้องการของฝ่ายเจ้าของงาน

สรุปได้ว่า ความร่วมมือ ขอบข่าย ของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือในการ ดำเนินงาน ได้แก่ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทุน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร สนับสนุนสถานที่ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้านการทำงานร่วมกัน

ในการทำงานร่วมกันนั้นเป็นการดำเนินการตามวิธีการของชุมชน โดยให้ชุมชนและองค์กรต่างเข้ามามีส่วนในการทำงานอย่างมีระบบ

ธีระพงษ์ แก้วหาญ (2544 : 35) ได้กล่าวไว้ว่า การทำงานร่วมกันเป็นวิธีการขององค์กรชุมชน แนวทางวัฒนธรรมชุมชนตลอดไปจนถึงกระบวนการที่ชาวบ้านเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้และตัดสินใจ เพื่อกำหนดแผนงาน โครงการร่วมกับภาคอื่น ๆ การรวมกลุ่มตามธรรมชาติและ การสร้างเครือข่ายระหว่างกลุ่มต่าง ๆ ทั้งในพื้นที่ใกล้เคียง ในระดับจังหวัดระดับภูมิภาคและในระดับชาติ เป็นกระบวนการเครือข่ายของชาวบ้านที่มีระบบการจัดการทางความคิดระบบการตัดสินใจด้วยตนเอง อีกทั้งยังประสบความสำเร็จอย่างกว้างขวาง กลายเป็นกระบวนการสร้างนวัตกรรมทางการพัฒนาที่หลากหลาย และเป็นกระบวนการของประชาชนที่แท้จริง

ยุดา รักไทย และเบญจมาศ อัมพันธ์ (2545 : 105 - 106) ได้กล่าวถึงปัญหาในการทำงานของบุคคลภายนอกว่า จากการที่ไม่ได้ใกล้ชิดกับสถานการณ์ที่เป็นปัญหาและใกล้ชิดคนที่อยู่สถานการณ์นั้นมาตั้งแต่ต้น จึงทำให้บุคคลภายนอกมีปัญหาหรืออุปสรรคในการดำเนินการบางอย่างเป็นพิเศษ

นงลักษณ์ สุทธิวัฒนพันธ์ (2546 : 173) กล่าวถึง การทำงานร่วมกันไว้ว่า ถ้าจะได้รับความร่วมมือด้วยดีซึ่งกันและกันและผู้ร่วมงาน ไม่ว่าผู้บริหารหรือหัวหน้างานหรือผู้ปฏิบัติงานต่าง ๆ ควรได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนปฏิบัติงานการกำหนดมาตรฐานการประเมินผลงานรวมของหน่วยงานด้วยกัน แต่หัวหน้าหรือผู้จัดการหรือกรรมการผู้จัดการที่ขาดประสบการณ์มักจะ ไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นจากผู้ร่วมงานทุกระดับ โดยยืนยันความคิดเห็นของตัวเองชนิดหัวชนฝา เพราะอาจจะคิดไปเองว่าถ้าขึ้นยอมรับฟังความคิดเห็นที่ดีมีประโยชน์จะกลายเป็นว่าตัวเองเสียหน้ายอมรับสภาพเช่นนั้น ไม่ได้แต่พอดอนท้ายที่สุดความคิดเห็นของผู้บริหารคนนั้นก็เป็นเรื่องที่ลูกน้องต้องจำใจทำตามแม้จะไม่เห็นด้วยอย่างยิ่งก็ตาม เมื่อสภาพเป็นเช่นนี้ ลูกน้องก็แทบจะหมดอะไรตายอยากกับสภาพที่เกิดขึ้น การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในเรื่องงานการ จึงไม่มีอีกต่อไปเพราะลูกน้องไม่เห็นว่าข้อเสนอความคิดเห็นของพวกเขาจะเป็นประโยชน์อันใดหน่วยงาน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และวิชุนา ปาณบุญฉั่ง (2546 : 39 - 40) เสนอความคิดเห็นในกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนไว้ว่า โรงเรียนในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของชุมชน โรงเรียนจึงเป็นองค์ประกอบที่หลอมรวมอยู่ในภาพของความเป็นชุมชนไม่ว่าจะในแง่ของพื้นฐานของชุมชนในแง่กระบวนการชุมชนและในแง่ของพลังชุมชน

คมสัน ขจรชีพพันธุ์งาม (2550 : 71 - 72) ได้กล่าวถึงสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานเป็นที่ทีมไว้ว่า ในส่วนของโครงสร้างองค์กรที่มีลำดับชั้นไม่มากเป็นงานที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นที่ทีม จะมีโอกาสประสบความสำเร็จเพิ่มขึ้น หากทีมงานนั้นไม่จำเป็นต้องมีโครงสร้างที่มีหลายลำดับชั้น เนื่องจาก โครงสร้างองค์กรที่มีลำดับชั้นน้อยจะเป็นตัวสร้างนิสัยหรือพฤติกรรมการทำงานที่เอื้อประโยชน์ต่องานที่ต้องอาศัยการทำงานเป็นที่ทีม โดยเฉพาะอย่างยิ่งมันจะช่วยส่งเสริมให้เกิดความเต็มใจในการแบ่งปันข้อมูลภายในทีมความร่วมมือข้ามแผนกและการเอื้ออำนวยแก่พนักงานได้เป็นอย่างดี นิสัยหรือพฤติกรรมดังกล่าวจะมีอยู่น้อยมากหรือแทบไม่มีเลยในองค์กรที่มีเจ้านายซึ่งทำหน้าที่คิดและสั่งการทุกอย่างโดยที่ทุก ๆ คนที่เหลือได้แต่ทำตามคำสั่งองค์กรแบบนั้นไม่พร้อมสำหรับการทำงานเป็นที่ทีม

บดินทร์ รัชมีเทศ (2550 : 55 - 58) ได้นำเสนอโมเดลของการทำงานร่วมกันที่เรียกว่า คอนคอมมิทแทนซ์โมเดล (Concomitance Model) ซึ่งตั้งชื่อจากความเป็นจริงที่ว่าหน้าที่ทั้งสามประการติดตามซึ่งกันและกันตลอดระยะเวลาของกระบวนการนวัตกรรมผ่านปฏิสัมพันธ์แบบกึ่งต่อเนื่อง คุณสมบัติที่สำคัญของโมเดลมี 3 ประการ ดังนี้

1. หน้าที่ทั้ง 3 ประการเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นพร้อมกันและลำดับงานต่าง ๆ อย่างเฉพาะการตามความรับผิดชอบของแผนงาน ตามหน้าที่ซึ่งทำให้โมเดลนี้สามารถนำมาใช้ในการวางแผนเครือข่ายเบื้องต้น

2. การให้รายละเอียดอย่างสมบูรณ์ในเรื่องเกี่ยวกับการปฏิสัมพันธ์ท่ามกลางหน้าที่ต่าง ๆ ในกระบวนการนวัตกรรม

3. ขั้นตอนการเรียงลำดับกระบวนการแบบทันเวลาไม่ได้กำหนดจากขั้นตอนการส่งผ่านจากภายในองค์กร (Organization-dependent Transfer Steps)

สรุปได้ว่า การทำงานร่วมกัน ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกันของภาคีเครือข่าย ได้แก่ การร่วมกำหนดและจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ การยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมในการพัฒนาการเรียนการสอนและการศึกษาตามอัธยาศัย

ด้านการประเมินผล

ในด้านการประเมินผลแบบมีส่วนร่วม เป็นตัวบ่งชี้ความสำเร็จในการพัฒนาชุมชนในหลาย ๆ ด้าน อาทิ เช่น ด้านการศึกษา ด้านสาธารณสุข เป็นต้น ซึ่งเป็นการให้โอกาสกับประชาชนได้ทำงานร่วมกันกับหน่วยงานต่าง ๆ ภายในชุมชนและเชื่อมโยงภูมิปัญญาชาวบ้านในการพัฒนาชุมชนขึ้นในพื้นที่ของตนเอง จึงส่งผลให้เกิดความเคลื่อนไหวทางสังคมในระดับ

ชุมชนและสามารถตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนได้อย่างน่าพอใจ จนได้รับการยอมรับจากหลายฝ่าย

อรุณี เวียงแสง และคณะ (2548 : 18 - 24) ให้ความหมายของการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมในมุมมองของงานพัฒนาชุมชนไว้ว่า เป็นการศึกษาคำเนินโครงการสามารถบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการหรือไม่ภายใต้เงื่อนไขปัจจัยหากจะดำเนินการต่อไปน่าจะทำอย่างไรบ้างการประเมินผลจึงมุ่งเน้นได้ดำเนินงานตามโครงการเพื่อบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้หรือไม่ และเป็นการแสดงให้เห็นคุณภาพของโครงการ เช่น โครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มหรือเครือข่าย ในการดำเนินงานโครงการได้เกิดกลุ่มองค์กรที่มีโครงสร้างบทบาทหน้าที่องค์กรที่โปร่งใส ซึ่งได้รับจากคนในชุมชน สมาชิกขององค์กรและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินกิจกรรมของกลุ่มและยังได้กล่าวถึง หัวใจสำคัญที่ต้องตระหนักเสมอในการติดตามประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

1. ตระหนักถึงความสำคัญก่อนจะดำเนินการประเมินผล ต้องทำความเข้าใจร่วมกันของผู้เกี่ยวข้องอีกฝ่ายว่าทำไมต้องมีการประเมินผลแบบมีส่วนร่วมและมีความสำคัญอย่างไร ทำอย่างไรหากทำแล้วจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้อะไรบ้างที่สามารถนำไปพัฒนา และกำหนดแนวทางการทำงานให้ดีขึ้นได้

2. ยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับโครงการ ทั้งเจ้าหน้าที่กลุ่มเป้าหมาย ผู้บริหาร แหล่งทุน ผู้ได้รับผลกระทบจากโครงการและอื่น ๆ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นอาจจะกำหนดร่วมกันตั้งแต่แรกว่า ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเหล่านี้สมควรจะร่วมในกิจกรรมใด เมื่อใด และมีบทบาทอย่างไร

โคเฮน และอัฟฮอฟฟ์ (Cohen and Uphoff. 1977 : 7 - 26) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้น สิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งจะมีอิทธิพลสามารถแปรเปลี่ยนพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้

สรุปได้ว่า การประเมินผลแบบมีส่วนร่วม ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล การพัฒนาการศึกษาของภาคีเครือข่าย ได้แก่ การติดตามผลการวางแผนงาน ประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนงาน โครงการ นำข้อมูลการทำงานมาปรับปรุงในการทำงานครั้งต่อไป ในการพัฒนาการศึกษาของงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วให้คำนิยามไว้ดังนี้ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย หมายถึง บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชนองค์กร

ปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและ องค์กรอื่น ๆ รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยที่มีส่วนร่วมหรือมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยเข้ามามีบทบาทในฐานะต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการ การศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ ตั้งแต่การรับรู้ข่าวสาร ร่วมประชุม และแสดงความคิดเห็นในด้านต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย เดียวกันอย่างมีประสิทธิภาพและผู้ปฏิบัติงานต่างเกิดความพึงพอใจในการทำงานนั้นสามารถทำให้ การทำงานร่วมกันสามารถขับเคลื่อนไปได้ด้วยดี คือ ด้านการแผนงาน ด้านการประสานงาน ด้านความร่วมมือ ด้านการทำงานร่วมกัน และด้านการประเมินผล ซึ่งภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมใน 5 ด้าน คือ

1. ด้านการวางแผน หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจไว้ล่วงหน้า ได้แก่ การสำรวจความต้องการการพัฒนาการศึกษา การวิเคราะห์ปัญหาของชุมชนในการ พัฒนาการศึกษา กำหนดเป้าหมายของการวางแผนจัดทำแผนงานหรือโครงการ ให้สอดคล้องกับ สภาพปัจจุบันของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา การประเมินผลแผนงาน โครงการ การให้ข้อเสนอแนะในการทำงานครั้งต่อไป

2. ด้านการประสานงาน หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประสานงาน ได้แก่ กำหนดรูปแบบการประสานงาน จัดระบบการประสานงานที่มีคุณภาพ กำหนดหน้าที่ ความรับผิดชอบในการประสานงาน แต่งตั้งผู้ประสานงานในแต่ละหน่วยงาน ติดตามตรวจสอบ การปฏิบัติงาน

3. ด้านความร่วมมือ หมายถึง ขอบข่ายของกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการให้ความร่วมมือ ในการดำเนินงาน ได้แก่ มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านทุน งบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ บุคลากร สนับสนุนสถานที่ในการจัดกิจกรรมการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. ด้านการทำงานร่วมกัน หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการทำงานร่วมกัน ของภาคีเครือข่าย ได้แก่ การร่วมกำหนดและจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้ การยอมรับฟัง ความคิดเห็นซึ่งกันและกัน มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นในที่ประชุมในการพัฒนา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5. ด้านการประเมินผล หมายถึง ขอบข่ายกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการประเมินผล การพัฒนาการศึกษาของภาคีเครือข่าย ได้แก่ การติดตามผลการวางแผน งานประเมินผล การปฏิบัติงาน ตามแผนงานโครงการ นำข้อมูลการทำงานมาปรับปรุงในการทำงานครั้งต่อไป ในการพัฒนา การศึกษาของงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

การปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยหรือห้องเรียนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ซึ่งตั้งอยู่ในตำบลเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน และพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลมีแนวทางในการปฏิบัติงานใน 4 ด้าน ดังนี้ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. 2553 : 5 - 14)

ด้านการบริหารจัดการ

1. ด้านกายภาพ

1.1 อาคารสถานที่ ปรับปรุงอาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกให้มีความพร้อมในการให้บริการมีความสะอาด ร่มรื่น สวยงาม ปลอดภัยเหมาะสม และมีบรรยากาศเอื้อต่อการส่งเสริมการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

1.2 สื่อวัสดุครุภัณฑ์มีการปฏิบัติงาน ดังนี้

1.2.1 จัดหา วัสดุ และครุภัณฑ์ พื้นฐานเพื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัยเพียงพอกับความต้องการ เช่น คอมพิวเตอร์สำหรับบริการสืบค้นข้อมูล โปรเจคเตอร์ โทรทัศน์ เครื่องเล่นดีวีดี อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียมวิทยุ ฯลฯ

1.2.2 ดูแลบำรุงรักษาวัสดุ และ ครุภัณฑ์ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน

1.2.3 จัดหาสื่อการเรียนรู้ทุกประเภท เช่น หนังสือแบบเรียน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ชุดการเรียนรู้หนังสือทั่วไป ฯลฯ

2. ด้านบุคลากร

2.1 หัวหน้าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีหน้าที่ดังนี้

2.1.1 ส่งเสริม สนับสนุน และประสานการทำงานกับครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชน และภาคีเครือข่าย

2.1.2 ปฏิบัติหน้าที่ประจำในพื้นที่การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ที่รับผิดชอบ

2.1.3 ได้รับการอบรมพัฒนาอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องตามแผนที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอหรือจังหวัดกำหนด

2.2 ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีหน้าที่ดังนี้

2.2.1 จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในหมู่บ้านชุมชนที่รับผิดชอบ

2.2.2 ประสานการทำงานร่วมกับหัวหน้าการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลชุมชน และภาคีเครือข่าย

2.3 คณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีหน้าที่ดังนี้

2.3.1 สรรหาคณะกรรมการตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกำหนด

2.3.2 สร้างความรู้ ความเข้าใจ ให้แก่คณะกรรมการการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.3.3 เสริมสร้างแรงจูงใจ และความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.3.4 ทำหน้าที่เป็นเลขานุการในการจัดประชุมคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.4 อาสาสมัครการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล มีหน้าที่ดังนี้

2.4.1 สรรหาและเสริมสร้างแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.5 ภาคีเครือข่าย มีหน้าที่ดังนี้

2.5.1 แสวงหารวบรวมและจัดทำทำเนียบภาคีเครือข่ายในระดับตำบล

2.5.2 สร้างความเข้าใจให้แก่ภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.5.3 เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

1. ศูนย์ข้อมูลข่าวสารของชุมชน (Informationcenter)

1.1 พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศระดับชุมชน ให้ครบถ้วนถูกต้อง ทันสมัย

1.1.1 จัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วนเป็นปัจจุบัน โดยใช้แบบของสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

1.1.2 ประมวลผลเป็นรายตำบล และจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศนำมาใช้ในการบริหารจัดการกิจกรรม

1.2 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และแผนปฏิบัติการประจำปี

1.2.1 จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล

1.2.2 จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี

1.2.3 นำเสนอแผนต่อคณะกรรมการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและภาคีเครือข่าย

1.2.4 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลนำเสนอแผนให้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอพิจารณาอนุมัติ

1.3 นำเสนอความรู้ข้อมูลข่าวสารสารสนเทศของชุมชนให้ถูกต้องและทันสมัย

1.3.1 นำเสนอข้อมูลสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ด้านการตลาดชุมชนสินค้าชุมชน การแนะนำอาชีพแหล่งเรียนรู้ในชุมชน ฯลฯ

1.3.2 จัดแสดงข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบต่าง ๆ เช่น เอกสาร แผนภูมิ แผ่นป้าย ประชาสัมพันธ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์ เป็นต้น

1.3.3 สืบค้นและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต

1.3.4 ส่งเสริมให้ประชาชนมีทักษะความรู้ในการใช้คอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตในการสืบค้นข้อมูล

2. ศูนย์สร้างโอกาสการเรียนรู้ (Opportunity Center)

2.1 ประสานความร่วมมือในแนวราบกับภาคีเครือข่าย

2.1.1 ประสานงานวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชน เช่น คณะกรรมการชุมชน องค์การบริหารส่วนตำบล พัฒนาที่ดิน สถานีอนามัย พัฒนากรตำบล สหกรณ์ ปศุสัตว์ ประมง ตำรวจ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อาสาสมัคร สาธารณสุขประจำหมู่บ้าน อาสาสมัครส่งเสริม วัด มัสยิด โรงเรียนดีประจำตำบล เป็นต้น เพื่อจัดกิจกรรมบริการชุมชน

2.1.2 รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของภาคีเครือข่ายในการจัดการเรียนรู้

2.2 เชื่อมโยงรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาคีเครือข่ายกับการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.2.1 ส่งเสริมและหรือจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย เช่น ศูนย์ซ่อมสร้างเพื่อชุมชน (Fix it Center) ชมรมคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ศูนย์การเรียนรู้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารชุมชน มุมวิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต บริการหน่วยแพทย์เคลื่อนที่ ธนาคารเคลื่อนที่ การป้องกันบรรเทาสาธารณภัยอำเภอเคลื่อนที่ เป็นต้น กิจกรรมนี้จึงเป็นเสมือนที่นัดพบระหว่าง

ประชาชนกับหน่วยงานบริการต่าง ๆ ของรัฐหรือองค์กรอื่นๆ เพื่อสร้างโอกาสการเรียนรู้ของประชาชน

2.2.2 พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน

2.3 พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

2.3.1 จัดทำเว็บไซต์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

2.3.2 ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์เพื่อการติดต่อกับผู้เรียนผู้รับบริการที่อยู่ต่างหมู่บ้านและชุมชน

2.3.3 สืบค้นรวบรวมและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและแหล่งข้อมูลอื่น ๆ

3. ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (Learning Center)

3.1 ออกแบบกิจกรรมโปรแกรมการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

3.1.1 การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ ร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ผู้เรียน ผู้รับบริการออกแบบกิจกรรม โปรแกรมหรือโครงการในลักษณะบูรณาการระหว่างวิถีชีวิตการทำงานและการเรียนรู้

3.1.2 เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน

3.2 จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชน

3.2.1 ส่งเสริมการรู้หนังสือ

1) จัดทำแผนการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับกลุ่มเป้าหมายในตำบลที่ชัดเจน

2) จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือในกลุ่มอายุ 15 - 59 ปี เป็นลำดับแรก

3.2.2 การศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1) จัดทำแผนยกระดับการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยแยกกลุ่มเป้าหมายให้ชัดเจน เช่น เด็กออกกลางคัน เด็กเร่ร่อน ผู้สูงอายุ ผู้ด้อยโอกาส ผู้พิการ กลุ่มผู้ย้ายถิ่น ผู้นำท้องถิ่น กลุ่มอาชีพ ประชากรวัยแรงงาน เป็นต้น

2) วางแผนการจัดการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับภาคีเครือข่าย

3) จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

4) รายงานผลการดำเนินงาน

3.2.3 การศึกษาต่อเนื่อง

- 1) การศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ จัดทำแผนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ และหลักสูตรอาชีพระยะสั้น ที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน โดยเน้นการเพิ่มทักษะทางด้านเทคโนโลยีสมัยใหม่และอาชีพใหม่ที่สอดคล้องกับสภาพการณ์ปัจจุบัน
- 2) การศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะชีวิต จัดทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ ความจำเป็นของชุมชน เช่น การป้องกันสาธารณภัย สุขภาพอนามัย ความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน คุณธรรม จริยธรรม การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เป็นต้น
- 3) การศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน จัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน โดยใช้รูปแบบที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายโดยการฝึกอบรม การประชุม สัมมนา การ จัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และรูปแบบอื่น ๆ เช่น จัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย การจัดกระบวนการเรียนรู้ในการเป็นพลเมืองดีของชุมชน สังคมของประเทศ เพื่อนำไปสู่ความปรองดองสามัคคีที่เศรษฐกิจชุมชนและการอนุรักษ์ธรรมชาติสิ่งแวดล้อมและยังจัดการศึกษาต่อเนื่องหลักสูตรเชิงบูรณาการ เพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวทางหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

3.2.4 การศึกษาตามอัธยาศัย

- 1) การส่งเสริมการอ่าน จัดทำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ครอบครัวรักการอ่าน มุมส่งเสริมการอ่านในชุมชน การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลเคลื่อนที่ อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน เป็นความรู้ คู่ชุมชน หีบหนังสือ ตู้หมู่บ้าน จุดบริการการอ่านชุมชน มุมอ่านหนังสือที่ท่ารถ ร้านเสริมสวย ร้านตัดผม สถานีอนามัย เป็นต้น
- 2) จัดบริการ สื่อ จัดบริการ สื่อทุกประเภท เช่น สื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์สื่อสาริต สื่อทดลอง วิทยุชุมชน หอกระจายข่าว เป็นต้น จัดให้บริการ Student Channel เพื่อเสริมศักยภาพให้กับโรงเรียนดีประจำตำบล และบริการการศึกษาทางไกล (ETV) ให้แก่นักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและประชาชนทั่วไป

4. ศูนย์ชุมชน (Community Center) จัดและส่งเสริมให้การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่นเวทีชาวบ้าน สภากาแฟ สถานที่พบปะเสวนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลาดนัดอาชีพ กิจกรรมศาสนาวัฒนธรรม เวทีประชาธิปไตย กีฬา ฯลฯ โดยครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลเป็นผู้ดำเนินการจัดให้มีกิจกรรมเหล่านี้ขึ้น เป็นการทำงานร่วมกันกับภาคีเครือข่ายต่าง ๆ ทั้งองค์การ

บริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาล ตลอดจนภาครัฐ ภาคเอกชน รวมทั้ง อาสาสมัครต่าง ๆ ในชุมชน เช่น อาสาสมัครสาธารณสุข อาสาสมัครการศึกษาอบรมและ การศึกษาตามอัธยาศัย อาสาสมัครส่งเสริมการอ่าน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ข้าราชการบำนาญเยาวชน ผู้นำท้องถิ่น เข้ามาร่วมกันทำงาน เพื่อให้เกิดกระบวนการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

1. ประชาสัมพันธ์เพื่อสร้างกระแสให้ประชาชนและทุกภาคส่วนของชุมชนเห็น ความสำคัญและเข้าร่วมในการดำเนินกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และจัดให้มีกิจกรรมยกย่องเชิดชูเกียรติ เป็นต้น

2. ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนา งาน การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลอย่างต่อเนื่องและมีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล

3. เสริมสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการเรียนรู้ภายในตำบล และระหว่างตำบล เช่น แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น โรงเรียนดีประจำตำบลศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร ตำบล เป็นต้น

ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล

1. การนิเทศ ติดตาม ผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี

1.1 จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่

1.2 ประสานภาคีเครือข่ายร่วมนิเทศ ติดตามผล

1.3 จัดให้มีประธานนิเทศกิจกรรมในพื้นที่

2. การรายงานผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี

2.1 จัดทำปฏิทินการรายงานผลการจัดกิจกรรม

2.2 จัดเก็บข้อมูลและรวบรวมผลการจัดกิจกรรม

2.3 จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงาน

2.4 รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด

2.5 รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล

สรุปได้ว่า ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีแนวทางในการปฏิบัติงาน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และด้านการนิเทศ ติดตาม และรายงานผล เพื่อส่งเสริม

การเรียนรู้ของประชาชนในชุมชน และพัฒนาศูนย์การศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน ได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยต่างประเทศ

ชูเลอร์ (Schuler. 1990 : 2595-A) ได้วิจัยการเข้ามามีส่วนร่วมของประชาชนในการตัดสินใจ ด้านการศึกษาในมหาวิทยาลัยมินเนโซตา สหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วมของประชาชนอย่างมีประสิทธิภาพพบว่า ประชาชนมีความกระตือรือร้นที่จะเข้ามามีส่วนร่วม นอกจากนี้ยังพบว่าการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างไม่มีประสิทธิภาพเกิดจากความบกพร่องในการติดต่อสื่อสาร ปัญหาของการมีส่วนร่วมได้แก่ ระดับของการเข้าร่วมเพียงเรื่องเดียวการเข้าร่วมโดยขาดความเข้าใจในสถานการณ์ทั้งหมด ขาดข้อตกลงเกี่ยวกับขอบเขตของการมีส่วนร่วม เป็นต้น

อลสัน (Olson. 1998 : 74) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมของครูและระดับของความมีเหตุผลในการตัดสินใจในการบริหารงานโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานกับโรงเรียนที่บริหารแบบไม่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานกับระดับการมีส่วนร่วมของครูในกระบวนการตัดสินใจ ครูในโรงเรียนที่บริหารแบบไม่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน ยอมรับว่าครูมีส่วนร่วมมากกว่าครูในโรงเรียน ที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานและพบว่าแบบสำรวจความคิดเห็นของครูเรื่องการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจมีความเชื่อถือสูงเช่นกัน นอกจากนี้ยังพบว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญระหว่างโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานกับระดับของความมีเหตุผลในการตัดสินใจ กล่าวคือ ครูในโรงเรียนที่บริหารแบบใช้โรงเรียนเป็นฐานมีระดับของความมีเหตุผลในการตัดสินใจสูงกว่าครูในโรงเรียนที่บริหารแบบไม่ใช้โรงเรียนเป็นฐาน

โกลด์ (Gold. 2000 : 295) ได้ศึกษาการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับโรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และนักการศึกษา ซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในรัฐฟิลาเดลเฟีย ผลการศึกษาพบว่า การจัดการของชุมชน เป็นสื่อกลางระหว่างผู้ปกครองครอบครัวกับ โรงเรียน เพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชนทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้นการสร้างหุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษาทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน

คิม (Kim, 2001 : 112) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการและความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศเกาหลี ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศเกาหลีมีความรู้สึกไม่พึงพอใจกับงานทางด้านการเรียน การสอนของพวกเขา 2) ครูไม่มีอำนาจในการตัดสินใจในกระบวนการตัดสินใจสั่งการในปัจจุบัน ดังนั้นครูจึงต้องการเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานทั้งทางด้านการเรียน การสอน และการบริหารงานให้มากขึ้นกว่าเดิม โดยต้องการจะมีส่วนร่วมในงานด้านการเรียนการสอนมากกว่าด้านอื่น เมื่อเปรียบเทียบกับงานด้านการบริหารโรงเรียน 3) ความคิดเห็นของครูในโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนปลายในการเข้าไปมีส่วนร่วมในการตัดสินใจพบว่า มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับตัวแปรทางด้านประชากร ซึ่งได้แก่ ตัวแปรด้านเพศ ประสบการณ์ด้านการสอนในโรงเรียนที่สอนอยู่ปัจจุบัน ผู้จัดตั้งโรงเรียน ขนาดของโรงเรียน และขอบเขตของเนื้อหาวิชาที่ทำการสอน 4) ตัวแปรด้านประเภทของโรงเรียนและตัวแปรทางด้านประชากรอื่น ๆ พบว่า ไม่มีความแตกต่างกันในความคิดเห็นเรื่องความพึงพอใจในการทำงาน 5) ระดับการมีส่วนร่วมจริง ๆ ในกระบวนการตัดสินใจสั่งการมีผลในด้านบวกต่อความพึงพอใจในการทำงานของครู 6) ระดับของความต้องการมีส่วนร่วมและความสามารถในการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสั่งการ ไม่เกี่ยวข้องกับความพึงพอใจในการทำงานของครู 7) ตามทัศนคติของครูการมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสั่งการมีผลในด้านบวกต่อความพึงพอใจในการทำงานของครู

งานวิจัยในประเทศ

จารุวรรณ วงศ์วุฒิ (2555 : 4 - 5, 60 - 62, 73 - 77) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา 2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการมีส่วนร่วมของเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงคำ ครู คศ. 2 ครูอาสาสมัครการศึกษานอกโรงเรียน ครู กศน.ตำบล ครูศูนย์การเรียนรู้ชุมชนและเจ้าหน้าที่ห้องสมุดประชาชนอำเภอเชียงคำ เจ้าหน้าที่สถานีเกษตรพื้นที่สูง โครงการพระราชดำริบ้านเล็กในป่าใหญ่ (บ้านหนองห้า) สำนักงานเกษตรอำเภอ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กำนันผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 314 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษา

ตามอัยยาศัยอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา แบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผน จำนวน 15 ข้อ ด้านการประสานงาน จำนวน 14 ข้อ ด้านความร่วมมือ จำนวน 11 ข้อ ด้านการทำงานร่วมกัน จำนวน 17 ข้อ และด้านการประเมินผล จำนวน 9 ข้อ นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิต และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้ โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัยยาศัยอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา ทุกด้านในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากระดับการมีส่วนร่วมมากไปน้อยสูงสุดคือ ด้านการทำงานร่วมกันระดับการมีส่วนร่วมมาก รองลงมาด้านความร่วมมือระดับการมีส่วนร่วมมาก รองลงมาด้านการประเมินผลระดับการมีส่วนร่วมมาก รองลงมาด้านการประสานงานระดับการมีส่วนร่วมมาก และน้อยที่สุดด้านการวางแผนระดับการมีส่วนร่วมปานกลางตามลำดับ จากการศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะพบว่า ควรมีการวางแผนล่วงหน้าในการจัดกิจกรรม มีการทำงานร่วมกันเป็นทีม มีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีและมาปฏิบัติงานตรงเวลา

พรพิพัฒน์ ชื่อ สัตย์ (2555 : 135) ได้ทำวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาคุณภาพ การปฏิบัติงานครู กศน. ตำบลในเขตภูมิภาคตะวันตก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการปฏิบัติงานความต้องการที่คาดหวังและปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก 2) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบลในเขตภูมิภาคตะวันตก กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ครู กศน.ตำบลในเขตภูมิภาคตะวันตก จำนวน 223 คน เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามสภาพการปฏิบัติงานและความต้องการที่คาดหวังและปัญหาในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล จำนวน 5 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ในด้านสภาพและความต้องการที่คาดหวังการปฏิบัติงาน มีค่าความเชื่อมั่นที่ 0.95 และ 0.99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการจัดประชุมสนทนา ใช้กลุ่มตัวอย่างที่มาจากการเลือกเฉพาะเจาะจง จำนวน 12 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยเทคนิคการวิเคราะห์เชิงพรรณนาและยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า ด้านภาพรวมของสภาพการปฏิบัติงานและความต้องการที่คาดหวังอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาช่องว่างของระดับปัญหาพบว่า ด้านการให้บริการเรียนรู้มีระดับปัญหามากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนกิจกรรมในชุมชนและสังคม วัฒนธรรม ประเพณี ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต และด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ตามลำดับ 2) แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานครู กศน. ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก ประกอบด้วย ด้านการวางแผนจัดการเรียนรู้ตลอดชีวิต ได้แก่ (1) กำหนดวัตถุประสงค์ของแผนงาน (2) ประสาน

ข้อมูล (3) จัดอบรมการศึกษาตลอดชีวิต ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ได้แก่ (1) จัดอบรมการวิเคราะห์หลักสูตร (2) อบรมวิทยาการและทักษะใหม่ๆ (3) อบรมครูแกนนำ ด้านให้บริการการเรียนรู้ ได้แก่ (1) กำหนดสื่อที่จำเป็น (2) จัดอบรมการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ (3) จัดตั้งกศน.ตำบล ต้นแบบ ด้านสนับสนุนกิจกรรมในชุมชน ได้แก่ (1) บูรณาการกิจกรรม (2) ศึกษาฐานภูมิปัญญา (3) จัดตั้งพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่น ใน กศน. ตำบล ด้านการสร้างเครือข่ายการเรียนรู้ ได้แก่ (1) อบรมเชิงปฏิบัติการ (2) จัดสัมมนาเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (3) จัดโครงการที่สอนน้องสำหรับครูรุ่นใหม่

ปัญญา ชีมาชัย (2556 : 3, 40 - 43, 55 - 57) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 โดยจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาและองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามสถานภาพกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ ได้จากกลุ่มประชากรโดยใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสถานภาพจำนวน 8 กลุ่มจากตารางกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 - 610) จำนวน 278 คน และเพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างจากสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแห่งละเท่า ๆ กันจึงได้ปรับเพิ่มเป็น 280 คน การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับในการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 4 ด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรีเขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา คือ สถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามสภาพของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน คือ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

ที่เป็นกรรมการภายในและกรรมการภายนอกโดยรวม และรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านกำกับกิจการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมายระเบียบประกาศกำหนด และด้านการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามลำดับ 1) ด้านกำกับกิจการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ให้ความเห็นชอบรายงานประจำปี และผลการดำเนินการจัดการศึกษาของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานแก่สถานศึกษาติดตามการดำเนินงานตามเป้าหมายแผนงานและมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และพิจารณาให้ความเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายแผนงานและมาตรฐานการปฏิบัติงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามลำดับ 2) ด้านส่งเสริมและสนับสนุนกิจการของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมากเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านวิชาการ ส่งเสริมสนับสนุนการจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งเสริม สนับสนุนการพัฒนาสาระหลักสูตรสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารงานทั่วไปพิจารณาและให้การส่งเสริมสนับสนุนเกี่ยวกับการระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา 3) ด้านการบริหารงานบุคคลสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรกคือ เสนอให้ผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานดำเนินการถ้าเห็นว่าข้าราชการครูและบุคลากรในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานควรได้รับการพัฒนาหรือยกย่องชมเชยให้ขวัญกำลังใจพิจารณาให้ความเห็นและมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการและแนวทางในการบริหารงานบุคคลติดตามดูแลให้ดำเนินการเป็นไปตามแผนกลยุทธ์แผนปฏิบัติการและแนวทางที่กำหนด 4) ด้านการปฏิบัติหน้าที่อื่นตามกฎหมายระเบียบประกาศกำหนดในภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 ลำดับแรก คือ ร่วมพิจารณาคัดเลือกหนังสือกำหนดกิจกรรมที่จะพัฒนาคุณภาพการศึกษาของนักเรียนและพัฒนาระบบการควบคุมภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของ

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามขนาดสถานศึกษา คือสถานศึกษาขนาดเล็กและสถานศึกษาขนาดใหญ่โดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 จำแนกตามองค์ประกอบของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามสถานภาพคือคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นกรรมการภายในและกรรมการภายนอกโดยรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์ (2557 : 2 - 4, 59, 64 - 93, 97 - 105) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษาประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือ ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ปีการศึกษา 2556 การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมและรายด้าน ข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์โดยใช้ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยเลขคณิตและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามวุฒิการศึกษาและประสบการณ์การทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) การเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการนิเทศการศึกษาและด้านการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด โดยรวมอยู่ในระดับมากและเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงอันดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกได้แก่ ด้านการพัฒนา

กระบวนการเรียนรู้ด้านการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ และด้านการพัฒนาระบบการประกันคุณภาพ ภายในสถานศึกษา 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด จำแนกวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดสถานศึกษา ปรัชญาผลดังนี้ 2.1) ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด ที่มีคุณวุฒิการศึกษาต่างกันเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าการพัฒนาหลักสูตรการพัฒนา กระบวนการเรียนรู้การวัดผลประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนและการแนะแนวการศึกษา แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.2) ครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่มีประสบการณ์การทำงาน ต่างกันเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า การพัฒนากระบวนการเรียนรู้การวัดผลประเมินผลและเทียบโอน ผลการเรียนการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาการพัฒนาสื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยี ทางการศึกษาการพัฒนาแหล่งเรียนรู้การส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนแตกต่างกันอย่างมีนัย สำคัญทางสถิติที่ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 2.3) ครูผู้สอนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ที่ปฏิบัติงานอยู่ในขนาดสถานศึกษาต่างกัน ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้น การนิเทศการศึกษาและการส่งเสริมความรู้ทางวิชาการชุมชนแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญ ทางสถิติ

พชรภรณ์ สิงห์สุรี (2558 : 3 - 4, 50 - 54, 82 - 88) ได้ทำวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการ จัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการ ปฏิบัติงานระดับการศึกษาและเขตจังหวัด กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรขององค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 370 คน การเก็บรวบรวมข้อมูล ด้วยแบบสอบถามเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 58 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ซึ่งมีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามตั้งแต่ 0.33 - 0.84 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติ ที่ใช้การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที

และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว วิเคราะห์ข้อมูลด้วยคอมพิวเตอร์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมาก 2) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน ไม่แตกต่างกัน 3) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามระดับการศึกษาแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัดโดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยและด้านครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย ร้อยละ 57.00 มีประสบการณ์ทำงานมากร้อยละ 43.00 มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 78.60 รองลงมาคือระดับการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรีร้อยละ 21.40 และกลุ่มตัวอย่างอยู่ในเขตจังหวัดระยองร้อยละ 48.60 รองลงมาคือจังหวัดจันทบุรีร้อยละ 35.70 และจังหวัดตราด ร้อยละ 15.70 ตามลำดับ 2) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมและเป็นรายด้านอยู่ในระดับมากเรียงลำดับจากมากไปน้อย 3 ลำดับแรก คือ การศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมกีฬานันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชนและการจัดการศึกษาปฐมวัย ตามลำดับ 3) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราดจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนรายด้านส่วนใหญ่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านระบบบริหารและการจัดการศึกษาด้านการส่งเสริมกีฬานันทนาการ และกิจกรรมเด็กเยาวชน และด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรม จารีตประเพณี และภูมิปัญญาท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 5) การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามเขตจังหวัด โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านการจัด

การศึกษาปฐมวัยและด้านครูอาจารย์และบุคลากรทางการศึกษาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เพชรชารี สุทธิประภา (2558 : บทคัดย่อ) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของกศน.ตำบล พื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพปัจจัยและแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา 3) เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของกศน.ตำบล พื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ครูผู้สอน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้เรียนผู้รับบริการ ที่อยู่ในเขตบริการกศน.ตำบล พื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสัมภาษณ์การศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของกศน.ตำบลพื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของกศน.ตำบล พื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชากรที่ให้ข้อมูลยังมีส่วนร่วมเรื่องการตัดสินใจน้อยเพราะเข้าร่วมตามหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง โดยไม่รู้ถึงบทบาทในการแสดงความคิดเห็นประกอบกับการทักษะการนำเสนอความคิดเห็นยังมีน้อยทั้งนี้เหตุผลมาจากการไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ ขาดทักษะการนำเสนอ ทักษะด้านภาษา ความใส่ใจในภาระหน้าที่ที่ได้รับแต่งตั้ง สถานศึกษาไม่ทำความเข้าใจ ไม่ชี้แจงถึงหน้าที่ให้กับคณะกรรมการสถานศึกษารับทราบ ด้านการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ สรุปผลจากประชากรได้ว่าการเข้าร่วมปฏิบัติทุกครั้งไม่ค่อยตระหนักถึงถึงความสำคัญเท่าใดนัก แต่เข้าร่วมปฏิบัติเพื่อให้ครบกระบวนการและดำเนินตามนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ ประชากรผู้ให้ข้อมูลส่วนใหญ่มองเป็นเรื่องไม่จำเป็นหรือมีผลประโยชน์ร่วมน้อย ทั้งนี้เนื่องจากว่าประโยชน์ที่มีผลกระทบกับชุมชนแค่ช่วงระยะเวลาใดเวลาหนึ่ง ไม่มีการต่อยอด หรือขาดความต่อเนื่อง ด้านการที่ส่วนร่วมในการประเมินผล ประชากรที่ให้ข้อมูลได้เข้ามามีส่วนร่วมในการประเมินผล การจัดการศึกษาในรูปแบบของการประเมินความพึงพอใจการสนับสนุนข้อมูลของกศน.ตำบล ซึ่งดำเนินไปตามภาระหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายไม่ได้ตระหนักหรือให้ความสำคัญกับสิ่งที่ดำเนินหรือภาระงานที่พิจารณาเท่าใดนัก สรุปผลด้านแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ กศน.ตำบล พื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย คือการวางแผนนโยบายร่วมกันอย่างครอบคลุม ส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงใจและสม่ำเสมอ เพื่อรับทราบแนวทางการปฏิบัติงานของครูกศน.ตำบลภาวะความเป็นผู้นำผู้บริหาร ครูผู้สอนในการทำกิจกรรมที่จะส่งเสริมการมีส่วนร่วม การชี้แจงภาระบทบาทหน้าที่ของแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนและสนับสนุน

การทำงานของแต่ละฝ่ายให้มีการเผยแพร่ต่อสาธารณะเพื่อสร้างความเข้าใจและเผยแพร่การทำงานด้านจัดการศึกษาให้กับสาธารณชนรับทราบ

สุขตา แดงสุวรรณ (2558 : 2 - 4, 59, 64 - 93, 97 - 105) ได้ทำวิจัยเรื่อง การศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด 2) เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 358 คน ได้มาด้วยวิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้นตามสัดส่วนเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.32 - 0.94 และมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way ANOVA) และตรวจสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการตรวจสอบความแตกต่างของเชฟเฟ้ (Scheffe) ผลการวิจัยพบว่า 1) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลการเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปผลจากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่องการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้ 1) ข้อมูลของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมาก จำนวน 282 คน คิดเป็นร้อยละ 78.80 มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อยจำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 21.20 ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดเล็กจำนวน 127 คน คิดเป็นร้อยละ 35.50 และปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 34.40 และสถานศึกษาขนาดใหญ่ จำนวน 108 คิดเป็นร้อยละ 30.20 2) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

พบว่า อยู่ในระดับมากเรียงตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ 3 ลำดับ ด้านการกำหนดนโยบาย และแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาด้านการให้ความเห็นชอบในการจัดทำสาระหลักสูตร และด้านการให้ความเห็นชอบแผนปฏิบัติการประจำปีของสถานศึกษา 3) การเปรียบเทียบ การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของสถานศึกษา 3.1) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3.2) การมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา เมื่อพิจารณา โดยรวมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปจากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นงานวิจัยต่างประเทศ เป็นการศึกษาเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน ในการจัดการศึกษา โดยมีการศึกษารูปแบบของการมีส่วนร่วม ของประชาชน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและชุมชนทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่า ทางด้านสังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน เป็นการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วม กับความพึงพอใจในการทำงานของครู พบว่าการมีส่วนร่วมของชุมชนส่งผลทางบวกต่อความพึงพอใจ ของครู

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องที่เป็นงานวิจัยในประเทศ เป็นการศึกษาเชิงสำรวจ พบว่าเป็นการศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาคุณภาพและการปฏิบัติงานของครูการศึกษา นอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยตำบล โดยศึกษาเกี่ยวกับการคาดหวังและปัญหาในการพัฒนาคุณภาพและ เสนอแนวทาง ในการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลอยู่ในระดับมาก เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนา การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมาก ส่วนแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษาของการศึกษาของกศน.ตำบล ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เป็นการศึกษาการมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากและเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัด การศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอยู่ในระดับมากและการมีส่วนร่วมขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นจำแนกตามเขตจังหวัด แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นการศึกษา

การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน พบว่า ครูผู้สอนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการ อยู่ในระดับมากและครูผู้สอนที่มีวุฒิการศึกษาและประสบการณ์ทำงานต่างกันมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการไม่แตกต่างกัน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรีและตราด มีขั้นตอนในการดำเนินการ ดังต่อไปนี้

1. การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

การกำหนดประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 128 คน

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ ได้แก่ ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด จำนวน 97 คน ที่คัดเลือกมาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ตารางประมาณขนาดกลุ่มตัวอย่างของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 - 610) ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแสดง ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เพศ	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ชาย	36	27
หญิง	92	70
รวม	128	97

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จำนวน 77 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน จำนวน 19 ข้อ
2. ด้านการประสานงาน จำนวน 22 ข้อ
3. ด้านความร่วมมือ จำนวน 18 ข้อ
4. ด้านการทำงานร่วมกัน จำนวน 9 ข้อ
5. ด้านการประเมินผล จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 83 ข้อ แบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบริหารจัดการ จำนวน 27 ข้อ
2. ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จำนวน 43 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 3 ข้อ
4. ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล จำนวน 10 ข้อ

ผู้วิจัยสร้างและการหาคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยมีวิธีดำเนินการตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. พรรณนาเกี่ยวกับคุณสมบัติเฉพาะของสิ่งที่จะวัด และกำหนดตัวดัชนีชี้วัดของสิ่งที่ต้องการวัดแต่ละตัวอย่างละเอียด ครบถ้วน และชัดเจนโดยนิยามปฏิบัติการของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เลือกเทคนิคที่ใช้ในการวัดในที่นี้ คือ เทคนิคการวัดเจตคติของลิเคิร์ต ที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับจากมากที่สุดจนถึงน้อยที่สุด ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง มากที่สุด เห็นด้วยอย่างยิ่ง ชอบมากที่สุด ปฏิบัติมากที่สุด

ระดับ 4 หมายถึง มาก เห็นด้วย ชอบมาก ปฏิบัติมาก

ระดับ 3 หมายถึง ปานกลาง เฉย ๆ ชอบ ปฏิบัติตามปกติ

ระดับ 2 หมายถึง น้อย ไม่เห็นด้วย ไม่ชอบ ปฏิบัติน้อย

ระดับ 1 หมายถึง น้อยที่สุด ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง ไม่ชอบมากที่สุด ปฏิบัติน้อยที่สุด

3. สร้างข้อความที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จำนวน 77 ข้อความ และข้อความที่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 83 ข้อความ

4. นำข้อความที่สร้างขึ้นทั้งหมดมาปรับปรุงภาษาให้อ่านง่าย เข้าใจง่ายไม่ซับซ้อน แล้วจัดเรียงข้อความตามรูปแบบของการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อความรายข้อ นำแบบตรวจสอบความเที่ยงตรงของข้อความรายข้อไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 คน ลงความเห็นว่ามีข้อความแต่ละข้อตรงกับสิ่งที่ต้องการวัดหรือไม่แล้วนำมาตรวจให้คะแนน โดยให้ 1 คะแนน ถ้าลงความเห็นว่าตรง ให้ 0 คะแนน ถ้าลงความเห็นว่าไม่แน่ใจ และให้ -1 คะแนน ถ้าลงความเห็นว่าไม่ตรง แล้วนำข้อมูลที่ได้ไปหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อความรายข้อ ด้วยวิธีการหาค่าครรชนิ IOC (Index of Item - Objective Congruence) โดยนำคะแนนของผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 5 คน มาหาค่าเฉลี่ยรายข้อแล้วคัดเลือกข้อที่มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปนำไปใช้สร้างแบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและแบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ข้อความที่ใช้วัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จำนวน 77 ข้อ มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 และได้ข้อความที่ใช้วัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 83 ข้อ มีค่าดัชนี IOC ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00

5. นำข้อความที่คัดเลือกไว้ตามข้อ 4 มาสร้างเป็นแบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและแบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดเรียงข้อความหรือข้อคำถามตามลำดับของตัวแปร โดยการสุ่ม (Random) แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดชลบุรีและสระแก้ว จำนวน 40 คน นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ (Item-total Correlation) คัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ข้อความที่ใช้วัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จำนวน 77 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.42 ถึง 0.86 และได้ข้อความที่ใช้วัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 83 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.22 ถึง 0.78

6. นำข้อความที่คัดเลือกไว้ตามข้อ 5 สร้างเป็นแบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและแบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยจัดเรียงข้อความหรือข้อคำถามตามลำดับของตัวแปร โดยการสุ่ม (Random) แล้วนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดนครนายกและปราจีนบุรี ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างของการวิจัยหรือกลุ่มตัวอย่างที่ทดลองใช้ครั้งแรก จำนวน 40 คน

แล้วนำข้อมูลที่ได้นำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นด้วยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990 : 202 - 204) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเท่ากับ 0.98 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยนำสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยติดต่อสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เดือนเมษายน 2560 - เดือนกรกฎาคม 2560 เก็บข้อมูลได้ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของคะแนนดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว, 2535 : 22 - 24)

คะแนนเฉลี่ย 4.51 ถึง 5.00	หมายถึง	มีการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.51 ถึง 4.50	หมายถึง	มีการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.51 ถึง 3.50	หมายถึง	มีการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.51 ถึง 2.50	หมายถึง	มีการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 ถึง 1.50	หมายถึง	มีการดำเนินงานหรือการปฏิบัติงานน้อยที่สุด

2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบ

เพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) โดยมีเกณฑ์ในการแปลความหมาย ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตนะ. 2552 : 314)

- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่า 1.00 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันอย่างสมบูรณ์
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.80 - 0.99 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูงมาก
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.60 - 0.79 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันสูง
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.40 - 0.59 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันปานกลาง
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.20 - 0.39 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำ
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าตั้งแต่ 0.01 - 0.19 หมายถึง มีความสัมพันธ์กันต่ำมาก
- สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์มีค่าเท่ากับ .00 หมายถึง ไม่มีความสัมพันธ์กัน

3. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวิธีการวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติพื้นฐาน

1. ค่าเฉลี่ย (\bar{X})
2. ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. หาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหารายชื่อโดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่าง ข้อความและเนื้อหาที่วัด (Index of Item - Objective Congruence : IOC) ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ
2. หาค่าอำนาจจำแนกรายชื่อด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient) ระหว่างคะแนนรายชื่อกับคะแนนรวมทั้งฉบับ
3. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach)

สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

1. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product - Moment Correlation Coefficient)
2. การวิเคราะห์ถดถอยอย่างง่าย (Simple Regression Analysis)

บทที่ 4

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผู้วิจัยเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

\bar{X}	แทน	ค่าคะแนนเฉลี่ย
S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างแต่ละตัวแปร
r_{xy}	แทน	สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน
X_{tot}	แทน	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย
X_1	แทน	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านการวางแผนงาน
X_2	แทน	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านการประสานงาน
X_3	แทน	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านความร่วมมือ
X_4	แทน	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านการทำงานร่วมกัน
X_5	แทน	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านการประเมินผล
Y_{tot}	แทน	การปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย
Y_1	แทน	การปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านบริหารจัดการ
Y_2	แทน	การปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบล
Y_3	แทน	การปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
Y_4	แทน	การปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุบาลและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล
\hat{Y}	แทน	ค่าการพยากรณ์ของ Y_{tot} จาก X_{tot} ในรูปคะแนนดิบ
a	แทน	ค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

b	แทน	สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
\hat{Z}_y	แทน	ค่าการพยากรณ์ของ Y_{tot} จาก X_{tot} ในรูปคะแนนมาตรฐาน
Z_x	แทน	คะแนนมาตรฐานของ X_{tot}
β	แทน	สัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยตารางประกอบกับคำอธิบาย โดยแบ่งเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายนำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอันดับของแต่ละด้าน

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การปฏิบัติงานของครูศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นำเสนอด้วยค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และอันดับของแต่ละด้าน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นำเสนอด้วยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย นำเสนอด้วยสมการพยากรณ์

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายแสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ตัวแปรพยากรณ์	n = 97		อันดับที่	ระดับ
	\bar{X}	S.D.		
X ₁	4.12	0.67	1	มาก
X ₂	4.06	0.67	3	มาก
X ₃	4.03	0.76	5	มาก
X ₄	4.05	0.72	4	มาก
X ₅	4.11	0.70	2	มาก
X _{tot}	4.07	0.70		มาก

จากตาราง 2 แสดงว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.07$ และ S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) ด้านการวางแผนงาน ($\bar{X} = 4.12$ และ S.D. = 0.67) 2) ด้านการประเมินผล ($\bar{X} = 4.11$ และ S.D. = 0.70) 3) ด้านการประสานงาน ($\bar{X} = 4.06$ และ S.D. = 0.67) 4) ด้านการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.05$ และ S.D. = 0.72) และ 5) ด้านความร่วมมือ ($\bar{X} = 4.03$ และ S.D. = 0.76) ตามลำดับ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังตาราง 3

ตาราง 3 การปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตัวแปรเกณฑ์	n = 97		อันดับที่	ระดับ
	\bar{X}	S.D.		
Y ₁	4.19	0.67	2	มาก
Y ₂	4.19	0.65	1	มาก
Y ₃	4.10	0.68	4	มาก
Y ₄	4.14	0.65	3	มาก
Y _{tot}	4.18	0.66		มาก

จากตาราง 3 แสดงว่า การปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.18$ และ S.D. = 0.66) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ 1) กิจกรรมหลักของการศึกษจากระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล ($\bar{X} = 4.19$ และ S.D. = 0.65) 2) ด้านบริหารจัดการ ($\bar{X} = 4.19$ และ S.D. = 0.67) 3) ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล ($\bar{X} = 4.14$ และ S.D. = 0.65) และ 4) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ($\bar{X} = 4.10$ และ S.D. = 0.68)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังตาราง 4

ตาราง 4 ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตัวแปร	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y _{tot}
X ₁	.32**	.33**	.27**	.19	.41**
X ₂	.41**	.28**	.39**	.25*	.49**
X ₃	.36**	.23*	.35**	.15	.43**
X ₄	.34**	.37**	.26**	.11	.38**
X ₅	.29**	.20*	.11	.05	.23*
X _{tot}	.48**	.38**	.40**	.23*	.55**

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 แสดงว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r_{xy} = .55^{**}$) ซึ่งสามารถอธิบายซึ่งกันและกันได้ร้อยละ 30.25 และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์รายด้านของการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย พบว่า

1. ด้านการวางแผน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

2. ด้านการประสานงาน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านการบริหารจัดการมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลและด้านการมี

ส่วนร่วมของชุมชนและมีความสัมพันธ์ในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับด้านการนิเทศ ติดตาม และรายงานผล

3. ด้านความร่วมมือ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านการบริหารจัดการและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

4. ด้านการทำงานร่วมกัน มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านการบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

5. ด้านการประเมินผล มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านการบริหารจัดการและมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

นอกจากนี้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยด้านการบริหารจัดการและด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล และมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล

การปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายด้านการวางแผนด้านการประสานงานและด้านความร่วมมือ และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับด้านการทำงานร่วมกัน และมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับด้านการประเมินผล

ตอนที่ 4 ผลการวิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ดังตาราง 5

ตาราง 5 การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ตัวแปร	n = 97		df	r_{xy}	a	b	β
	\bar{X}	S.D.					
X_{tot}	4.07	0.70	95	.55**	2.07	.52**	.55**
Y_{tot}	4.18	0.66					

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 แสดงว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับมากและมีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าคงที่ของการพยากรณ์เท่ากับ 2.07 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบเท่ากับ .52 และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .55 สามารถสร้างสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ได้ดังนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 2.07 + .52X$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = .55 Z_x$

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ซึ่งผู้วิจัยได้สรุปผล อภิปรายผล และให้ข้อเสนอแนะการวิจัย ดังนี้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. เพื่อสร้างสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 128 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย จำนวน 97 คน ที่คัดเลือกมาด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตามทฤษฎีการวัดเจตคติของลิเคิร์ต (Likert) จำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย จำนวน 77 ข้อ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผน จำนวน 19 ข้อ
2. ด้านการประสานงาน จำนวน 22 ข้อ

3. ด้านความร่วมมือ	จำนวน 18 ข้อ
4. ด้านการทำงานร่วมกัน	จำนวน 9 ข้อ
5. ด้านการประเมินผล	จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
จำนวน 83 ข้อแบ่งเป็น 4 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านบริหารจัดการ	จำนวน 27 ข้อ
2. ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	จำนวน 43 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	จำนวน 3 ข้อ
4. ด้านการนิเทศ ติดตาม และรายงานผล	จำนวน 10 ข้อ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย โดยนิยามปฏิบัติการตัวแปรทั้ง 2 ตัวแปร แล้วสร้างข้อความที่ใช้วัดตัวแปรทั้งสอง นำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงจุดประสงค์แล้วนำมาทดลองใช้ เพื่อหาอำนาจจำแนกของข้อความรายข้อและความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณีเพื่อขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด เพื่อขอความร่วมมือในการทำวิจัย
2. ผู้วิจัยนำสำเนาหนังสือขอความร่วมมือในการทำวิจัยติดต่อสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง
3. กำหนดวันในการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง เดือนเมษายน 2560 - เดือนกรกฎาคม 2560 เก็บข้อมูลได้ร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

1. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวิธีหาค่าเฉลี่ย และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

3. วิเคราะห์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวิธีวิเคราะห์การถดถอยอย่างง่าย

สรุปผลการวิจัย

1. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

2. การปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน

3. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการ ปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถอธิบายซึ่งกันและกันได้ ร้อยละ 30.25

4. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สามารถพยากรณ์การปฏิบัติงาน ของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ด้วยสมการพยากรณ์ ดังนี้

$$4.1 \text{ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ } \hat{Y} = 2.07 + .52X$$

$$4.2 \text{ สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ } \hat{Z}_y = .55 Z_x$$

อภิปรายผล

ผลการวิจัยครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อ การปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ที่ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผล ดังต่อไปนี้

1. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน เรียงลำดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการวางแผนงาน ด้านการประเมินผล ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านการประสานงาน และด้านความร่วมมือ ทั้งนี้เพราะการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายไม่ว่าจะเป็น บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ รวมทั้งสถานศึกษาอื่นที่มีได้สังกัดสำนักงาน ส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่มีส่วนร่วมในการดำเนินงานการศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในการดำเนินงานการพัฒนาการจัดการศึกษาของ

ศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทำให้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ให้เข้ามามีบทบาทในการจัดกิจกรรม การส่งเสริม และสนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยให้สามารถขับเคลื่อนการทำงานไปได้ด้วยดี ประกอบกับนายกรัฐมนตรี พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มอบนโยบายด้านการศึกษา ข้อ 7 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน ในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการรวมตัว เป็นเครือข่าย และมีส่วนรับผิดชอบในการจัดการศึกษา หันมาให้ความสนใจการพัฒนาเด็กและ เยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ ภาครัฐและเอกชนส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ให้เรียนรู้ ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ ปรับปรุงให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต ให้ทันสมัย เพิ่มบทบาท ของวัดให้เป็นพิพิธภัณฑ์ สร้างแรงจูงใจในการเข้าชม ได้เรียนรู้อย่างสนุกและเพิ่มจินตนาการให้กับเด็ก รวมถึงควรนำปราชญ์ชุมชนที่ได้รับความเชื่อถือและการยอมรับจากชุมชน ให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการถ่ายทอดความรู้และทักษะต่าง ๆ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ทุกสถาบันการศึกษาควรนำ ปราชญ์ชุมชน มาสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้น โดยขึ้นทะเบียนให้สังคม ได้รับรู้รับทราบ และสร้างความร่วมมือ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับปราชญ์ชุมชน และนำเข้ามามีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา การถ่ายทอด ความรู้และทักษะ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ กระทรวงศึกษาธิการ (2559 : ฉ) ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมาก ทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของจากรุวรรณ วงศ์วุฒิ (2555 : 4 - 5, 60 - 62, 73 - 77) เรื่องการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา พบว่า การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้าน ทุกด้าน คือ ด้านการทำงานร่วมกัน ด้านความร่วมมือ ด้านการประเมินผล ด้านการประสานงาน และด้านการวางแผน และงานวิจัยของพชรภรณ์ สิงห์สุรี (2558 : 3 - 4, 50 - 54, 82 - 88) เรื่องการมี ส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด พบว่า การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมาก

2. การปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัด ระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน เรียงลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปน้อย คือ ด้านบริหารจัดการ ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล และด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล ทั้งนี้เพราะการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในตำบลเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้

ของประชาชน ในชุมชนและพัฒนาศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลให้เป็นแหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชน ได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลมีแนวทางในการปฏิบัติงานที่ดี ประกอบกับ นายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มอบนโยบายด้านการศึกษา ข้อ 4 พัฒนาครูกำหนด ยุทธศาสตร์ด้านครูให้ชัดเจนและขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งการผลิตและ พัฒนาครู โดยผลิตครูมีอาชีพรับประกันการมีงานทำวางแผนพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา อย่างเป็นระบบเปลี่ยนการอบรมครูให้เป็น ในเชิงรุก คือ สร้างทีมลงไปทำการฝึกอบรมครูในพื้นที่ โดยตรง เพื่อไม่ต้องให้ครูออกจากห้องเรียนและทอดทิ้งนักเรียน แก้ไขปัญหาการขาดครูในสาขา ที่ขาดแคลน โดยผลักดันให้ครูสภาก่อประกาศเพื่อกำหนดประเภทวิชาและสาขาวิชาชีพ ที่ขาดแคลน ผ่อนปรนให้ผู้ที่มีความรู้สาขาขาดแคลนสามารถขอหนังสืออนุญาตปฏิบัติการสอนได้ โดยไม่มีใบประกอบวิชาชีพ จากนั้นพัฒนาตนเพื่อให้ได้รับ ใบประกอบวิชาชีพครูในภายหลัง รวมถึงแก้ไขปัญหาหนี้สินครูทั้งในระยะสั้นระยะปานกลางและระยะยาว สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ครูต้อง พัฒนา คือ ปรับและพัฒนาวิธีการสอนของตนให้มีคุณภาพ ยึดการพัฒนาเด็กเป็นหลัก และใช้เวลา ให้มากขึ้นในการสร้างกระบวนการเรียนรู้อย่างมีคุณค่าและเกิดคุณภาพต่อตัวเด็ก กระทรวงศึกษาธิการ (2559 : ง) ดังนั้นจึงทำให้การปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด อยู่ในระดับมากทั้งในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับสอดคล้องกับงานวิจัยของพรพิพัฒน์ ชื่อสัตย์ (2555 : 135) เรื่องแนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลในเขต ภูมิภาคตะวันตก พบว่า สภาพการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตำบลอยู่ในระดับมาก

3. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 ซึ่งการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถอธิบายซึ่งและกัน ได้ร้อยละ 30.25 ทั้งนี้เนื่องจากการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ไม่ว่าจะเป็นบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และองค์กรอื่น ๆ ทำให้ การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายให้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัด ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และสามารถขับเคลื่อนการทำงานไปได้ด้วยดี ซึ่งการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นหน่วยจัดกิจกรรมการเรียนรู้อยู่ในตำบล เพื่อส่งเสริม การเรียนรู้ของประชาชนในชุมชนและพัฒนาศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล

เป็นต้น แหล่งเรียนรู้ตลอดชีวิตของชุมชนได้อย่างทั่วถึงและครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายในพื้นที่ โดยครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบลมีแนวทางในการปฏิบัติงานในด้านบวก ประกอบกับนายกรัฐมนตรีพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา มอบนโยบายด้านการศึกษา ข้อ 7 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษาและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต ส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนของสังคมเกิดการรวมตัวเป็นเครือข่าย และมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการจัดการศึกษาหันมาให้ความสนใจการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่เป็นอนาคตของชาติ ภาครัฐและเอกชนส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในและนอกสถานที่ ให้เรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ เช่น พิพิธภัณฑ์ ปรับปรุงให้เป็นพิพิธภัณฑ์ที่มีชีวิต ให้ทันสมัย เพิ่มบทบาทของวัดให้เป็นพิพิธภัณฑ์ สร้างแรงจูงใจในการเข้าชม ได้เรียนรู้อย่างสนุกและเพิ่มจินตนาการให้กับเด็ก รวมถึงควรมีปราชาญชุมชนที่ได้รับความเชื่อถือและการยอมรับจากชุมชนให้เข้ามามีส่วนร่วมในการถ่ายทอดความรู้และทักษะต่าง ๆ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ ทุกสถาบันการศึกษาควรมีปราชาญชุมชนมาสร้างคุณค่าเพิ่มขึ้น โดยขึ้นทะเบียนให้สังคมได้รับรู้รับทราบ และสร้างความร่วมมือ สร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับปราชาญชุมชน และนำเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา การถ่ายทอดความรู้และทักษะ ทำให้เกิดสังคมแห่งการเรียนรู้ สังคมแห่งความรู้ และข้อ 4 พัฒนาคู่มือกำหนดยุทธศาสตร์ด้านครูให้ชัดเจน และขับเคลื่อนสู่การปฏิบัติให้ครอบคลุมทุกด้านทั้งการผลิตและพัฒนาครู โดยผลิตครูมืออาชีพ รับประกันการทำงานทำ วางแผนพัฒนาคู่มือและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเป็นระบบ เปลี่ยนการอบรมครูให้เป็นในเชิงรุก คือ สร้างทีมลงไปทำการฝึกอบรมครูในพื้นที่โดยตรง เพื่อไม่ต้องให้ครูออกจากห้องเรียนและทอดทิ้งนักเรียน แก้ไขปัญหาการขาดครูในสาขาที่ขาดแคลน โดยผลักดันให้ครูสภาออกประกาศเพื่อกำหนดประเภทวิชาและสาขาวิชาชีพที่ขาดแคลน ผ่อนปรนให้ผู้ที่มีคุณวุฒิสถาขาดแคลนสามารถขอหนังสืออนุญาตปฏิบัติการสอนได้ โดยไม่มีใบประกอบวิชาชีพ จากนั้นพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้รับใบประกอบวิชาชีพครูในภายหลัง รวมถึงแก้ไขปัญหาหนี้สินครู ทั้งในระยะสั้นระยะปานกลาง และระยะยาว สิ่งที่สำคัญที่สุดที่ครูต้องพัฒนา คือ ปรับและพัฒนาวิธีการสอนของตนเองให้มีคุณภาพ ยึดการพัฒนาเด็กเป็นหลัก และใช้เวลาให้มากขึ้นในการสร้างกระบวนการเรียนรู้ อย่างมีคุณค่า และเกิดคุณภาพต่อตัวเด็ก ดังนั้นจึงทำให้การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสามารถอธิบายซึ่งและกันได้ร้อยละ 30.25 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคิม (Kim, 2001 : 112) เรื่องความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการและความพึงพอใจในการทำงานของครูในโรงเรียนระดับชั้น

มัธยมศึกษาตอนปลายของประเทศเกาหลี พบว่า การมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจสั่งการของครูมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความพึงพอใจในการทำงานของครู

4. การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 จากความสัมพันธ์ระหว่างการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายกับการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ .55 นั้น สามารถสร้างสมการพยากรณ์การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย โดยการคำนวณค่าคงที่ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้เท่ากับ 2.07 ค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบได้เท่ากับ .52 และค่าสัมประสิทธิ์ของการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐานได้เท่ากับ .55 ซึ่งสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ คือ $\hat{Y} = 2.07 + .52X$ หมายความว่า ถ้าการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพิ่มขึ้น 1 ส่วน จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสูงขึ้น .52 ส่วน หรือการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยดีขึ้นร้อยละ 52 และสามารถสร้างสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน คือ $\hat{Z}_y = .55 Z_x$ หมายความว่า ในรูปคะแนนมาตรฐานถ้าการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายเพิ่มขึ้น 1 ส่วน จะส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยสูงขึ้น .55 ส่วนหรือการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายจะส่งผลให้การปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยดีขึ้นร้อยละ 55

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรศึกษาการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด ในด้านความร่วมมือ ควรสนับสนุนให้บุคลากรได้มีส่วนร่วมในการกำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมิน และรายงานผลการดำเนินงาน

2. ควรจัดประชุมชี้แจงกระบวนการทำงานและประเมินติดตามผล เพื่อให้เครือข่ายได้มีส่วนร่วม อันจะนำไปสู่การร่วมกันจัดการศึกษาตลอดชีวิตเพื่อปวงชนอย่างแท้จริง

3. เครือข่ายควรมีส่วนร่วมให้คำแนะนำปรึกษาการจัดการความรู้ร่วมกันในพื้นที่ตามแหล่งเรียนรู้ที่มีอยู่ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล เพื่อส่งเสริมการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะของการวิจัยต่อไป และเพื่อต่อยอดองค์ความรู้ให้ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น และเป็นประโยชน์ในการศึกษาค้นคว้า จึงขอเสนอแนะวิธีการวิจัยต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
2. ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวิธีการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression)
3. ควรศึกษาปัจจัยเชิงสาเหตุที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวิธีการวิเคราะห์เส้นทาง (Path Analysis)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (25 มีนาคม 2551). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องการกำหนดอำนาจและหน้าที่ของสถานศึกษา พ.ศ. 2551.
- _____. (2559). ปฏิรูปการศึกษาเพื่ออนาคตประเทศไทย มั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน นโยบายด้านการศึกษานายกรัฐมนตรี (พลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา). พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : 21 เซ็นจูรี่.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2546). การจัดการเครือข่าย : กลยุทธ์สู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพฯ : ชัคเซียเพรส.
- คมสัน ขจรชีพพันธุ์งาม. (2550). การบริหารโครงการ. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- จรววยพร ธรณินทร์. (2550). แนวโน้มการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยยุคใหม่ ทิศทางกศน. ยุคใหม่ปี 2551. (เอกสารการประชุมผู้บริหารกศน.ทั่วประเทศ). กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- จารูวรรณ วงศ์วุฒิ. (2555). การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเขียงคำจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). พะเยา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา.
- จินตนา สุธจามันท์. (2549). การศึกษาและพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้งเฮ้าส์.
- ชัยสิทธิ์ สีนสมบูรณ์ทอง. (2547). คัมภีร์สร้างสมรรถนะผู้นำโลกาภิวัตน์. กรุงเทพฯ : วีสิตีเอชั่น.
- ชาญชัย อาจินสมาจาร. (2543). ทักษะการบริหารทีมงาน. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2552). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัยฉบับปรับปรุง. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : ไทยเนรมิตกิจอินเตอร์โพรเกรสซีฟ.
- ธีระพงษ์ แก้วหาวงษ์. (2544). กระบวนการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็ง. ขอนแก่น : คลังนานาวิทย์.
- นงลักษณ์ สุทธิวิวัฒน์พันธ์. (2546). คิดและทำอย่างผู้นำ. กรุงเทพฯ : สนุกอ่าน.
- นรินทร์ชัย พัฒนาพงศา. (2546). การมีส่วนร่วมหลักการพื้นฐานเทคนิคและกรณีตัวอย่าง. เชียงใหม่ : คณะเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เนตร์พัฒนา ยาวีราช. (2545). การจัดการสำนักงานในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด. กรุงเทพฯ : มณฑลการพิมพ์.
- บดินทร์ รัศมีเทศ. (2550). ระบบสารสนเทศเพื่อการจัดการการผลิตความสัมพันธในการทำงานร่วมกันของระบบย่อยในองค์กรการบริหารการดำเนินงาน. กรุงเทพฯ : วิตตี้กรุ๊ป.

- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (กรกฎาคม 2535). “การอ้างอิงประชากรเมื่อใช้เครื่องมือแบบมาตราส่วนประมาณค่ากับกลุ่มตัวอย่าง,” การวัดผลการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม. 3 (1) : 22 - 24.
- ประเวศ ะสี. (2543). จุดประกายการปฏิรูปการเรียนรู้สู่สหัสวรรษใหม่. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- ปัญญา ธิมาชัย. (2556). การมีส่วนร่วมในการบริหารการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พชรภรณ์ สิงห์สุรี. (2558). การมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พรพิพัฒน์ ชื่อสัตย์. (2555). แนวทางการพัฒนาคุณภาพการปฏิบัติงานของครู กศน.ตำบล ในเขตภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การศึกษาด้านจิตวิทยาและการพัฒนามนุษย์). นครปฐม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” (19 สิงหาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก. หน้า 1-8.
- “พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551,” (3 มีนาคม 2551). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 125 ตอนที่ 41 ก หน้า 1-11.
- เพชรชารี สุทธิประภา. (2558). การศึกษาแนวทางส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของ กศน.ตำบล พื้นที่อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงใหม่ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2547). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม : ประชาชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและราชการ. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย.
- ยงยุทธ พฒานนท์. (กรกฎาคม-กันยายน 2546). “การมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดการศึกษา,” วิทยจารย์. 102 (3) : 21 - 27.
- บุคา รักไทย และเบญจมาศ อ่าพันธ์. (2545). การบริหารความเปลี่ยนแปลง. กรุงเทพฯ : เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- วีระศักดิ์ วงศ์อินทร์. (2557). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

- สมบัติ สุวรรณพิทักษ์. (2551). **พัฒนาหลักสูตรและการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบ.**
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และวิชุนา ปาณปุลณัง. (2546). **กลยุทธ์คืนปัญญาสู่ชุมชน :**
กรณีศึกษาของโรงเรียนสามประโยชน์กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคณะ. (2544). **รวมบทความทางการประเมินโครงการ.** กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมิต รัชฎกร. (2546). **เทคนิคการประสานงาน.** กรุงเทพฯ : สายธาร.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **ชุดฝึกอบรมผู้นำชุมชน.** กรุงเทพฯ : แอล.ที.เพรส.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2551). **ก้าวต่อไปของ กศน.**
กรุงเทพฯ : ชุมพรพรีนซ์แอนดส์ไชน่า.
- _____. (2553). **คู่มือการปฏิบัติงานหัวหน้ากศน.ตำบล.** กรุงเทพฯ : รั้งสีการพิมพ์.
- _____. (2554). **มาตรฐานกศน. ตำบลปี 2554.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตร
แห่งประเทศไทย.
- _____. (2559). **ยุทธศาสตร์และจุดเน้น การดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2559.** กรุงเทพฯ :
สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- _____. (ม.ป.ป.). **บทนำ กศน.กับการทำงานร่วมกับภาคีเครือข่าย.** กรุงเทพฯ : สำนักงานฯ.
- สำนักบริหารงานการศึกษานอกโรงเรียน. (2549). **แผนยุทธศาสตร์ปฏิรูปการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัยเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต.** กรุงเทพฯ : รั้งสีการพิมพ์.
- สุชาติ แดงสุวรรณ. (2558). **การศึกษาที่มีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาของคณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด.** วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). จันทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- เสาวนิตย์ ชัยมุสิก. (2545). **การจัดทำแผนกลยุทธ์ระดับสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ : บั๊กพอยท์.
- อนันต์ เพ็ญทอง. (2553). **ปัญหาการเรียนการสอนของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา
ตามอัธยาศัยอำเภอในพื้นที่จังหวัดฉะเชิงเทราตามการรับรู้ของนักศึกษานอกโรงเรียน
และครูการศึกษานอกโรงเรียน.** วิทยานิพนธ์ คศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อรุณี เวียงแสง และคณะ. (2548). **การติดตามและประเมินผลแบบมีส่วนร่วม.** กรุงเทพฯ :
พิสิษฐ์ไทยออฟเซต.

- อุทัย บุญประเสริฐ. (2545). การบริหารจัดการสถานศึกษาโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฮเลน เรโนลด์ และแมรี อี ทราเมล. (ม.ป.ป.). เพิ่มผลงานอย่างมีระบบ. กรุงเทพฯ : ชีดีคอมพิว.
- Cohen, J.M. and Uphoff, N.T. (1977). **Rural Development Participation : Concepts and Measures for Project Design, Implementation and Evaluation.** New York : Rural Development Committee Center for International Studies, Cornell University.
- Cronbach, L.J. (1990). **Essentials of Psychological Testing.** 5th ed. New York : Harper Collins.
- David, K. and Keehn, T.B. (1971). **Non School Population Education.** Chicago : Mimeographed.
- Gold, S.E. (2000). "Community Organizing at a Neighborhood High School : Promises and Dilemmas in Building Parent - educator Partnership and Collaborations," **Pro Quest Digital Dissertations.** 60 (7) : 295.
- Kim, Eung - Gweon. (2001). **The Relationships Between Decision-making Participation and Job Satisfaction among Korean High School Teachers.** (Online). Available : <http://cmu.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>. 1 June 2003.
- Krejcie, R.V. and Morgan, D.W. (1970). "Determining Sample Size far Research Activities," **Educational and Psychological Measurement.** 30 (3) : 607 - 610.
- Olson, D. Robert. (1998). **A Study of Teacher Participation and the Rationality of Decision Making in Site-based Managed and Nonsite-based Managed Elementary School (Site Based Management).** (Online). Available : <http://cmu.thailis.uni.net.th/dao/detail.nsp>. 1 June 2003.
- Schuler, B. (February 1990). "Citizen Participation in Educational Decision - Making," **Dissertation Abstracts International.** 51(8) : 2595-A.
- Sheffield, J.R. and Diejomaoh, V.P. (1972). **Non-Formal Education in Africa Development.** New York : African-American Institute.

ภาคผนวก

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ก
รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ดร.กัญจน์โชติ สหพัฒน์สมบัติ รองผู้อำนวยการรักษาการในตำแหน่งผู้อำนวยการสำนักงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี
2. นางอุบลรัตน์ ชุณหพันธ์ ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเมืองจันทบุรี
3. นายชัชพงศ์ สร้อยแสง ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสอยดาว จันทบุรี
4. นางสาวอนงค์นารถ เหล็กมฤดี ครูชำนาญการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสอยดาว จันทบุรี
5. นางสาวธนาพร มาสกุล ครูชำนาญการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอขลุง จันทบุรี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ข
หนังสือขอความร่วมมือในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๖๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน รองผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดจันทบุรี
สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวปัทมา กะจะวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี อาจารย์นริศ สวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ ที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก ท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๖๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางอุบลรัตน์ ชุณหพันธ์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวปัทมา กะจะวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาครอบครัวและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี อาจารย์ณริศ สวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ ที่นักศึกษารวบรวมขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก ท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๖๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นายชัชพงศ์ สร้อยแสง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวปัทมา กะจะวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี อาจารย์นริศ สวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ ที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก ท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๓ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๖๘

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน ผู้อำนวยการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอสอยดาว

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวปัทมา กะจะวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี อาจารย์นริศ สวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าบุคลากรในหน่วยงานของท่าน คือ นางสาวอนงค์นารถ เหลี่ยมฤดี เป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญบุคลากรดังกล่าวเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)

รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๘๓๑ ๘๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๘๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๖๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ

เรียน นางสาวธนาพร มาสกุล

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๑ ชุด

ด้วยนางสาวปัทมา กะจะวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลกระทบต่อการปฏิบัติงานของครูศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี อาจารย์นริศ สวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รายละเอียดแบบสอบถามตามสิ่งที่ส่งมาด้วย

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี เห็นว่าท่านเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญ ในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอเชิญท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรง (Validity) ของเครื่องมือ ที่นักศึกษารวบรวมขึ้น เพื่อใช้ในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณารับเชิญ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จาก ท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๗๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ๔๐ ชุด

ด้วยนางสาวปัทมา กะจะวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี อาจารย์นริศ สวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางสาวปัทมา กะจะวงษ์ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ของท่านเพื่อตรวจสอบเครื่องมือที่นักศึกษาสร้างขึ้น

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย
โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘
โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ที่ ศธ ๐๕๕๒.๑๓/ว ๐๗๑

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
อ.เมือง จ.จันทบุรี ๒๒๐๐๐

๑๑ เมษายน ๒๕๖๐

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์รวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย
เรียน

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถามเพื่อการวิจัย จำนวน ชุด

ด้วยนางสาวปัทมา กะจะวงษ์ นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ได้รับอนุมัติให้ทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด” โดยมี อาจารย์นริศ สวัสดิ์ เป็นประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และอาจารย์เจนจบ สุขแสงประสิทธิ์ เป็นกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งผู้วิจัยได้เลือกศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของท่านเป็นกลุ่มตัวอย่าง จึงต้องนำเครื่องมือในการวิจัยมาเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูของท่าน

เพื่อให้การดำเนินการทำวิทยานิพนธ์เป็นไปด้วยความเรียบร้อย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านโปรดอนุญาตให้นางสาวปัทมา กะจะวงษ์ เข้าเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา หวังว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณ มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์ชัยยนต์ ประดิษฐ์ศิลป์)
รักษาราชการแทนคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐ ๓๙๓๑ ๙๑๑๑ ต่อ ๑๑๓๘

โทรสาร ๐ ๓๙๔๗ ๑๐๖๑

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เรื่อง การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายที่ส่งผลต่อการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุเคราะห์
และการศึกษาตามอัธยาศัย ในจังหวัดระยอง จันทบุรี และตราด

คำชี้แจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยฉบับนี้แบ่งออกเป็น 2 ตอน

ตอนที่ 1 แบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 77 ข้อความ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงาน จำนวน 19 ข้อ
2. ด้านการประสานงาน จำนวน 22 ข้อ
3. ด้านความร่วมมือ จำนวน 18 ข้อ
4. ด้านการทำงานร่วมกัน จำนวน 9 ข้อ
5. ด้านการประเมินผล จำนวน 9 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 83 ข้อความ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริหารจัดการ จำนวน 27 ข้อ
2. ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาอนุเคราะห์และการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล จำนวน 43 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน จำนวน 3 ข้อ
4. ด้านการนิเทศ ติดตาม และรายงานผล จำนวน 10 ข้อ

ผู้วิจัยขอความร่วมมือจากท่านในการตอบแบบวัดทั้ง 2 ตอน โดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องตามระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายตามความคิดเห็นของท่านและระดับการปฏิบัติงานของท่าน

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบวัดครั้งนี้

นางสาวปัทมา กะจะวงษ์

นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี

ตอนที่ 1 แบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับของลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 77 ข้อความ แบ่งเป็น 5 ด้าน ดังนี้

1. ด้านการวางแผนงาน	จำนวน 19 ข้อ
2. ด้านการประสานงาน	จำนวน 22 ข้อ
3. ด้านความร่วมมือ	จำนวน 18 ข้อ
4. ด้านการทำงานร่วมกัน	จำนวน 9 ข้อ
5. ด้านการประเมินผล	จำนวน 9 ข้อ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมของอยู่ในระดับใดแล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย ตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
4	หมายถึง ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 2 แบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ ลิเคิร์ต (Likert Scale) จำนวน 83 ข้อความ แบ่งเป็น 4 ด้าน ดังนี้

1. ด้านบริหารจัดการ	จำนวน 27 ข้อ
2. ด้านกิจกรรมหลักของการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	จำนวน 43 ข้อ
3. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน	จำนวน 3 ข้อ
4. ด้านการนิเทศ ติดตาม และรายงานผล	จำนวน 10 ข้อ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าการปฏิบัติงานของครูการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอยู่ในระดับใด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องการปฏิบัติงานของครูการศึกษาออกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้ตรงกับระดับการปฏิบัติงานของท่านซึ่งแต่ละระดับมีความหมายดังนี้

5	หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในมากที่สุด
4	หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง มีการปฏิบัติงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 1 แบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย				
		5	4	3	2	1
ด้านการวางแผน						
1.	มีส่วนร่วมในการสำรวจปัญหาการศึกษาของประชาชน					
2.	มีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน					
3.	มีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน					
4.	มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน					
5.	มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน					
6.	มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นสำคัญของการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล					
7.	มีส่วนร่วมในการนำเสนอประเด็นปัญหาของการพัฒนากศน.ตำบล					
8.	มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของกศน.ตำบล					
9.	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของกศน.ตำบล					
10.	มีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจของกศน.ตำบล					
11.	มีส่วนร่วมในการกำหนดสภาพความสำเร็จของกศน.ตำบล					
12.	มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา					
13.	มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา					
14.	มีส่วนร่วมในการประเมินแผนงาน โครงการ					
15.	มีส่วนร่วมในการประเมินผล โครงการ					
16.	มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของกศน.					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย				
		5	4	3	2	1
17.	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปรับวิสัยทัศน์ของกศน.ตำบล					
18.	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดภารกิจของกศน.ตำบล					
19.	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดสภาพความสำเร็จของกศน.ตำบล					
ด้านการประสานงาน						
20.	มีการประสานงานด้วยหนังสือราชการ					
21.	มีการประสานงานโดยการประชุม					
22.	มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่					
23.	มีการประสานงานทางโทรศัพท์					
24.	มีการประสานงานทาง Application Facebook					
25.	มีการประสานงานทาง Application Line					
26.	มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
27.	มีส่วนร่วมในการจัดระบบการประสานงานที่มีคุณภาพ					
28.	มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการประสานงาน					
29.	มีส่วนร่วมในการ ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับบุคคลภายนอก					
30.	มีส่วนร่วมในการประสานงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับหน่วยงานในชุมชน					
31.	มีส่วนร่วมในการประสานงานในการจัดหาสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน					
32.	มีส่วนร่วมในการประสานงานในการจัดหาปราชญ์ชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร					
33.	มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น					
34.	มีการประสานงานกับสถาบันทางศาสนา					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย				
		5	4	3	2	1
35.	มีการประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล					
36.	มีการประสานงานกับหน่วยงานและสถาบันทางการศึกษา					
37.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานหรือผู้เตรียมการรับการนิเทศ					
38.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานติดตามและประเมินผล					
39.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม					
40.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมตอบคำถาม					
41.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมการเป็นผู้นำชม					
ด้านความร่วมมือ						
42.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนระดมงบประมาณ					
43.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
44.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน					
45.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนโต๊ะ เก้าอี้					
46.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศ					
47.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนตู้เอกสาร					
48.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านอาคารสถานที่					
49.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวิทยากร					
50.	การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงาน					
51.	การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้					
52.	มีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
53.	เข้าร่วมพิธีเปิดกิจกรรมต่างๆ					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย				
		5	4	3	2	1
54.	มีส่วนร่วมในการจัดการฝึกอบรมต่าง ๆ					
55.	ช่วยประชาสัมพันธ์การรับสมัครผู้เรียน					
56.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้					
57.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน					
58.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ					
59.	ร่วมเป็นคณะกรรมการของศูนย์การเรียนรู้					
ด้านการทำงานร่วมกัน						
60.	ภาคีเครือข่ายทราบถึง โครงสร้างของกศน.ตำบล					
61.	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการทักษะชีวิต					
62.	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการพัฒนาสังคมและชุมชน					
63.	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการเศรษฐกิจพอเพียง					
64.	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการการฝึกอาชีพชุมชน					
65.	ภาคีเครือข่ายเข้าใจในระบบทำงานของกศน.ตำบล					
66.	กศน.ตำบล เข้าใจในระบบทำงานของภาคีเครือข่าย					
67.	กศน.ตำบล เข้าร่วมกับภาคีเครือข่ายเป็นประจำทุกเดือน					
68.	ภาคีเครือข่ายเข้าร่วมกับกศน.ตำบล ประจำทุกเดือน					
ด้านการประเมินผล						
69.	มีส่วนร่วมในการประเมินบริบทของกศน.ตำบล					
70.	มีส่วนร่วมในการประเมินปัจจัยของกศน.ตำบล					
71.	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงานโครงการ กิจกรรม ของกศน.ตำบล					
72.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานหรือผู้เตรียมการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม					

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	ระดับการมีส่วนร่วม ของภาคีเครือข่าย				
		5	4	3	2	1
73.	มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ของกศน.ตำบล					
74.	มีส่วนร่วมในการรับทราบและพิจารณาให้ความเห็นชอบการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมของกศน.ตำบล					
75.	มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ของกศน.ตำบล					
76.	มีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบบของกศน.ตำบล					
77.	มีส่วนร่วมในการนำผลการประเมินไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของกศน.ตำบล			☐		

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตอนที่ 2 แบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการปฏิบัติงาน ของครูการศึกษา จากระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารจัดการ						
ด้านกายภาพ						
1.	ปรับปรุงทั้งภายในและภายนอกอาคารสถานที่					
2.	อาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกมีความสะอาด รมรื่น สบายงาม					
3.	อาคารสถานที่มีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย					
4.	อาคารสถานที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้					
5.	มีอาคารสถานที่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้					
6.	มีแหล่งเรียนรู้สำหรับบริการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ ที่ทันสมัย					
7.	มีสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย					
8.	มีสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน					
9.	มีสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน					
10.	มีสื่อการเรียนรู้ เช่น หนังสือแบบเรียนหนังสือทั่วไป					
11.	มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ชุดการเรียน					
12.	มีวัสดุประกอบการเรียนรู้					
13.	มีครุภัณฑ์ประกอบการเรียนรู้					
14.	มีเครื่องเล่นดีวีดี อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม วิทยุโทรทัศน์					
15.	มีการดูแล บำรุงรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน					
ด้านบุคลากร						
16.	ครูคน.ตำบล มีการประสานงานกับทุกภาคส่วน					
17.	ครูคน.ตำบล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักศึกษาคน.					

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการปฏิบัติงาน ของครูการศึกษานอก ระบบและการศึกษาตาม อัธยาศัย				
		5	4	3	2	1
18.	ครู กศน. ตำบล จัดกิจกรรม กศน. ให้กับชุมชน					
19.	ได้รับการอบรมพัฒนาตนเองตามเกณฑ์ กศน.					
20.	ปฏิบัติตามแผนที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอหรือจังหวัด กำหนด					
21.	สรรหาคณะกรรมการ กศน. ตำบลตามหลักเกณฑ์มาตรฐาน ครู กศน. ตำบล					
22.	คณะกรรมการ กศน. ตำบล ชี้แจงเพื่อความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการดำเนินงานของ กศน. ตำบล					
23.	เสริมสร้างแรงจูงใจ ให้คณะกรรมการ กศน. ตำบล เข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของ กศน. ตำบล					
24.	ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการในการจัดประชุมคณะกรรมการ กศน. ตำบล					
25.	มีการรวบรวมและจัดทำทำเนียบภาคีเครือข่ายในระดับตำบล					
26.	สร้างความเข้าใจให้แก่ภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการดำเนินงาน กศน. ตำบล					
27.	เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมของภาคีเครือข่าย ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม กศน. ตำบล					
ด้านกิจกรรมหลัก						
28.	พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศของชุมชน					
29.	จัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน โดยใช้แบบของ สำนักงาน กศน.					
30.	ประมวลผล และจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศนำมาใช้ ในการบริหารจัดการของ กศน. ตำบล					
31.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพ กศน. ตำบล					
32.	จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี					

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการปฏิบัติงาน ของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย				
		5	4	3	2	1
33.	ชี้แจงและนำเสนอแผน ต่อดัชนีกรรมการกศน.ตำบล และ ภาคีเครือข่าย					
34.	นำเสนอแผนให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยอำเภอเพื่อพิจารณา อนุมัติ					
35.	นำเสนอความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและสารสนเทศของชุมชน ที่ถูกต้องและทันสมัย					
36.	นำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการ ดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ด้านการตลาดชุมชน สินค้าชุมชน การแนะแนวอาชีพ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ฯลฯ					
37.	จัดแสดงข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบเอกสาร หรือแผนภูมิ					
38.	แสดงข้อมูล สารสนเทศในรูปแบบแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์					
39.	แสดงข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์					
40.	สืบค้นและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและข้อมูล ที่เป็นประโยชน์ต่อการดำรงชีวิต					
41.	ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และทักษะในการใช้ คอมพิวเตอร์					
42.	ส่งเสริมประชาชนมีความรู้และทักษะจากเครือข่าย อินเทอร์เน็ต ในการสืบค้นข้อมูล					
43.	ประสานความร่วมมือในแนวราบกับภาคีเครือข่าย					
44.	ประสานงานและวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชน					
45.	รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของภาคีเครือข่าย ในการจัด การเรียนรู้					

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการปฏิบัติงาน ของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย				
		5	4	3	2	1
46.	เชื่อมโยงรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาคีเครือข่าย กับ กศน.ตำบล					
47.	ส่งเสริมและจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย					
48.	พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลายและสอดคล้องกับ ความต้องการของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน					
49.	พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร					
50.	จัดทำเว็บไซต์การศึกษานอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัยตำบล					
51.	ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการติดต่อกับผู้เรียน ผู้รับบริการ ที่อยู่ต่างหมู่บ้าน ชุมชน					
53.	ออกแบบกิจกรรม โปรแกรมการศึกษาที่เหมาะสม กับกลุ่มเป้าหมาย					
54.	ครูกศน.ตำบล ร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ออกแบบกิจกรรม โปรแกรมหรือโครงการในลักษณะบูรณาการระหว่าง วิถีชีวิตการทำงานและการเรียนรู้					
55.	เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน					
56.	จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้แก่ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชน					
57.	ส่งเสริมการรู้หนังสือในชุมชน					
58.	จัดทำแผนการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับกลุ่มเป้าหมาย ในตำบล					
59.	จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือ ในกลุ่มอายุ 15 - 59 ปี					
60.	จัดทำแผนยกระดับการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน					

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการปฏิบัติงาน ของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย				
		5	4	3	2	1
61.	วางแผนการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐานร่วมกับภาคีเครือข่าย					
62.	จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้กับผู้เรียน					
63.	ทำแผนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ/หลักสูตรอาชีพ ระยะสั้นให้กับชุมชน					
64.	ทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ ความจำเป็นของชุมชน					
65.	จัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน					
66.	จัดทำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน					
67.	ให้บริการสื่อการเรียนทุกประเภทให้แก่ชุมชน					
68.	ให้บริการวิทยุชุมชน หรือหอกระจายข่าว ในชุมชน					
69.	ให้บริการการศึกษาทางไกล (ETV) แก่ผู้เรียน					
70.	ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน					
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน						
71.	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชน และทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญของกศน.ตำบล					
72.	ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานของกศน.ตำบล					
73.	ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสริมสร้างและพัฒนาระบบ เครือข่ายการเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์ ICT ตำบล					
ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล						
74.	ประสานภาคีเครือข่ายร่วมนิเทศ ติดตามผล การปฏิบัติงาน					
75.	จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่					

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ระดับการปฏิบัติงาน ของครูการศึกษา นอกระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย				
		5	4	3	2	1
76.	มีการนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการ ประจำปี					
77.	จัดให้มีประชาานิเทศกิจกรรมในพื้นที่					
78.	จัดทำปฏิทินการรายงานผลการจัดกิจกรรม					
79.	เก็บข้อมูลและรวบรวมผลการจัดกิจกรรม					
80.	สังเคราะห์ข้อมูลและผลการจัดกิจกรรม					
81.	รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด					
82.	จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี					
83.	รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของกศน.ตำบล					

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ภาคผนวก ง
คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ตาราง 6 คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตอนที่ 1 แบบวัดการมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	IOC	r
ด้านการวางแผน			
1.	มีส่วนร่วมในการสำรวจปัญหาการศึกษาของประชาชน	1.00	0.78
2.	มีส่วนร่วมในการสำรวจความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน	1.00	0.72
3.	มีส่วนร่วมในการรวบรวมข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน	1.00	0.59
4.	มีส่วนร่วมในการนำเสนอข้อมูลสภาพปัญหาความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน	1.00	0.73
5.	มีส่วนร่วมในการคิดวิเคราะห์ปัญหา ความต้องการด้านการศึกษาของประชาชน	1.00	0.75
6.	มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นสำคัญของการพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	1.00	0.75
7.	มีส่วนร่วมในการนำเสนอประเด็นปัญหาของการพัฒนา กศน.ตำบล	1.00	0.76
8.	มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของ กศน.ตำบล	1.00	0.61
9.	มีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ของ กศน.ตำบล	1.00	0.52
10.	มีส่วนร่วมในการกำหนดภารกิจของ กศน.ตำบล	1.00	0.54
11.	มีส่วนร่วมในการกำหนดสภาพความสำเร็จของ กศน.ตำบล	1.00	0.42
12.	มีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	1.00	0.61
13.	มีส่วนร่วมในการเสนอโครงการ ให้สอดคล้องกับสภาพปัจจุบันของชุมชนในการพัฒนาการศึกษา	1.00	0.50
14.	มีส่วนร่วมในการประเมินแผนงานโครงการ	1.00	0.57
15.	มีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ	1.00	0.44
16.	มีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมายของ กศน.ตำบล	1.00	0.74
17.	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการปรับวิสัยทัศน์ของ กศน.ตำบล	1.00	0.74
18.	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดภารกิจของ กศน.ตำบล	1.00	0.76

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	IOC	r
19.	มีส่วนร่วมในการให้ข้อเสนอแนะในการกำหนดสภาพความสำเร็จของกสน.ตำบล	1.00	0.76
ด้านการประสานงาน			
20.	มีการประสานงานด้วยหนังสือราชการ	1.00	0.74
21.	มีการประสานงานโดยการประชุม	1.00	0.70
22.	มีการประสานงานกับเจ้าหน้าที่	1.00	0.66
23.	มีการประสานงานทางโทรศัพท์	1.00	0.54
24.	มีการประสานงานทางApplication Facebook	1.00	0.64
25.	มีการประสานงานทาง Application Line	1.00	0.71
26.	มีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์การจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1.00	0.76
27.	มีส่วนร่วมในการจัดระบบการประสานงานที่มีคุณภาพ	1.00	0.86
28.	มีส่วนร่วมในการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบในการประสานงาน	1.00	0.73
29.	มีส่วนร่วมในการ ประสานความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับบุคคลภายนอก	1.00	0.79
30.	มีส่วนร่วมในการประสานงานการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับหน่วยงานในชุมชน	1.00	0.66
31.	มีส่วนร่วมในการประสานงานในการจัดหาสถานที่เพื่อจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชุมชน	1.00	0.52
32.	มีส่วนร่วมในการประสานงานในการจัดหาภูมิปัญญาท้องถิ่นมาเป็นวิทยากร	1.00	0.47
33.	มีการประสานงานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	1.00	0.73
34.	มีการประสานงานกับสถาบันทางศาสนา	1.00	0.71
35.	มีการประสานงานกับโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพ	1.00	0.60
36.	มีการประสานงานกับหน่วยงานและสถาบันทางการศึกษา	1.00	0.71
37.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานหรือผู้เตรียมการรับการนิเทศ	1.00	0.72
38.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานติดตามและประเมินผล	1.00	0.72

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	IOC	r
39.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงาน ตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม	1.00	0.67
40.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมตอบคำถาม	1.00	0.60
41.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานในการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม การเป็นผู้นำชม	0.60	0.68
ด้านความร่วมมือ			
42.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนระดมงบประมาณ	1.00	0.69
43.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1.00	0.60
44.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนสื่อการเรียนการสอน	1.00	0.78
45.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนโต๊ะ เก้าอี้	1.00	0.70
46.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนเทคโนโลยีสารสนเทศ	1.00	0.73
47.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนผู้เอกสาร	0.60	0.79
48.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนด้านอาคารสถานที่	1.00	0.80
49.	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนวิทยากร	1.00	0.78
50.	การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแรงงาน	1.00	0.71
51.	การมีส่วนร่วมในการสนับสนุนแหล่งเรียนรู้	1.00	0.72
52.	มีส่วนร่วมในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1.00	0.75
53.	เข้าร่วมพิธีเปิดกิจกรรมต่าง ๆ	1.00	0.48
54.	มีส่วนร่วมในการจัดการฝึกอบรมต่าง ๆ	1.00	0.60
55.	ช่วยประชาสัมพันธ์การรับสมัครผู้เรียน	1.00	0.51
56.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้	1.00	0.55
57.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	1.00	0.65
58.	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ	1.00	0.58
59.	ร่วมเป็นคณะกรรมการของศูนย์การเรียนรู้	1.00	0.60

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่าย	IOC	r
ด้านการทำงานร่วมกัน			
60.	ภาคีเครือข่ายทราบถึง โครงสร้างของกศน.ตำบล	1.00	0.52
61.	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการทักษะชีวิต	1.00	0.49
62.	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการพัฒนาสังคมและชุมชน	1.00	0.77
63.	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการเศรษฐกิจพอเพียง	1.00	0.74
64.	ภาคีเครือข่ายมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรม โครงการการฝึกอาชีพชุมชน	1.00	0.85
65.	ภาคีเครือข่ายเข้าใจในระบบทำงานของกศน.ตำบล	1.00	0.77
66.	กศน.ตำบล เข้าใจในระบบทำงานของภาคีเครือข่าย	1.00	0.58
67.	กศน.ตำบล เข้าร่วมกับภาคีเครือข่ายเป็นประจำทุกเดือน	0.60	0.58
68.	ภาคีเครือข่ายเข้าร่วมกับกศน.ตำบล ประจำทุกเดือน	0.60	0.64
ด้านการประเมินผล			
69.	มีส่วนร่วมในการประเมินบริบทของกศน.ตำบล	1.00	0.69
70.	มีส่วนร่วมในการประเมินปัจจัยของกศน.ตำบล	1.00	0.51
71.	มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ของ กศน.ตำบล	1.00	0.64
72.	มีส่วนร่วมในการเป็นผู้ประสานงานหรือผู้เตรียมการ ประเมินผล การดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม	1.00	0.62
73.	มีส่วนร่วมในการจัดทำรายงานการประเมินผลการดำเนินงาน ตามแผนงาน โครงการ กิจกรรม ของกศน.ตำบล	1.00	0.61
74.	มีส่วนร่วมในการรับทราบและพิจารณาให้ความเห็นชอบการประเมิน ผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมของกศน.ตำบล	1.00	0.51
75.	มีส่วนร่วมในการเผยแพร่ผลการดำเนินงานตามแผนงาน โครงการ กิจกรรมของกศน.ตำบล	1.00	0.48
76.	มีส่วนร่วมในการประเมินผลกระทบของกศน.ตำบล	0.60	0.44
77.	มีส่วนร่วมในการนำผลการประเมิน ไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของกศน.ตำบล	1.00	0.52

ตาราง 6 (ต่อ)

ตอนที่ 2 แบบวัดการปฏิบัติงานของครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	IOC	r
ด้านการบริหารจัดการ			
ด้านกายภาพ			
1.	ปรับปรุงทั้งภายในและภายนอกอาคารสถานที่	1.00	0.67
2.	อาคารสถานที่ทั้งภายในและภายนอกมีความสะอาด รมรื่น สวยงาม	1.00	0.46
3.	อาคารสถานที่ที่มีความมั่นคง แข็งแรง และปลอดภัย	1.00	0.67
4.	อาคารสถานที่ที่มีบรรยากาศเอื้อต่อการเรียนรู้	1.00	0.57
5.	มีอาคารสถานที่เพียงพอในการจัดการเรียนรู้	1.00	0.51
6.	มีแหล่งเรียนรู้สำหรับบริการสืบค้นข้อมูล การเรียนรู้ที่ทันสมัย	1.00	0.41
7.	มีสื่อการเรียนรู้ที่ทันสมัย	1.00	0.49
8.	มีสื่อการเรียนรู้ที่เพียงพอสำหรับผู้เรียน	1.00	0.23
9.	มีสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในสภาพพร้อมใช้งาน	1.00	0.55
10.	มีสื่อการเรียนรู้ เช่น หนังสือแบบเรียนหนังสือทั่วไป	1.00	0.56
11.	มีสื่ออิเล็กทรอนิกส์ชุดการเรียน	1.00	0.38
12.	มีวัสดุประกอบการเรียนรู้	1.00	0.59
13.	มีครุภัณฑ์ประกอบการเรียนรู้	1.00	0.56
14.	มีเครื่องเล่นดีวีดี อุปกรณ์รับสัญญาณดาวเทียม วิทยุโทรทัศน์	1.00	0.22
15.	มีการดูแล บำรุงรักษาวัสดุ และครุภัณฑ์ ให้อยู่ในสภาพที่พร้อมใช้งาน	1.00	0.52
ด้านบุคลากร			
16.	ครูกศน.ตำบล มีการประสานงานกับทุกภาคส่วน	1.00	0.48
17.	ครูกศน.ตำบล จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักศึกษากศน.	1.00	0.31
18.	ครูกศน.ตำบล จัดกิจกรรมกศน.ให้กับชุมชน	1.00	0.42
19.	ได้รับการอบรมพัฒนาตนเองตามเกณฑ์มาตรฐานครูกศน.ตำบล	1.00	0.61
20.	ปฏิบัติตามแผนที่ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอหรือจังหวัดกำหนด	1.00	0.74

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู	
	IOC	r
	การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	
21.	สรรหาคณะกรรมการกศน. ตำบลตามหลักเกณฑ์ที่สำนักงานกศน. กำหนด	1.00 0.48
22.	คณะกรรมการกศน.ตำบล ชี้แจงเพื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานของกศน.ตำบล	1.00 0.47
23.	เสริมสร้างแรงจูงใจ ให้คณะกรรมการกศน.ตำบลเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของกศน.ตำบล	1.00 0.62
24.	ปฏิบัติหน้าที่เลขานุการในการจัดประชุมคณะกรรมการกศน.ตำบล	1.00 0.56
25.	มีการรวบรวมและจัดทำทำเนียบภาคีเครือข่ายในระดับตำบล	1.00 0.63
26.	สร้างความเข้าใจให้แก่ภาคีเครือข่ายเกี่ยวกับการดำเนินงานกศน.ตำบล	1.00 0.59
27.	เสริมสร้างแรงจูงใจและความพร้อมของภาคีเครือข่าย ในการเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกศน.ตำบล	1.00 0.68
	ด้านกิจกรรมหลัก	
28.	พัฒนาระบบฐานข้อมูลและสารสนเทศของชุมชน	1.00 0.55
29.	จัดเก็บข้อมูลให้ครบถ้วน เป็นปัจจุบัน โดยใช้แบบของสำนักงานกศน.	1.00 0.44
30.	ประมวลผล และจัดทำระบบฐานข้อมูลสารสนเทศนำมาใช้ในการบริหารจัดการกิจการของกศน.ตำบล	1.00 0.57
31.	จัดทำแผนพัฒนาคุณภาพกศน.ตำบล	1.00 0.39
32.	จัดทำแผนปฏิบัติการประจำปี	1.00 0.60
33.	ชี้แจงและนำเสนอแผน ต่อคณะกรรมการกศน.ตำบล และภาคีเครือข่าย	1.00 0.63
34.	นำเสนอแผนให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเพื่อพิจารณา อนุมัติ	1.00 0.68
35.	นำเสนอความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและสารสนเทศของชุมชนที่ถูกต้อง และทันสมัย	1.00 0.67
36.	นำเสนอข้อมูลและสารสนเทศที่มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตประจำวัน เช่น ด้านการตลาดชุมชน สินค้าชุมชน การแนะแนวอาชีพ แหล่งเรียนรู้ในชุมชน ฯลฯ	1.00 0.48

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	IOC	r
37.	จัดแสดงข้อมูลและสารสนเทศในรูปแบบเอกสาร หรือแผ่นภูมิ	1.00	0.71
38.	แสดงข้อมูล สารสนเทศในรูปแบบแผ่นป้ายประชาสัมพันธ์	1.00	0.66
39.	แสดงข้อมูลสารสนเทศในรูปแบบสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เว็บไซต์	1.00	0.72
40.	สืบค้นและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ต และข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ต่อการดำรงชีวิต	1.00	0.78
41.	ส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้และทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์	1.00	0.53
42.	ส่งเสริมประชาชนมีความรู้และทักษะจากเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ในการสืบค้นข้อมูล	1.00	0.51
43.	ประสานความร่วมมือในแนวราบกับภาคีเครือข่าย	0.60	0.55
44.	ประสานงานและวางแผนร่วมกับภาคีเครือข่ายในชุมชน	1.00	0.69
45.	รวบรวมและเผยแพร่องค์ความรู้ของภาคีเครือข่าย ในการจัดการเรียนรู้	1.00	0.68
46.	เชื่อมโยงรูปแบบการให้บริการของหน่วยงานภาคีเครือข่ายกับ กศน. ตำบล	1.00	0.60
47.	ส่งเสริมและจัดกิจกรรมร่วมกับภาคีเครือข่าย	1.00	0.63
48.	พัฒนารูปแบบกิจกรรมให้หลากหลายและสอดคล้องกับความต้องการ ของกลุ่มเป้าหมายในชุมชน	1.00	0.58
49.	พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร	1.00	0.41
50.	จัดทำเว็บไซต์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยตำบล	1.00	0.29
51.	ใช้ไปรษณีย์อิเล็กทรอนิกส์ เพื่อการติดต่อกับผู้เรียน ผู้รับบริการ ที่อยู่ต่างหมู่บ้าน/ชุมชน	0.60	0.49
52.	สืบค้น รวบรวมและการเผยแพร่ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตและ แหล่งข้อมูลอื่น	1.00	0.49
53.	ออกแบบกิจกรรม โปรแกรมการศึกษาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย	1.00	0.62
54.	ครู กศน. ตำบล ร่วมกับกลุ่มเป้าหมาย ออกแบบกิจกรรม โปรแกรมหรือ โครงการในลักษณะบูรณาการระหว่างวิถีชีวิตการทำงานและการเรียนรู้	1.00	0.48
55.	เลือกกิจกรรมที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชน	1.00	0.20

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	IOC	r
56.	จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้แก่ ประชาชนกลุ่มเป้าหมายในชุมชน	1.00	0.24
57.	ส่งเสริมการรู้หนังสือในชุมชน	1.00	0.63
58.	จัดทำแผนการแก้ปัญหาผู้ไม่รู้หนังสือสำหรับกลุ่มเป้าหมายในตำบล	1.00	0.56
59.	จัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้หนังสือ ในกลุ่มอายุ 15 - 59 ปี	1.00	0.69
60.	จัดทำแผนยกระดับการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษา ขั้นพื้นฐาน	1.00	0.66
61.	วางแผนการจัดการศึกษานอกระบบ ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานร่วมกับ ภาคีเครือข่าย	1.00	0.69
62.	จัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้กับผู้เรียน	1.00	0.71
63.	ทำแผนจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาอาชีพ/หลักสูตรอาชีพระยะสั้นให้กับ ชุมชน	1.00	0.33
64.	ทำแผนการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการ ความจำเป็น ของชุมชน	1.00	0.48
65.	จัดทำแผนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสังคมและชุมชน	1.00	0.44
66.	จัดทำแผนการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่าน	1.00	0.57
67.	ให้บริการสื่อการเรียนทุกประเภทให้แก่ชุมชน	1.00	0.54
68.	ให้บริการวิทยุชุมชน หรือ หอกระจายข่าว ในชุมชน	1.00	0.63
69.	ให้บริการการศึกษาทางไกล (ETV)แก่ผู้เรียน	1.00	0.65
70.	ปฏิบัติหน้าที่เป็นศูนย์กลางการจัดกิจกรรมของชุมชน	1.00	0.49
ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน			
71.	ให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนและ ทุกภาคส่วนของชุมชนเห็นความสำคัญของกศน.ตำบล	1.00	0.63
72.	ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการนิเทศ ติดตามประเมินผล และรายงานผลการดำเนินงานของกศน.ตำบล	1.00	0.55

ตาราง 6 (ต่อ)

ข้อ	การปฏิบัติงานของครู	IOC	r
	การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย		
73.	ให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมเสริมสร้างและพัฒนาระบบเครือข่าย การเรียนรู้ แหล่งเรียนรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศูนย์ ICT ตำบล	1.00	0.56
ด้านการนิเทศ ติดตามและรายงานผล			
74.	ประสานภาคีเครือข่ายร่วมนิเทศ ติดตามผล การปฏิบัติงาน	1.00	0.58
75.	จัดทำแผนการนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมในพื้นที่	1.00	0.51
76.	มีการนิเทศ ติดตามผลการจัดกิจกรรมตามแผนปฏิบัติการประจำปี	1.00	0.57
77.	จัดให้มีประชานิเทศกิจกรรมในพื้นที่	1.00	0.58
78.	จัดทำปฏิทินการรายงานผลการจัดกิจกรรม	1.00	0.62
80.	สังเคราะห์ข้อมูลและผลการจัดกิจกรรม	1.00	0.64
81.	รายงานข้อมูลที่เกี่ยวข้องตามแบบและระยะเวลาที่กำหนด	1.00	0.53
82.	จัดทำรายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี	1.00	0.60
83.	รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปีของกศน.ตำบล	1.00	0.45

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ - ชื่อสกุล	นางสาวปัทมา กะจะวงษ์
วัน เดือน ปีเกิด	13 ตุลาคม 2523
สถานที่เกิด	อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	เลขที่ 3/3 ถนนเทศบาลสาย 3 ตำบลขลุง อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี 22110
ตำแหน่งหน้าที่การงานปัจจุบัน	ครู กศน.ตำบล
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอขลุง จังหวัดจันทบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2538	มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2541	มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนขลุงรัชดาภิเษก จังหวัดจันทบุรี
พ.ศ. 2545	วิทยาศาสตรบัณฑิต วท.บ. (ชีววิทยาประยุกต์) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
พ.ศ. 2554	ประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู (ป.บัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี
พ.ศ. 2560	ครุศาสตรมหาบัณฑิต ค.ม. (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี